

zeneKar

2016/02

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

www.aho.hu
www.zene-kar.hu

TAO – az ügynököket ki kéne iktatni a rendszerből

Kocsis Zoltán:

„A magyar zenekarok sorsát egyetlen stadion árából több évre rendezni lehetne”

KOCSIS ZOLTÁN FOTÓ: Felvégi Andrea

Kovács János:
„A Rádiózenekart helyzetbe kell hozni”

Hámori Máté:
„Túl nagy az olló a szegény és gazdag zenekarok között”

nka

2

KALENDÁRIUM

3

ZENEI KÖZÉLETÜNK

Egyetlen stadion árából

Kocsis Zoltán a magyarországi zenekarok helyzetéről

„Azt hiszem, újból meg kellene vizsgálni a zenekarok helyzetét, fontos volna, hogy ne legyenek érinthetetlen együttesek, és olyanok sem, amelyek törvénytelenül működhetnek.”

(Csengery Kristóf)

4

ÓBUDAI DANUBIA

Túl nagy az olló a szegény és a gazdag zenekarok között

Hámori Máté az Óbudai Danubia Zenekar művészeti vezetői posztját 2013 szeptembere óta tölti be. A zenekarban mindig előtérbe helyeződött a fiatalok, a kortárs zene és zenészek jelenléte, de rengeteg olyan új céllal is gazdagodtak az elmúlt három év során, ami által újragondolhatóvá vált a zenekari és szimfonikus élet, a komolyzene újbóli integrálása a kortárs művészeti életbe, illetve felvillan végre egy modern zenei értelmezés, megközelíthetőség lehetősége is.

(Szekeres Nikolett)

8

DUNA SZIMFONIKUSOK

A magyar kultúra napja – japán művészekkel

Szokatlan módon ünnepeltek januárban, s izgalmas programokat tartanak a szezon további részében is. Két különböző felfogásban adták elő például Dvořák IX. szimfóniáját, gálaestjeiken népszerűsítik a cimbalom muzsikát, s fiatal tehetségek és nagynevű művészek egyaránt szerepelnek hangversenyeiken. A Duna Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője, Szklenár Ferenc a japán művészekkel adott koncertekről, tavaszi bérletsorozataikról, rangos fellépőikről, valamint az együttes egyéb terveiről, fellépéseiről is mesélt.

(Réfi Zsuzsanna)

11

ZUGLÓ

Méltányosabb helyzet, biztosabb pénzügyi háttér

Már közel egy évtizede töltötte be az ügyvezetői igazgatói posztot a Zuglói Filharmónia Non-profit Kft. élén Hortobágyi István, aki ettől az esztendőttől újabb öt évre nyerte el a megbízást. A muzsikás, aki korábban aktív tagja is volt a Szent István Szimfonikus Zenekarnak, büszke arra, hogy az együttes irányítása alatt – minden nehézség ellenére – stabilan és kiszámíthatóan tudott működni.

(Réfi Zsuzsanna)

14

REGIONÁLIS ZENEKAROK

Zenei közszolgálat – aprópénzből

Tervezhető, állandó támogatásra vágnak a regionális zenekarok

A tavalyi esztendő végén megtartotta szokásos közgyűlését a lasan három esztendőös születésnapját ünneplő szervezet: a Regionális Zenekarok Szövetsége. Szabó Sipos Máté, a szervezet életre hívója, elnöke a sok pozitív tapasztalat mellett arról is beszélt, mekkora gondot jelent az együttesek számára a támogatási keretek ingadozása és kiszámíthatatlansága, s hogy az önkormányzati támogatások mellett a állami/pályázati/ támogatás is néhány együttes esetében lényegesen csökkent az előző esztendőhöz képest. Ezek a dolgok nagyon megnehezítik a felelős évadtervezést, és azt a nélkülözhetetlen közszolgálati munkát, amit az adott régióban ezek az együttesek egyedülként látnak el évtizedek óta.

(Réfi Zsuzsanna)

16

KECSKEMÉTI SZIMFONIKUSOK

Zenekari muzsika – fél évszázada

Bérleti sorozatot tart, újévi hangversenyt rendez, s rendszeresen muzsikál jótékonyági operagálán is a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar. A zenekar sok évtizedes múltra tekinthet vissza, ebben az évben már fél évszázados fennállását ünnepelheti.

(Réfi Zsuzsanna)

18

TAO – az ügynököket ki kéne iktatni a rendszerből

2015. decemberében alakult meg a Tiszta TAO társaság azzal céllal, hogy – idézve Fekete Pétert, a Fővárosi Nagycirkusz igazgatóját – „a közpénzek ne magánzsebekben landoljanak”. A TAO kérdéses és vitatható pontjairól, egyelőre rendezetlen állapotáról Ókovács Szilvesztert, az Operaház főigazgatóját, és Oszkó Péter volt pénzügyminisztert, üzletembert kérdeztük.

(Szekeres Nikolett)

21

MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK SZÖVETSÉGE

„A művész ne érezze idegen közegben magát”

Új otthonra talált a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége Óbudán
A vöröstéglás épület előtt munkások hada sürgölődik, a berendezés utolsó darabjait hordják a helyükre, a végső simításokat végzik az óbudai házban, amely februártól otthon ad a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének.

(Réfi Zsuzsanna)

22

PORTRÉ

A Rádiózenekart helyzetbe kell hozni

Két jelentős magyar zenei intézmény, a Magyar Állami Operaház és a Rádiózenekar történetének megkerülhetetlen alakja Kovács János karmester. Kis és közepes díjak és a legnagyobb elismerések (Kossuth-díj, Prima Primissima-díj) kísérik pályáját. Szívesen látott vendég nemcsak a hazai zenekaroknál és Európában, 1992 óta a Tokiói Filharmonikusok állandó vendégkarmestere, 1998 óta első vendégkarmestere.

(Albert Mária)

25

KRITIKA

HANGVERSENYEK

A Nemzeti Filharmonikusok, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, a MÁV Szimfonikusok, a Budafoki Dohnányi Zenekar, az Óbudai Danubia Zenekar és a Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar hangversenyeiről.

(Csengery Kristóf, Fedoszov Júlia, Fittler Katalin, Kovács Ilona)

28

ZENETÖRTÉNET

Ki volt A Nyugat lánya műzsája?

Titkos levelezés és némafilm egy második(?) Puccini-fiú hagyatékából
Egyike a sors igazságtalan fintorainak, amikor egy téma kutatásának évtizedeket szentelő tudós azelőtt hal meg, hogy az érdeklődése tárgyára vonatkozó „nagy felfedezés” napvilágra kerülne. Ez történt a kiváló angol zenetörténésszel, Julian Buddennel is, aki életéből éveket áldozott többek között Puccini életművének kutatására, pályájának utolsó évtizedében már a luccai Puccini Kutatóközpont igazgatójaként. 2002-ben, halála előtt öt évvel publikálta Puccini-monográfiáját, amely a modern Puccini-kutatás irányát meghatározó alpművek közé tartozik, és ami 2011 óta magyarul is olvasható az Európa Kiadó „Életek és Művek” sorozatában.

(Kaizinger Rita)

37

MŰHELY

EGÉSZSÉG

Integrált egészségmenedzsment

A „Corporate Health in Orchestras” elnevezésű svájci kísérleti projekt a kérdéskör egységes megközelítésével új mércét állít a zenészek egészségügye terén.

(Marco Frei – Das Orchester)

41

PRÓBAJÁTÉKOK

36, 40, 46

HANGVERSENYNAPTÁR

43

HORVÁTH ZSOLT marad a Pannon Filharmonikusok igazgatója, erről döntött Pécs M. J. Város Önkormányzatának Közgyűlése. Horváth Zsolt a zenekar élén újabb 5 évre nyert megbízást. Az igazgatói pozícióra kiírt pályázati eljárás során a PFZ jelenlegi vezetőjét a 9 tagú szakmai bizottság, Pécs M.J. Város Önkormányzatának Kulturális Bizottsága és Pécs M.J. Város Önkormányzatának Közgyűlése egyaránt egyhangúan támogatta. Az igazgató jelenlegi megbízatása 2016. június 30-án jár le, új mandátuma július 1-jével veszi kezdetét és 2021. június 30-ig tart majd.

BÉCSBEN IS BEMUTATTÁK a 36. Budapesti Tavasz Fesztivál (BTF) programját, amely idén április 8. és 24. között zajlik majd a fókuszban Liszt Ferenc és Bartók Béla művészetével, valamint Kínával. Az összművészeti fesztivál kiemelt visszatérő motívuma idén is Liszt Ferenc művésze, akinek alkotásait kortársain keresztül és modern értelmezésben mutatják be a fesztiválon. Megjelenik továbbá a programban a Bartók Béla születésének 135. évfordulója alkalmából rendezett tematikus év kínálata is. Az eseménysorozat külföldi fókusza idén Kína autentikus tánc-, opera-, zenei- és divateseményekkel – hangzott el a bécsi magyar nagykövetségen tartott sajtótájékoztatón.

NEMZETKÖZI ÉS MAGYAR tehetségek mérték össze erejüket a Várkertbazár friss és egyben klasszikus koncertsorozatán február 27-én. A Virtuózok Viadalának mostani főszereplője a tehetségek mellett a hegedű és Alekszander Rybak volt.

A ZENEAkadÉMIA KODÁLY INTÉZETE és az Európai Kognitív Zenetudományi Társaság nemzetközi szaktudományos szimpóziumot szervez március 3–6. között a zenei virtuozitás témakörében az intézmény oktató-kutatója, Stachó László vezetésével.

A FEBRUÁR 14–21. KÖZÖTT a BMC által rendezett Kurtág 90 fesztivál csúcspontja a Zeneakadémia Nagytermében tartott születésnap koncert volt, amelyet követően örökös professzori díszoklevelet adott át dr. Vigh Andrea rektor a kilencvenéves zeneszerzőnek.

A TAVASZ FOLYAMÁN a 6–10 éves gyerekeknek szóló közkedvelt szombat délelőtti zenés beavató foglalkozások mellett a felsősöket jazz játékszótérrel, a középiskolásokat pedig koncertpedagógiai foglalkozásokkal is várja a Zeneakadémia.

FEBRUÁR 25-ÉN KEZDŐDÖTT a Cziffra-fesztivál, amelyhez kapcsolódva híres magyar művészek léptek fel a zongoraművész emlékére megrendezendő eseményen. Többek között Vásáry Tamás, Dráfi Kálmán, Mocsári Károly, Andrassy László, Jandó Jenő, Balázs János, Kelemen Barnabás, Kokas Katalin, Kokas Dóra.

A WALKÜR MÁRCIUS 6-I PREMIERJÉVEL folytatódik a Magyar Állami Operaház Ring-sorozata. A Rajna kincse tavalyi bemutatója után Wagner monumentális tetralógiájának második részét állítja színpadra M. Tóth Géza. A főszerepekben az Opera kiemelkedő Wagner-énekesei mellett három külföldi vendégművész lép színre a bemutatón, amelynek zenei vezetője és dirigense Halász Péter.

AUER LIPÓT (1845–1930) hegedűművész tanítási módszereit mutatta be a február 25-én kezdődő kétnapos mesterkurzus, melynek vendég-tanára Zakhar Bron orosz hegedűművész volt. Zakhar Bron az Auer Lipót által megteremtett világszínvonalú hegedűiskola egyik leghíresebb tanítványa, egykori mestere emlékének ápolója.

HALÁSZ PÉTER főzeneigazgató február 1-jén jelezte Ókovács Szilveszter főigazgatónak, hogy egyik szerződését szeretné megszüntetni a Magyar Állami Operaházzal: ez a vezetői kontraktusa; a másikat, amely ötéves karmesteri megállapodás, ez a szándék nem érinti. Ennek értelmében 2018 júniusáig biztosan vezényel az Operaház előadásain Halász Péter, premiereket visz, irányítja a Wagner-ciklust, évadonként 20-25 előadással az Operaház egyik meghatározó művésze marad – emelik ki. A közlemény szerint az okok nem a nyilvánosságra tartoznak. Ókovács Szilveszter személyesen sajnálja Halász Péter döntését, de tudomásul veszi annál is inkább, mert a karmester az Operaház kötelékében marad. A főigazgató több dirigenssel történt konzultációt követően az új vezetői megbízás miatt – az érvényes szabályok betartásával – Balog Zoltánhoz, az Emberi Erőforrások Minisztériumát irányító miniszterhez fordult, akinek jelenleg jóváhagyását várja az Operaház a felterjesztett művész vonatkozásában. Az Operaház közleménye szerint Halász Péter több mint két és fél éves munkáját Ókovács Szilveszter főigazgató nagyra értékeli. Mint írják, nemcsak a zenekar, de az Operaház repertoárja is számos emlékezetes sikert köszönhet neki: ő vezényelte egyebek mellett Richard Strauss Az árnyék nélküli asszony című művének magyarországi bemutatóját, a Cosí fan tutte és A bűvös vadász premierjét, és ő kezdte el felépíteni az intézmény új Ring-ciklusát. A posztjáról leköszönt fő-zeneigazgató jelenleg a tetralógia második részét próbálja (rendező: M. Tóth Géza). A walkür premierjét március 6-án tartják az Operaházban, Halász Péter vezényletével. (MTI)

MEGÚJULT KÖRNYEZETBEN és programstruktúrával, valamint új irodavezetővel várja a komolyzene kedvelőit a Filharmónia Magyarország Szegeden. Száz Kriszta, az iroda új vezetője a programokról tartott sajtótájékoztatón a tavaszi repertoárból kiemelte a Con Spirito Egyházzenei Fesztivált, amelynek keretében május 12-én a világhírű Escolania de Montserrat spanyol fiúkórus lép fel a Rókusi templomban. Kiemelte, hogy a jövőben a Filharmónia Magyarország szervezi az egyik legjellegzetesebb szegedi nyári zenés programsorozatot, a Muzsikáló Udvar. (MTI)

A HONVÉD FÉRFIKAR HÍREI

VIRÁG HELYETT

*Magyar Tudományos Akadémia díszterme, V. ker. Széchenyi tér 9.
2016. március 7. péntek, 19 óra*

A Honvéd Férfikar idei bérletsorozatának harmadik koncertjét a szebbik nem képviselőinek szenteli.

Nőnap alkalmából azzal szeretnénk kedveskedni, amihez a legjobban értünk:

a zenét hívjuk segítségül, hogy kifejezzük szeretetünket és tiszteletünket.

Az este folyamán olyan művek lesznek hallhatóak melyek különösen kedvesek a szívünknek. Virág helyett szeretettel nyújtjuk át ezt a sokszínű csokrot annak reményében, hogy méltóan köszönhetjük a hölgyeket. (Vezényel: Riederauer Richárd)

Egyetlen stadion árából

Kocsis Zoltán a magyarországi zenekarok helyzetéről

„Ne legyenek érinthetetlen együttesek, és olyanok sem, amelyek törvénytelenül működhetnek”

■ *Elterjedt a hír a magyar zeneéletben arról, hogy levelet írtál Balog Zoltánnak, az emberi erőforrások miniszterének – de nem a saját zenekarod, a Nemzeti Filharmonikusok érdekében, hanem azért, hogy arra kérj: segítse a Rádió zenei együtteseit, amelyek, mint már korábban is néhányszor, ismét veszélybe kerültek. Mi az, amit ennek a levélnek a tartalmából a nyilvánossággal is megosztanál?*

– Most már elég sok idő eltelt a Fesztiválzenekar megalapítása (1983 – a szerk.) óta ahhoz, hogy a zeneélet illetékesei szint valljanak: érvényesüljön-e a magyar zenekari kultúrában egy elitista szemléletmód, amely a többiekénél jelentősen nagyobb támogatásban részesíti a preferált együtteseket, másokat pedig – mindazokat, amelyek nem tartoznak az élcsapatba – a sorsukra hagy. Én azt gondolom, hogy ebben a kérdésben végre tiszta vizet kellene önteni a pohárba, és nyilatkoznia kellene mindenki-

nek, akit ez a problémakör érint. Lehet, hogy vannak magasabb szempontok, én azonban csak azt mondhatom, amit gondolok. Szerintem pillanatnyilag aranykorban élünk: remek zenekaraink vannak, amelyek konkurálnak egymással, működik a konjunktúra, mindenkinek megvan a saját közönsége a Nemzeti Filharmonikusoktól a Pannon Filharmonikusokon át a Duna Szimfonikus Zenekarig. A koncertekre pedig – még a Müpa nagy befogadóképességű Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében is – inkább a telt nézőtér a jellemző, mint a fél ház. Ebben a helyzetben úgy dönteni, hogy leírunk egy zenekart csupán azért, mert az eredeti funkciója, úgymond, okafogyottá vált volna (ami, hozzáteszem, a Rádiózenekar esetében nem is igaz), súlyos hiba. A Rádiózenekar esetében szokták azt említeni, hogy megszűnt az együttes monopóliumhelyzete a kortárs zenét illetően, s hogy ma már nem készít az együttes kor-

társ zenei felvételeket. Ez nem tartható álláspont, mivel a kortárs zene ügyét igenis fel kell vállalni, és egyáltalán: a Magyar Rádió van olyan súlyú kulturális intézmény, amelynek kell, hogy legyen saját zenekara.

■ *Konkrétan mire kérted Balog Zoltánt?*

– Arra kértem a minisztert, vizsgálja fölül a Rádió vezetőinek azt a szándékát, hogy megszüntetik a Rádiózenekart.

■ *Valóban megfogalmazódott ez a szándék?*

– Ez a szándék az utóbbi években többször is megfogalmazódott. Lehet arról sok mindent mondani pro és kontra, hogy a Rádiózenekar jelenleg milyen együttes, romlott-e a színvonala, és ha igen, mennyit romlott fénykora, a Lehel-korszak óta, hogyan csökkent a nimbusza a hetvenes évektől kezdve, amikor az együttes tagadhatatlanul a legjobb magyar zenekar volt. Nem is be-

szélve a Rádiókórusról, amelyet európai nagyságrendű énekkarnak tartott a világ. Sajnos a létszámcsökkentéssel ennek az együttesnek is nagyon sokat ártottak. Jelenleg ott tartunk, hogy gyakorlatilag a Nemzeti Énekkar az egyetlen igazi oratóriumkórus Magyarországon. Azt, ami a Rádiókórusral történt, kulturális bűnnek tartom. De a Rádiózenekar esetében is azt mondom: szükség van az együttesre. A levélben felülvizsgálatot kértem, és kaptam is egy pozitív választ a kérésemre, azzal az ígérettel, hogy ez a felülvizsgálat meg fog történni. Azt hiszem, ezzel sikerült segítenem Kovács Jánosnak és az együttesnek, annál is inkább, mivel ők személyesen is felkeresték a minisztert, támogatását kérve. A Rádiózenekar, ellentétben a Nemzeti Filharmonikusokkal, nem kiemelt nemzeti intézmény, sőt egy olyan szervezet fennhatósága alá tartozik, amelynek nem elsődleges célja a komolyzene terjesztése. Kellene, hogy az legyen, de nem az.

■ *Jó, hogy más együttesek is szóba kerülnek, hiszen fontos kérdés, hogy milyen szerepet játszik ebben az összefüggésben a többi zenekar.*

– Nekem az a véleményem, hogy a magyar kultúrának, szorosabban a hazai zeneéletnek jól tesz a sok zenekar. Vannak nézetek, amelyek szerint csökkenteni kellene a budapesti zenekarok számát. Jelenleg kilenc full time professzionális zenekar működik a fővárosban. Akadnak, akik azt hangoztatják, hogy szembeállítva a londoni öt-hattal, ez irreálisan sok. (Valójában a brit fővárosban a nevezetes „öt-hat” mellett még több mint tucatnyi állandó zenekar is működik.)

■ *Amíg van közönségük a magyar zenekaroknak...*

– ...és nemcsak közönségük van! Arról is szót kell ejteni, hogy Magyarországon rengeteg a tehetséges zenész. Nem akarok a Virtuózok című, nemrégiben lezajlott televíziós vetélkedőre hivatkozni, de minden szegyenkezés nélkül azt is megtehetném, mert ez az esemény mutatja: a laikus számára is kézzel fogható a tehetségek termése a Kárpát-medencében. Ez korábban is megvolt, és mára sem szűnt meg. A tehetségkutatás hatékonyságának emelkedésével ez a szám csak növekedni fog. Lehet, hogy valakinek nem tetszik a Virtuózok műfaja vagy formája, de azért az mégiscsak egy komolyzenei tehetségkutatás volt, és fel is bukkantak a jóvoltából olyan tehetségek, akiknek a pályáját féltő gonddal kell kísérenünk ezután. Nem mindenkiből lesz Heifetz – de

ez is a zenekarok szükségessége felé mutat. Akik a Zeneakadémián végeznek, azokból többnyire rendes, derék zenekari munkások lesznek. Arról is érdemes volna beszélünk, hogy mennyire sikerült mostanra visszaadni a zenekari játék becsületét – azt a becsületet, amely a hetvenes-nyolcvanas években romokban hevert. Mert a rendszerváltás idején sajnos senki sem figyelt arra, hogy ez a kérdés súlypontba kerüljön.

■ *Konkrétan mire gondolsz?*

– A zenekari zenész habitusának, érzelmi töltésének javítására. Arra, hogy a zenekari játék becsülete ismét a régi fényében ragyogjon, de legalábbis olyan szintre emelkedjen, amelyet Németországban, Angliában, Amerikában sikerült elérni. Nem arra gondolok, hogy egy basszusharsonás tökéletesen ismerje Rachmaninov 2. zongoraversenyét, amelynek második tételében csupán egyetlen hangot kell játszania. Nem erről van szó, és nem is arról, hogy minden zenekari muzsikussal tökéletesen tudja a partitúrát, hanem a zenekari játék becsületéről, arról, hogy motivált legyen az illető. A régi, politikai gazdaságtani terminus technicusokkal ezt úgy mondták: „legyen a dolgozó érdekelt a termelésben”. Ezt a magyar zenekari muzsikuskok legtöbbször még mindig nem lehet elmondani.

■ *Amikor Fischer Ivánnal létrehoztátok a Fesztiválzenekart, ti voltatok az elsők, akik ezért a változásért tenni próbáltatok.*

– Amikor annak idején Fischer Ivánnal megalapítottuk a Fesztiválzenekart, arra törekedtünk, hogy minden szempontból eurokonform legyen az együttes. Azt akartuk, hogy szűnjön meg a „kisapám, majd csak lesz valahogy” mentalitás. Ez alól sokszor egészen kiváló zenekari muzsikuskok sem tudták kivonni magukat – és néha még most sem tudják. Azt akartuk – és ezért még ma is küzdeni kell –, hogy legyen meg az a fegyelem, amely Angliában vagy Amerikában megvan. Egyfelől a karmester egyetlen perccel se lépje túl a próbaidőt, másfelől azonban hatékony is legyen a munka. Ennek egyik első számú előfeltétele a zenekari fegyelem. Ha például leintés után a zenészek tovább játszanak, vagy elkezdnek beszélgetni, vagy nem a teljes együttes figyel oda a próbára, az óriási idővesztést tud okozni. Én ezt egy időben mértem, és elmondhatom, hogy a próba hatékonysága legalább egyharmadával csökken, ha a leintés után nincs tökéletes csend, amelyben a karmester esetleg más összefüggéseket is megvilágíthat, és esetleg egy má-

sik zenekari csoportot aktiválhat néhány másodpercen belül, ellentétben azzal, ami általában történni szokott fegyelmetlenebb zenekarok esetében. Ezzel kapcsolatban rengeteg más problémáról is beszélhetünk. A zenekari fegyelem a haknivállalások kérdésekor is szóba kerülhet: meg kell például nézni, hogy az a hakni méltó-e a mi zenekarunk muzsikusaéhoz. Beszélhetünk az otthoni gyakorlásról, a számon kérhetőségről, a szankcionálhatóságról. Annak idején a Fesztiválzenekarnál (amely akkor még időszakos együttes volt) olyan normákat vezettünk be, amelyek nem voltak jellemzőek az akkori magyar zenekari életre. Ez persze kifejezetten elitista nézőpont. Én is elitista voltam, bár már a hetvenes években hangsúlyoztam, hogy szükség van – nem a középszerre, hanem a derékhadra. A derékhad nem a középszerrel jelenti, hanem azokat a muzsikuskokat, akik sokkal tehetségesebbek, és sokkal inkább készenléti helyzetbe hozhatók, mint ahogyan az a valóságban látszik.

■ *Úgy fogalmaztál az imént, hogy elitista voltál. Ma már nem vagy az?*

– De, elitista vagyok abból a szempontból, hogy a gyengébb muzsikusból is ki akarom hozni a minőséget. De meg tudok békélni azzal, ha azt látom, hogy valakinek csak ennyit adott a Jóisten...

■ *Annak idején, a nyolcvanas években létrejött a Fesztiválzenekar, amely elkezdte „feléle hűzni” az egész magyar zenekari kultúrát. Aztán 1997-ben vezetéssel felzárkózott mellé a hajdani ÁHZ-ből létrehozott Nemzeti Filharmonikusok, és ettől kezdve már két ilyen együttes volt, amelyek ráadásul egymást is folyamatosan stimulálják, egy nemes verseny szellemében, és ez mindmáig tart. Úgy gondolom, ez hallatlanul jól tesz nemcsak ennek a két együttesnek, hanem az egész magyar zenekari kultúrának is, hiszen állandóan emeli az általános mércét. Ilyen értelemben az az „elitizmus”, amelyről beszélsz, rendkívül hasznos jelenség.*

– Így van. Talán én vagyok az a magyar karmester, aki a legtöbbet vezényel más zenekarokat: a Fesztiválzenekar kivételével vendégként gyakorlatilag az összes magyar zenekar koncertjein megfordulok. Bárhová megyek is, mindenütt azt tapasztalom, hogy az életben maradásért vívott küzdelmet mostanra fölváltotta a minőségért vívott küzdelem. Örömmel megyek a Pannon Filharmonikusokhoz, a Miskolciakhoz, a Duna Szimfonikus Zenekarhoz, amellyel

A MAGYARORSZÁGI ZENEKAROK HELYZETÉRŐL

például múltkoriban egy kifejezetten jó Brahms-Negyediket sikerült csinálnunk. Európai színvonalon muzsikáltak. A wiesbadeni zenekar volt az az európai együttes, amelyet legutóbb vezényeltem: azt kell mondanom, hogy ha össze kellene hasonlítanom a hazaiakkal, mindenképpen a magyarokra szavaznék. Munkaintenzitás, stílusismeret és hangszeres készség, felkészültség szempontjából is. Óriási fejlődött az utóbbi évtizedekben a magyar zenekari kultúra! Nem véletlenül mondtam az előbb, hogy aranykorban élünk. A mostani kulturális kormányzatnak valóban mindent meg kell tennie azért, hogy ez az állapot a lehető legtovább fennmaradjon, mert ez a biztosítéka annak, hogy a jövőbeli, még felfedezetlen zenei tehetségek nem fognak elveszni, illetve nem vándorolnak el külföldre. A Rádiózenekar ügye pedig mindezekkel a lehető legszorosabban összefügg. Az elitizmus kérdésével, a tolerancia kérdésével, a tehetségek megtartásának kérdésével.

■ *Ráadásul tegyük hozzá: a Rádiózenekar Fischer Ádám keze alatt minden egyes Wagner-napok eseménysorozatán igazi elitzenekarként jelenik meg előttünk...*

– ...mert rengeteget gyakorolnak a Wagner-előadásokra! És különleges kedvvel készülnek ezekre a fellépésekre. Már csak a zene miatt is. De hát, hogy mondjak vala-

mi hasonlót: ott van a mi Strauss-sorozatunk: egy Schweigsame Frau bemutatni sem volt csekélység, de már az első próbán azt éreztem: igen, ezek a szólamok meg vannak tanulva...

■ *Mi az állami szféra szerepe ebben az összefüggésben?*

– A komolyzene soha, sehol nem lehet nyereséges. Támogatásra van szüksége. A Bartók Új Sorozat időről időre megkapja azt a pénzt, amely lehetővé teszi a kiadványok megjelenését – de ehhez is pénz kell, és a Liszt-verseny megrendezéséhez is pénz kell, és egy-egy évforduló megrendezése is pénzbe kerül. Úgy gondolom, hogy a kulturális kormányzatot nem lehet szűkmarkúnak nevezni – de Fortuna bőségszarujának sem.

■ *Kell változás a finanszírozás területén?*

– Mindenképpen.

■ *Milyen nagyságrendre gondolsz?*

– Milliárdos nagyságrendre, természetesen. Azt hiszem, újból meg kellene vizsgálni a zenekarok helyzetét, fontos volna, hogy ne legyenek érinthetetlen együttesek, és olyanok sem, amelyek törvénytelenül működhetnek. Lehet, hogy azon is érdemes elgondolkozni, hogy nem kellene-e megvalósítani azt, ami Németországban is működik: ott vannak A-kategóriás és B-kategó-

riás zenekarok. Ennek persze finanszírozási következményei is volnának, és ehhez bizonyára a Szimfonikus Zenekarok Szövetsége is hozzászólna. A törvények megvannak, de sokan átbújnak a kiskapukon, a szabályokat pedig némelyek megszegik. És még csak nem is ítéltetnek el senkit azért, ha úgy próbál életben maradni, ahogy tud. A legfontosabb, amit csak ismételtetni tudok: nem szabad zenekarokat megszüntetni, nem szabad jól működő kulturális műhelyeket ellehetetleníteni.

■ *Egyetértés-e azzal a sokszor hallott véleménnyel, amely szerint a magyar zenekarok sorsát, ahhoz képest, hogy más területeken milyen költségvetési tételek léteznek, aprópénzből lehetne rendezni?*

– Azt gondolom, hogy azokhoz az összegekhez képest, amelyekre az autópálya-építkezéseknek, a kórházaknak, az iskoláknak van szükségük, a zenekarokra költött összegeket elenyészőnek nevezhetjük. Úgy vélem, a magyar zenekarok sorsát egyetlen stadion árából több évre rendezni lehetne. Azt kell finanszírozni, amiben jók vagyunk. A zene ilyen. Érdemes támogatni, sokkal inkább, mint olyan sportokat, amelyek csak eszik a pénzt. E hasonlatnál maradván: tartsuk szem előtt, hogy magyar zenekar még nem vett meccset. Sem itthon, sem külföldön.

(Csengerly Kristóf)

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tagjainak* összesített adatai a 2014. évre vonatkozóan

Létszámra vonatkozó adatok	
Alláshelyek száma	1 028
Teljes munkaidőben művészi munkakörben, munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatottak száma	963
Részmunkaidőben művészi munkakörben, munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatottak száma	130
Az éves kötelező szolgáltatás szám legalább 50%-ában megbízási vagy vállalkozási szerződés alapján foglalkoztatott művészek száma	17
Az éves kötelező szolgáltatás szám legalább 25%-ában megbízási vagy vállalkozási szerződés alapján foglalkoztatott művészek száma	1
Az alkalmilag, egyéb jogviszonyban foglalkoztatott művészek száma	637
Művészi munkakörben foglalkoztatott összes művész száma	1 748
Szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező, művészeti munkakörben, munkaviszonyban, vagy közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott művészek száma:	992
Állandó nem művészi munkakörben, munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatottak száma	110
Részmunkaidőben nem művészi munkakörben, munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatottak száma	19
A belföldi hangversenyek száma	
ahol az összes művészi munkakörben foglalkoztatottak legalább 50%-a részt vett	888
ahol az összes művészi munkakörben foglalkoztatottak kevesebb, mint 50%-a vett részt	406
Összes belföldi hangverseny száma:	1 294
Az összes belföldi hangversenyen belül	
Saját rendezésű egyedi és bérletes hangversenyek száma	721

* Az összesítés nem tartalmazza a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, az Óbudai Danubia Zenekar és a Regionális Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tagszervezeteinek adatait.

Megismételt hangversenyek száma (Azon hangversenyek összessége, amelyek ismétlésként, azonos programmal hangzottak el.)	332
Ifjúsági hangversenyek száma	546
Székhelyen kívüli hangversenyek száma	335
Operai előadásokon történő közreműködések száma, ahol az összes művészi munkakörben foglalkoztatottak legalább 50%-a részt vett	64
Színházi előadásokon történő közreműködések száma, ahol az összes művészi munkakörben foglalkoztatottak legalább 50%-a részt vett	94
Színházi előadásokon történő közreműködések száma, ahol az összes művészi munkakörben foglalkoztatottak 50%-ánál kevesebben vettek részt	177
A külföldi hangversenyek száma	
ahol az összes művészi munkakörben foglalkoztatottak legalább 50%-a részt vett	36
ahol az összes művészi munkakörben foglalkoztatottak kevesebb, mint 50%-a vett részt	16
Az összes külföldi hangverseny száma:	52
Összes hangverseny száma (belföldi és külföldi fellépések együttesen):	1 346
Fizetőnézők száma a saját rendezésű hangversenyeken belföldön	315 646
A fizetőnézők becsült száma a nem saját rendezésű hangversenyeken belföldön	133 279
Fizetőnézők becsült száma külföldön	37 876
Saját rendezésű hangversenyeken a kedvezményesen eladott jegyek aránya %-ban kifejezve az összes eladott jegyek számához viszonyítva	280
A kereskedelmi célra, stúdió körülmények között készült hang és képfelvételek száma	7
Hangversenyen előadásra kerülő magyar művek száma	717
Hangversenyen előadásra kerülő kortárs magyar művek száma	327
Meghívott magyar vendégművészek fellépéseinek száma: szólisták, karmesterek	2 958
együttesek	280
Meghívott külföldi vendégművészek fellépéseinek száma szólisták, karmesterek	206
együttesek	7
Saját árbevétel	1 220 354 468
<i>Ebből: jegyértékesítés</i>	<i>614 263 339</i>
<i>előadóművészeti tevékenység</i>	<i>255 070 632</i>
<i>kereskedelmi tevékenység</i>	<i>5 227 692</i>
Központi költségvetési támogatás	1 637 632 307
Fenntartói támogatás	4 276 580 808
Jegybevétel 80%-ig a társasági adókedvezmény alapján kapott támogatás (TAO)	706 878 010
Egyéb támogatás	386 854 573
Egyéb árbevétel	137 752 530
Összes bevétel	8 366 052 696
Nonprofit gazdasági társaságoknál	
Működési költségek	56 823 154
Igénybe vett szolgáltatások	1 267 722 081
Egyéb szolgáltatások	54 201 815
Bérek	3 304 597 931
Személyi jellegű költségek	381 192 719
Járulékok	871 275 453
Értékcsökkenés	85 291 757
Közvetített szolgáltatások	135 348 068
Költségek mindösszesen	6 156 452 978
Intézményeknél	
Személyi juttatások	1 037 744 124
Munkaadókat terhelő járulékok	265 033 931
Dologi kiadások és egyéb folyó kiadások	720 362 561
Felhalmozási kiadások és pénzügyi befektetések	74 580 825
Összes kiadás	2 097 721 441

Túl nagy az olló a szegény és a gazdag zenekarok között

Hámori Máté az Óbudai Danubia Zenekar művészeti vezetői posztját 2013 szeptembere óta tölti be. A zenekarban mindig előtérbe helyeződött a fiatalok, a kortárs zene jelenléte, de rengeteg olyan új céllal is gazdagodtak az elmúlt három év során, ami által újragondolhatóvá vált a zenekari és szimfonikus élet, a komolyzene újbóli integrálása a kortárs művészeti életbe, illetve felvillan végre egy modern zenei értelmezés, megközelíthetőség lehetősége is.

■ Mit éreztél elsődleges feladatnak, amikor megkaptad a zenekar művészeti vezetését?

– Három éve vagyok a zenekarnál, akkor a feladatom az volt, hogy finoman szólva találjuk ki újra a Danubia zenekart. Mit jelent ez? Az első időszakban egy nagyon dinamikus zenekarról volt szó, de az évek múlásával új irányt kellett szabnunk. Ezt próbáltuk az elmúlt pár évben kialakítani, illetve azt, hogy hogyan juttassuk el a zenét olyanokhoz is, akik maguktól nem feltétlenül érdeklődnének a komolyzene iránt. Mivel régen is a fiatalság adta a zenekar dinamikáját, olyannyira, hogy a zenekar tag-

jai is egy egészen fiatal generációból tevődtek össze, ez a dinamizmus megmaradt a mai napig. Viszont mégis eljutott maga a zenekar élete egy olyan érettségi szintre, ahol már jövőképre volt szükség, perspektívára, és arra, hogy válaszolni tudjunk az olyan típusú kérdésekre, minthogy mi a Danubia szerepe a magyar zenekari életben?

■ Hogyan képzeljük el a művészeti vezetői munkakört a te esetében?

– Az én munkám többbtrétű, egyrészt van egyfajta stratégiai vezetés, ami arról szól,

hogy az említett irányvonalat kialakítsam, kezdve a fontos pontoktól, állomásoktól az ifjúsági koncerteken át a programokig. És akkor még nem beszéltünk a kommunikáció koordinálásáról, a programok részletekbe menő kitalálásán át a vendégművészek meghívásáig elgondolható bármilyen feladatokról. Tulajdonképpen minden olyan dologgal foglalkozom, ami tartalommal, stratégiával és kommunikációval kapcsolatos. Ez látszólag óriási feladat, de kiváló munkatársaim vannak. Emellett úgy gondolom, fontos, hogy ez a nagy egész egy kézben legyen, hiszen így tudunk egységes arculatot felmutatni.

■ Hogy sikerült a 2015-ös évek?

– A legsikeresebb dolog az volt ebben az évadban, hogy minden projektünk találkozott a közönség tetszésével, a látogatottságunk 95 százalékos volt, ami azért nagy büszkeség, és azt is igazolja, hogy a sorozataink, az újfajta koncertstruktúránk találkozott a közönség igényével, ráadásul új közönséget is sikerült bevonzanunk. A leg-

jobb példánk erre a BMC-ben bemutatásra kerülő zeneszerző portré sorozatunk. Ennek tavasszal már a hatodik része jön, és lassan tényleg saját közönséget tudhat magának, akik nemcsak várják az elkövetkezendő alkalmakat, hanem ötleteket is adnak a sorozat újabb részeihez, illetve a megvalósításhoz is. Éppen ezért nagyon fontosnak tartom, hogy jól működjön az információáramlás, a nézői reflexiókat és visszacsatolásokat ugyanis beépítjük. Konkrétan a jövő évad egyik sorozata, amiről egyelőre még nem beszélhetek, egy nézői ötleten alapul. És természetesen folyamatosan szondáztatjuk a Facebook like-olóinkat, melyik előadásunkat, előadóinkat szerették. Kiemelkedően fontos a közönségszervezőnk, aki olyan személyes és aktív kapcsolatot ápol a hallgatósággal, hogy neki köszönhetően egyfolytában kapjuk a visszajelzéseket.

■ Mi dönti el, hogy melyik szerző kerül a portré sorozatba?

– Itt azért Mozarttal kezdtünk, mert valahol a zenekari játék alapját Mozart zenéinek stílusa képviseli, ő a zenekarpépítés alapköve, másrészt személyes kedvencem. A BMC termékéhez is igazodnunk kell, hiszen nem mindegy, milyen apparátus fér el, egy Mahlerrel nehéz lenne itt előállnunk. Az is fontos, hogy olyan nagyságrendű szerző legyen, aki elbír egy háromrészes portrésorozatot, sokféle művel, minél színesebb műfaji repertoárral. És ezért fogjuk majd szeptembertől Bach-hal folytatni, ezért esett a választás a mostani évadban Schumannra.

■ Nem egyszerű egy ilyen aktív társulatot egyben tartani. Milyen mértékben érint benneteket a pedagógus életpályamodell elszívó ereje, mi okoz nehézséget a fenntartathatóságban?

– Nálunk állományban 47 ember van jelenleg, és természetesen minket is terhelnek az anyagi nehézségek. Ha valaki megnézi a Zenekar újság előző számát, ott egészen jól látszik, hogy kettős tendencia van egyszerre jelen esetünkben. Míg az állami támogatások nominális aránya a mi zenekarunknál a legalacsonyabb, a tavalyi arányhoz képest mégis jelentősen nőtt. Sajnos a hasonló tevékenységet végző zenekarok hasonló mutatókkal sokszor kétszer annyi állami támogatást kapnak, mint mi, miközben a tevékenységünk minősége messze nem ezt indokolná. Úgy vélem, a magyar zenekari élet egyik nagy előnye egyértelműen az, hogy ennyire sokan vagyunk, de a pénzelosztások mikéntje sokszor kérdéses szá-

momra. Nálunk egyébként kevesebb zenész van, mint a vidéki zenekaroknál, de azt is érdemes figyelembe venni, hogy mi nulla állásból csináltunk 47-et, aminek a járulékköltsége igen magas. Az állami támogatás a bérek felére sem elég. Az előző években igyekeztünk a TAO bevételekből pótolni ezt a jelentős hiányt, de tavaly sajnos egy bizarr helyzet folytán ettől a számunkra jelentős bevételtől elestünk. A TAO kétélű fegyver, bár közvetett állami támogatásként megmentette a zenekarokat, mégis sok visszaélésre adott okot. Magas összegű magánszponzoráció pedig egyelőre még nem jellemző Magyarországon.

A pedagógus életpálya elszívó hatása azért tényleg inkább vidéken érvényes, és ha csak az anyagi részét nézem, mi versenyképes fizetést adunk, persze nálunk is sokan tanítanak a zenekar mellett. Egyébként a kérdés nem a pedagógus életpályamodell, mert a pedagógus fizetéseknek is emelkedniük kellett, hanem a zenekari bérezés kérdésének hosszú távú megoldása, mert túl nagy az olló a szegény és a gazdag zenekarok között. De alapvetően én mégis a produktumainkkal, a tartalmi résszel akarok foglalkozni, amely most szárnyalásnak indult.

■ Hogyan éritek el a célközönséget?

– A közösségi médián túl elég sok a videó tartalmunk, együttműködünk különféle portálokkal, emellett fix hirdetéseink, reklámjaink online és offline egyaránt vannak. Évadfüzetünk behúzással az újságoknak köszönhetően közel harmincezer előfizetőhöz jut el. Tudunk hatni az ifjúsági és iskolai projektjeinkkel közvetetten a szülőkre is. Új arcokat szólít meg a koncertjeink előtt most már rendszeresnek tekinthető flashmob; a Zeneakadémián fellépéseink előtt nívós, amatőr kórusok, zenekarok kapnak teret ezzel az új közösségi formával. Egy munkatársunk keresi fel őket, általában iskolai kórusokra kell gondolni itt, és ez egy mindenki számára teljességgel win-win helyzet; ők énekelhetnek a patinás környezetben, mi megmutathatjuk a nézőinknek, hogy még mindig él a kóruskultúra, az énekesek közül, aki szeretné, jegyet kap az előadásunkra, illetve a kórus neve elhangzik a közönség előtt is.

Aki figyel a médiát, láthatja, hogy erős a jelenlétünk, ahogyan az üzenetünk is, melynek lényege nem a jegyeladásokban rejlik, hanem abban, hogy szeretnénk, ha a komolyzene az emberek életének részét képezné. A hitelességet nem a mennyiségi jelenlétünk, hanem egyéni arcunk és az erős

üzenet hordozza, amit egyformán szánunk a fiatalabb és az idősebb generációknak.

■ Hogyan épül fel a zenekar, milyen apparátus működteti az egyre sikeresebb produkciókat?

– Húsz évig nem volt saját helyünk, tavaly végre ez is megoldódott, az önkormányzattól megkaptuk a Flórián téri régi mozi épületét, amit önerőből felújítottunk. Terveink és kötelezvényeink között szerepel az is, hogy egy lokális mini koncertközponttá válhasson az épület, ahol a helyi lakosság számára ovis koncertektől a felnőtt rendezvényekig mindenféle műsor elférhessen, de ez már egy új fejezet lesz majd a zenekar életében.

A háttérstábunk széleskörű munkát végez, megvan nálunk is az adminisztrációs, a gazdasági és az ügyvezetői munkakör, van egy közönségszervező munkatársunk, aki, mint említettem, tényleg nagyon személyes kapcsolatot ápol a közönséggel, és egy nagyon aktív sajtós munkatársunk. Van egy grafikus-fotósunk, vele egy felismerhető, jellegzetes arculatot igyekszünk kialakítani, most egy finom arculatváltásban vagyunk éppen. A honlap, a plakátjaink és a Facebook megjelenés is mind-mind egységesen szimbolizálja azt, hogy mivel jelentkezünk és kikhez szólunk. Pici a stábunk és alacsony a költségvetésünk, de pont emiatt folytonosan kreatív megoldásokra kell törekednünk. Rengeteg barter kapcsolatot ápolunk fesztiválokkal, rendezvényekkel, kiváló partnereink a Classic rádió, a Zeneakadémia, és gyakran elmegyünk iskolákba, akár tornatermekbe is játszani.

■ A 2016-os évad előzetes repertoárját áttekintve ismét izgalmas év elé néz a Danubia. Ráadásul olyan hívószavakat láthatunk (hősök, szeretünk, küzdünk, remélünk stb.), amik első pillantásra talán elcsépeltek, gyakran már pejoratív értelemmel felruházott kifejezések, mégis bátran álltok elő ezekkel, mintegy újraértelmezve a fogalmakat, mindezt a zenével összhangba hozva. Mi volt a célotok a kimondással?

– A cél, pontosan ez volt, hogy elgondolkodjanak az emberek azon újra, mit jelentenek ezek a szavak; hogy a zene bár szavakkal nehezen megfogható műfaj, mégis mind gondolati, mind érzelmi síkon hordozza a mélységet, és egy ilyen asszociatív kaland, amire a közönséget hívjuk, talán még vonzó is lehet. A cél tehát az elgondolkozás. És valóban, amikor először mondtam ezeket az ötleteket, furán nézett a stáb, a patetikusságot nem könnyű és nem is fel-

tétlenül divatos dolog felvállalni, de ahogy Karinthy mondja, pátosz a szülőatyád, te marha! A legtöbb remekmű, amit játszunk, patetikus, de mi hitet tettünk emellett a műfaj mellett, és hálistennek ezekről a nagy szavakról a zene nyelvén szólhatunk. Azt is szeretnénk megérteni azokkal, akik úgy érzik, ez már egy poros, avított műfaj, hogy ha eljönnek a koncertjeinkre, a Mozart Requiem alatt átélhetik a halálfélelmet, sírhatnak Schumann Ciliáján, hiszen ezek a zenék húsba vágó történeteket eleve-nítenek fel. Nem életidegenek, csakis sorsdöntő élethelyzetekkel foglalkoznak. Akik hallgatják, megtapasztalhatják azt, hogy az ő húsukba is képes a zene így belehasítani, és akár egy pillanatra megváltoztathatja az életüket. Ezt hívják katarzissnak.

■ És hogyan képzeljük el a Beavatót?

– A Beavató kulcsa ugyanaz az ember, aki a BMC-s koncertek házigazdája: Eckhardt Gábor. Nagyon nagy tudású, szuggesztív előadó, de közben érzékeny zenész és művész, és nem utolsó sorban jó szemléltető is, aki képes megvilágítani a művészet hátterét. Tényleges utazásra viszi azokat, akik eljönnek, vetítéssel, hangbejátszással hozva közelebb az alkotókat; nagyon fontosnak tartanám, hogy ez minél több emberhez eljuthasson, mert a zeneértés így sokkal könnyebbé válik. Egy-egy ilyen alkalommal, amikor a művek kerülnek a középpontba, egészen más fénytörésben kerülhetnek közelebb a hallgatók a zeneművekhez a koncerten a Beavatón való részvétel után.

■ Feltűnően nagy hangsúlyt helyeztek a progresszív megközelítési módokra, vagy éppen összművészeti projektekre, gondoljunk csak Kulka János meséire vagy éppen Szakács Ildikó vagány és szexi ruháira Ligeti operájában. Mi ez, polgárpukkasztás, humor, esetleg lehetőség?

– Fontos számunkra az együttműködés más művészeti ágakkal. Magát a koncert műfaját is szeretnénk megújítani, ahogy említettem, erre találtuk ki a flashmobos akciónkat, de például Kulka János mesélése sem volt véletlen. A Gyermekek vagyunk sorozat utolsó koncertjén mesélte el azokat a történeteket, amelyekre Sztravinszkij Tűzmadara és Ravel Lúdanyó meséi íródtak. Szinte simogattuk a közönséget egyszerre a zenével és a mesével. A felnőtteknek ritkán mesélnek, ők végre visszamehettek kicsit a gyerekkorba, elfelejthették a mindennapi élet nyűgeit, éppen ezért azt gondolom, hogy minden olyan dolog, ami a zenei élményhatást

szolgálja, főképpen ilyen formában, az elfér a Zeneakadémia falai között. Ligeti György Le grand macabre-jában valóban meghökentettük a közönséget Szakács Ildikó kisére punkosra hajazó jelmezével, de ott pontosan kirajzolódott az, hogy a közönség egyáltalán nem elutasító a kortárs zenével szemben, ha megfelelő adagolással és tállással kapja. Nem szabad a közönség esetleges csodálkozását vagy meglepetését lenézően kezelni. A nézők (el)várják a kreativitást és az üzenetet, ahogy azt is, hogy a művésznek legyenek reflexiói az őt körülvevő világra, legyen véleménye, amit fel is vállal. Nem hiszek a közéleti művészetben, ugyanakkor mivel egy ilyen koncert esemény, nem engedhetjük meg magunknak, hogy figyelmen kívül hagyjuk a korszellemet, és ne illesszük a jelenbe. Az esemény fényét csak emeli, ha egy gondolati ívbe helyezhető, ha reflektál mind a külvilágra, mind önmagára. A kortárs szemléletmód eleve ilyen típusú, bérletet is egyre kevesebben vesznek, mert az embereket érdeklik az összefüggések, élvezik az egymásra utaló dolgok összjátékát, ezért működnek jól tematikus sorozataink is.

■ A sok újítás mellett belefér a klasszikusokat játszó, kevésbé ütős, hagyományosabb koncerttípus is?

– Természetesen, sőt, ezt ugyanúgy fontosnak tartjuk, hiszen a klasszikus kedvencek állandó visszatérő elem a sorozatok megtervezésében, illetve komoly kapcsolatot ápolunk a Classic rádióval is. Ez technikailag úgy néz ki, hogy az ő hallgatóik célcsoportjának rendezünk koncerteket, és a rádió állandó repertoárjából indulunk ki. Megint egy más közönségréteghez szólunk, gyakran olyan emberek választják ezt a sorozatot, akik lehet, hogy egy évben csak egyszer jönnek el, de éppen ezért sem mindegy, hogy mit nyújtunk nekik ezen az alkalmon. Hiszen, amikor így találkoznak a zenével, ráébrednek, hogy élőben mennyire más, többek között a közösségi élmény miatt is. Viszont itt is kiemelkedően fontosnak érzem a tematikus szervezetséget, gondolok itt a szerelem, a klasszikus kedvencek vagy a karácsony témájára, nyilván kevésbé túlbonyolított témákkal dolgozunk.

■ A szimfonikus zenevonatról ismét a popzene juthat eszünkbe, megint egy másik műfajba csapva át, mit keres egymás mellett a komolyzene és az LGT vagy a Quimby?

– Ez megint kicsit crossover dolog. Volt egy-két találkozásunk a könnyűzenével, és akkor jutott eszembe, ha már ilyesmit csi-

nálunk, miért nem adjuk bele azt, amiben igazán jók vagyunk? Vagyis a szimfonikus zenei eszköztárat. Kiderült, hogy ha e kétötöt ötvözzük, akkor abból elég jó dolgok jöhetnek ki, főleg ha olyan szuper zenével van dolgunk, mint az LGT vagy a Quimby számai, és olyan szuper hangszerelőnk van, mint Ott Rezső. A végeredmény az előbbinél egy nagyon komoly, súlyos szimfónia lett, és ilyesmit terveztünk a Quimbyvel is. Azért is érdekes ez a fajta kísérletezés, mert ilyenkor a szimfonikus zenekar is egy új arcát tudja megmutatni a zenének, és ugyanúgy izgalmas az alkotóknak, mint az eredeti zeneszerzőknek.

■ Erősen fókuszáltok a fiatalokra, a Zene... Az kell! sorozat mellett olyan projekteket is van, ahol a gyerekek meglátogathatnak titeket, mentort is választhatnak. Hogyan képzeljük ezt el a gyakorlatban?

– Valóban, nemcsak a külön Ifjúsági hangversenyünkkel, hanem egyéb projektekkal is rendszeresen megtámadjuk a fiatalokat. A mentori programunk úgy működik, hogy egy teljes osztály (főleg középiskolások) egy hetet tölt el a Danubiával, ahol az osztályokat 3-4 fős csoportokra osztjuk, és minden csoport kap egy mentort, akivel felveszik a kapcsolatot, elkísérhetik a próbákra, beszélgetnek vele, megnézik, hogyan dolgozik egyénileg és zenekarban. Forgathatnak filmet, eljöhhetnek a főpróbára, beszélgethetnek, személyes kontaktot alakíthatnak ki a zenészekkel, megnézhetik közelebbről a hangszereket, a lényeg, hogy a projekt végén készítsenek valamilyen produktumot. A mi célunk természetesen az, mint minden esetben, hogy lebontsuk a falakat a komolyzenei műfajokkal szemben, amelyek tagadhatatlanul megvannak. Persze nem várom, hogy azonnal koncertlátogatók legyenek a fiatalok, de ezek után remélhetőleg már nem öreg pingvineket fognak a hangszerek mellé elképzelni. Hiszen ugyanolyan bohém, élő fiatalemberekkel találkoznak a próbák során, mint ők maguk, vagy mint egyes kedvenc rock zenészeik.

■ Hogy fogadják ők ezeket a találkozásokat? Beigazolja a várakozásait a projekt?

– Biztosan egy egészen új helyzet ez számukra, de meglepően jól fogadják. Természetesen eltérően állnak hozzá, nem lehet általánosítani, de például nagyon becsületesen jöttek a próbákra, nem lógták el az alkalmakat, nálam is voltak az Operában, és az élőzene rájuk is erősen hatott. Ráadásul, ha nem fentről közelítünk hozzájuk, és

nem várunk el tőlük egy olyan viselkedésmódot, ami éppen a zene élvezetét venné el, akkor az egyik legbefogadóbb korosztállyal találkozhatunk.

! *A rengeteg vonzó és újszerű program azt is jelenti, hogy a komolyzene valami plusz trouvaille nélkül egyszerűen már nem vonzó a fiataloknak?*

– Igen, pontosan ez a helyzet. Nézzük meg, hogy a zenekarok milyen komolyan küzdenek a közönségiánnal. A közönségszervezés mindenhol az egyik legfontosabb pont, hihetetlenül meg kell küzdeni a teltházakért, főleg Budapesten. Valójában a közönség előregedése világszintű jelenség, részt vettem olyan konferencián is, ahol külföldi zenekarok keresték az utakat hogyan lehet jobban bevonni a fiatalabb generációkat, mert az már rég kevésnek bizonyul, hogy „gyertek, mert Beethoven 5. szimfóniáját fogjuk játszani”.

! *Tapasztaltál valami konszenzust a megoldás ügyében, mi a megoldási stratégiák külföldön?*

– Egyértelműen az innováció a konklúzió. A fiatalok fejével kell gondolkoznunk, megkeresni azokat a szórakozási és időtöltési formákat, amikre vevők, erős üzenettel és erős tartalommal. Őket nem lehet átverni, amiben nem érzik a matériát, arra nem tartanak igényt. És közben ez a történes teljesen normális is, egy műfaj végét az jelenti, ha bemerevedik, a mi dolgunk az, hogy a változó idővel mi is változzunk, és alkalmazkodjunk a változó elvárásokhoz. Az emberek mélységre való igénye viszont nem változik, a lelki táplálék vágya ugyanúgy megvan, mint régen, csak a feldolgozás, az elutasítás, vagyis a reakció lett gyorsabb. Természetesen van, ahol jóval előrébb tartanak nálunk, mert régebb óta foglalkoznak a problémával. Rengeteg pénz is van így innovatív programokra, például a hollandok minden évben megszervezik a Kortárs ifjúsági zenei fesztivált, ami meglepően jól működik. Mindenféle interaktív programmal elsősorban a gyerekeket célozva meg a fesztivált már több országba is elvitték. Jó lenne, ha egyszer hozzánk is el tudnának jönni. De elég csak a londoni

metróban szervezett koncertekre gondolkodnunk. Nekünk is saját innovációt kell találnunk, ami viszont sok plusz pénzkidrást jelent.

! *Ismét egy folytonos jelentésmódosuláson áteső fogalom: minőségi szórakozás. Mit jelent neked?*

– A lényeg a szórakozáson van, a minőségre törekvés ugyanis evidencia. A klasszikus zenének is szórakoztatnia kell, hiszen versenyben vagyunk a színházzal, mozival, az emberek pedig szórakozni akarnak és jól érezni magukat. Van egy réteg, amely keresi ezt, és feltöltődni jár színházba. A budapesti art színházak többsége felismerte, hogy a szórakoztatási faktor legalább olyan súllyal nyom a latba, mint a hard core mélylélektani tartalom, hiszen egy komoly darab esetében is lehet nevetni, méghozzá jó sokat. Ez a változás a komolyzene életében mintha kimaradt volna, pedig a zenehallgatásnak komplex élménnyé kell válnia, és a közönség akkor fog visszatérni, ha jól érezte magát.

(Szekeres Nikoletta)

A magyar kultúra napja – japán művészekkel

Különleges programokra várja a publikumot a Duna Szimfonikus Zenekar

Szokatlan módon ünnepeltek januárban, s izgalmas programokat tartanak a szezon további részében is. Két különböző felfogásban adták elő például Dvořák IX. szimfóniáját, gálaestjeiken népszerűsítik a cimbalom muzsikát, fiatal tehetségek és nagynevű művészek egyaránt szerepelnek hangversenyeiken. A Duna Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője, Szklenár Ferenc a japán művészekkel adott koncertekről, tavaszi bérlet-sorozataikról, rangos fellépőikről, valamint az együttes egyéb terveiről, fellépéseiről is mesélt.

! *Látva a programjukat, igazán rendhagyóra sikeredett a magyar kultúra napjának a megünneplése...*

– Olyan japán vendégművészekkel ünnepelethtünk együtt, akik egyfajta küldetésnek tekintik a magyar kultúra elsajátítását, valamint nemzetközi propagálását. Büszkén számolhatok be arról, hogy a koncert telt házat vonzott. Ezt a díszhangversenyt Kanai Toshifumi karmester dirigálta, aki 2015-ben végzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, Medveczky Ádám tanítványaként. A jeles napon Liszt Ferenc Esz-dúr zongoraversenye, Kálmán Imre és Lehár Ferenc egy-egy operett részlete képviselte a magyar kultúra remekműveit, kiváló japán szólisták közreműködésével. A zongoraszólamot Sugawara Nozomu játszotta nagyszerűen, az énekszámokat pedig Imai Ayane énekelte magyar nyelven, accentus nélkül, valóban gyönyörűen. A műsor egyébként nem szorítkozott csak magyar művekre, így elhangzott Johann Strauss A denevér című művének a nyitánya, s a programban helyet kapott Dvořák

egyik legszebb műve, „Az Új világból” elnevezésű szimfónia is.

! *Minek köszönhető, hogy a Duna Szimfonikus Zenekarral ilyen gyakran szerepelnek A felkelő Nap országából érkezett művészek?*

– Több összetevője is van ezeknek a hangversenyeknek. Elsősorban az együttes tudatos feladatvállalása a fiatal művészek felkarolásában, másrészt a csodálatos Duna Palota Színházterme, amely kiválóan alkalmas ilyen koncertekre, nem utolsó sorban pedig a kiváló együttműködés az estek társszervezőjével, Kuwana Kazue-val. A nálunk rendszeresen fellépő fiatal, japán művészek nagy része Magyarországra jött tanulni, hogy az otthon megszerzett tudásukat itt fejlesszék tovább. A Propart zenei ügynökség és zenekarunk együttműködésében szervezett hangversenyeken valóban sokan fordulnak meg közülük a Duna Palota színpadán. Több alkalommal a diákok mellett a japán zeneoktatás vezető professzorai is fellépnek. A közös hangversenyek

során rendkívül céltudatos és elhivatott muzsikuskokat ismerhettünk meg.

■ Mit profitál a távol-keleti vendégekből a zenekar és a közönség?

– A japán vendégművészeknek – egytől egyig – kiemelkedő erénye a precizitás és a kompromisszumokat nem ismerő szemlélet, alaposak és hitelesek a művek megközelítésében. A szólisták a próbák során elképesztő odaadással, lelkesedéssel vetik bele magukat a munkába. Rendkívül felkészültek és fegyelmезettek, a zenei utasításokat, kérésüket megfogadják, hasznosítják. Bérletes közönségünk pedig kedvezményesen vásárolhat jegyet ezekre a koncertekre, s természetesen örömmel élnek a lehetőséggel. A két-három hetente zajló bérletsorozatunkon túl így különleges zenei csemegékhez juthatnak.

■ Milyen koncerteket emelne ki ebből az évkezdetből?

– A 2016-os év első hangversenyét, Budapest Gála címmel új helyszínen, a Pesti Vigadóban tartottuk. A Budapest Gála hangversenyek lényegében nem mások, mint a 20 éve zajló Duna Koncertek – csak tartalmilag megújultak. Különlegesen ezek a programok, színpadra lépnek benne a Budapesti Operettszínház szólistái és balett-művészei, hiszen az operett irodalomból is válogatunk. Fellépnek nálunk a sorozatban a Virtuózok ifjú tehetségei is. A Gála este-ken kiemelt szerepet kap a cimbalom, erre az instrumentumra komponált darabokat is jócskán tartalmaz a műsor. Nagyon örülünk, hogy a Duna Palota mellett a Pesti Vigadó is otthont ad ezeknek a programoknak.

■ Hogyan kezdődött ez az együttműködés?

– A Budapest Gála produkciót megálmodó Operettissima Kft. művészeti vezetőjének, Vadász Dánielnek és a Duna Szimfonikusok művészeti vezetésének a közös akaratából indult el, természetesen kisebb előzmények után. A hangversenyrendezés, a közönségszervezés nem egyszerű feladatai is serkentették ezt az összefogást.

■ Térjünk vissza a szezonhoz. Hogyan folytatódott ezt követően az évad?

– Nagysikerű újévi hangversenyünket a „Zenélő Földgömb” című ifjúsági hangversenyek követték a Zeneakadémián, a Filharmónia Magyarország Nonprofit Kft. felkérésére. Deák András karmesterrel és Lakner Tamás műsorvezetővel világ körüli, izgalmas zenei kalandra hívtuk az utazni

vágyó és az egzotikus zenéket kedvelő fiatalokat. Híres zeneművek által Amerika, Ázsia, Afrika, Európa jellegzetes hangjai csendültek fel. A színpadról úgy tűnt, hogy a két teltház koncert közönsége szép élményekkel gazdagodott, amit a muzsikuskok örömeire hatalmas tapszal honoráltak.

■ Mit kínálnak még a tavaszi sorozatukban?

– Január 15-én kezdődött ez a bérletünk „Az Új Világból” című koncerttel. A Duna Palota és a Klebelsberg Kultúrkvria közönsége, a Dvořák-művekből összeállított koncerten a Pablo Casals Nemzetközi Csellóverseny II. helyezettje és közönségszűjisa, Szabó Ildikó játékában gyönyörködhetett. Érdekes volt, hogy egyetlen hét leforgása alatt képet kaphattunk arról, hogy mester – Medveczky Ádám – és volt tanítványa – Kanai Toshifumi –, hogyan értelmezte „Az Új világból” szimfóniát két, teljesen eltérő előadásban. Februárban ismét egy kimagasló és elismert művész, Szabadi Vilmos járt nálunk, aki Mendelssohn: e-moll hegedűversenyével nyűgözte le hallgatóságunkat. Tavaszi bérletsorozatunk további előadásai is szűnes programot ígérnek, hiszen nagyszerű zeneszerzők remekműveiből válogatunk.

■ Milyen fellépői lesznek még ezeknek a hangversenyeknek?

– Nagy szeretettel és izgalommal várjuk kitűnő vendégfellépőinket, akik között megtalálni majd Kovács János karmestert, Boros Misit a fiatal zongoraművészt. A két klarinétművészt, Szűcs Péter és Rummy Balázs Gallai Attila kortárs zeneszerző versenyművével készülnek. Az évadzáró koncert két sztárfellépője pedig Várjon Dénes és Baráti Kristóf lesznek. Ennek az estnek is különleges lesz a programja, Schumann egyik ritkábban hallható zongoraversenyét is előadjuk, ami a zenekar számára is kihívás, izgalmas feladat. Baráti Kristóf pedig nagyon kedves, rendszeresen visszatérő vendégünk, mindig örömmel muzsikálunk vele.

■ Hogy állnak az ifjúsági sorozataik?

– A fiatalokat és idősebbeket egyaránt megcélzó, vasárnap délelőtti Családi Szimfonikus matinéink szintén érdekes témákat boncolgatnak. Az érdeklődők Zelinka Tamás szakavatott és szórakoztató zenei ismeretterjesztésével, Tűz-víz, Csataszimfónia és Zenés mesék címekre felfűzött zenei válogatásainkat élvezhetik. A Duna Szimfonikus Zenekar vidéki jelenléte pedig áprili-

lisban folytatódik. A Filharmónia Kft. szervezésében „Muzsikáló városok” című ifjúsági, ismeretterjesztő hangversenyünket 18 alkalommal mutatjuk be vidéki iskolákban, művelődési házakban. Az elmúlt évek tapasztalata alapján állíthatom, hogy a gyerekek nagy érdeklődéssel és szeretettel fogadják együttesünket. A Filharmónia munkatársai, közöttük Zólyomi Mátyás, nagy körültekintéssel szervezik az utazásainkat.

■ Hogyan áll most anyagilag az együttes? Többször beszélgettünk ugyanis arról, szűkös büdzséből kell mindent megoldani, s még az épülettel kapcsolatos kiadások is a zenekart terhelik...

– Körülményeink ellenére igyekszünk mindig pozitívan kezelni helyzetünket, nem mondom, hogy ez egyszerű, sőt... A bérszínvonal javulásáról sajnos nem tudok beszámolni, anyagi helyzetünk több, mint siralmas... A zenekarban a fizetések méltatlanul alacsonyak, viszont szakmai elkötelezettségünkben nem engedhetünk. Minden nehézség ellenére igyekszünk szakmai, művészi kompromisszumok nélkül – a behatárolt anyagi lehetőségek között – szűnes, változatos hangversenyeket tartani. Célunk az, hogy a közönségünk semmiben ne szenvedjen hiányt, és a muzsikuskaink számára is legyen a program szűnes, változatos, szakmai kihívásokban gazdag. Sajnos tartalékaink, erőnk, szakmai elkötelezettségünk nem tarthat ki a végtelenségig, nagyon várnánk már legalább a pedagógusokhoz hasonló bérkorrekciót, a művészeti diplomák rangjának az elismerését, hiszen értelmiségi családok lassan a megélhetés gondjaival szembesülnek ilyen alacsony fizetések mellett...

■ Gondolom, mindezek ellenére már dolgoznak a következő szezon tervén. Mi mindent hallhat a közönség az előadásukban a 2016/17-es szezonban?

– Deák András vezető karmesterrel elkészültünk a következő évadtervvel. Nagyon szűnes, változatos évadnak nézünk elébe, a klasszikus, közönség kedvenc repertoárt a magyar kortárs darabok legjavával szűnesítettük. Bánfalvi Zoltán, Kovács Tibor, Kovács Zoltán és Wolf Péter darabjai is elhangzanak majd. Vendégeink között köszönhetjük Stuller Gyulát, Stuller Júliát, Tarkövi Gábort, Hegedűs Endrét, Balog Józsefet, Fűlei Balázst és Fischer Annie ösztöndíjasokat, akiknek kiválasztása csak később történik meg. Vendégkarmestereink a fellépések sorrendjében: Somos Csaba, Horváth Gábor, Hámori Máté – aki első

alkalommal jár nálunk –, továbbá Medvezky Ádám és Dénes István lesznek.

■ *Hogy áll a közönségépítés? Mennyire gyorsan fogynak el a bérletek, s mekkora a törzsközönség? Mit tudnak tenni a bővítésért?*

– Koncertjeink teltházások, komoly dilemma az ismétlődő koncertek bevezetése, de ehhez is jelentős anyagi befektetésre van szükség. Jelenleg például nincs forrásunk reklámokra, saját közönségszervezőre... stb. Jegyárainkat nem merjük emelni, mert a zömében nyugdíjas zenebarátaink így is jelentős áldozatot hoznak azzal, hogy 75–80%-ban megvásárolják az éves bérleteinket. A fennmaradó jegyekre szerencsére nagy az érdeklődés – megjegyzendő –, a közönség rendkívül érzékeny a műsorra, ezért eléggé meg van kötve a kezünk. Mint említettem, a legvonzóbbak a közönségkedvenc klasszikus-romantikus darabok.

■ *Az V. kerülettel folytatott együttműködés változatlan – hiszen látom, zártkörű ifjúsági koncertet is adtak az itteni iskolásoknak. Bővül, változik az önkormányzattal a kapcsolatuk?*

– A 3 alkalmas „Duna Bérlet” című, komolyzenei sorozat az V. kerület, a Filharmonia Magyarország Kft. és a Duna Palota közös szervezésében zajlik. A remek hangulatú koncerteken az V. kerületi általános iskolások különböző témákban népszerű, közkedvelt dallamokat, zeneműveket hallanak. Továbbra is örömmel veszünk részt az V. kerület kulturális eseményein, hiszen hangversenyeinket hatalmas érdeklődés

övezi a belvárosi lakosság körében. A kerület egyik legjelentősebb eseményén, a Belvárosi Művelődési Napokon Shakespeare 400 című előadásunkkal emlékezünk a világhírű angol drámaíróra, halálának négy századik évfordulója alkalmából. Az önkormányzat részéről Wohlmuth István képviselő személyében hozzáértő, a művészet iránt elkötelezett szakember segíti a fesztivál megrendezését.

■ *Idén lesz huszonnégy esztendeje, hogy a művészeti vezetői posztot betölti. Milyen tervekkel kezd neki a következő időszaknak? Mi az újabb ötéves terv? Repertoárbővítés, netán státusz bővítés... ?*

– Nem igazán tudom elhinni, hogy ilyen gyorsan elrepült az idő, hiszen ha jól idézem fel, 1982 óta a zenekarban dolgozom, és nagyon fiatalon kaptam meg a felkérést a zenekar vezetésére. Úgy érzem, ezzel a kis létszámmal is megtaláltuk a helyünket a magyar szimfonikus zenekari életben. A produkciókhoz szükséges létszámokat ki tudjuk egészíteni sok tehetséges, fiatal kollégával. Első lépésként a meglévő állomány béreit kellene végre rendezni, ezután kezdődhet az álmodozás a státusz teremtéséről...

Bizony, a látómezóm jelentős részét kitölti, hogy lassan el kell kezdeni az utódkeresést, olyan kolléga személyében, aki tovább viszi a stabilitást, ugyanakkor új és izgalmas távlatokat tud nyitni a zenekar számára. Jelentősen befolyásolja a jövőnket a Duna Palota elodázhatatlan felújítása is. Remélem, sikerül a kormányzat figyelmét felhívni ennek

a nemzeti kincsnek a megmentésére. A Duna Palota vezetésének az az elsődleges feladata, hogy megtalálja azt a forrást, amelyből a Budapest szívében található csodálatos épületet változatlanul a kultúra szolgálatában tudja tartani. A turnékkal kapcsolatos filozófiám nem változott, és a kollégáktól sem kapok ez ügyben szemrehányást, hiszen olyan sok az itthoni feladat, hogy sem a családosoknak, sem a tanító kollégáknak nem hiányzik a hetekig tartó tájolás – szerény napidíjakért. Kétségtelen tény, hogy a legnehezebb vendégszerepléseken is olyan helyekre juthat el az ember, ahová nagyon sokan vágnak, és ezek az élmények utolérhetetlenek. A zenekari tagok számára az a lehetőség fennáll, hogy egyéni felkéréseknek tegyenek eleget, például a jelentős számban megnövekedett kínai turnékon.

S hadd kanyarodjak vissza még egy gondolat erejéig a büdzsé kérdéséhez. A TAO rendszert nagyon hasznosnak tartom, hiszen a jelenlegi színvonalas, változatos koncertek megtartása a TAO nélkül nem működne. Azt azonban, amiben a TAO létrejöttével reménykedtünk – azaz, hogy a színpadon fellépő művészeknek többlethonoráriumot tudunk adni – nem sikerült kigazdálkodnunk. Az állami támogatásunk jelenlegi szintje ugyanis még a bérekre is épphogy elegendő. Egy szimfonikus zenekar fenntartása, a hangszerek, a kellékek javítása, beszerzése, a reklámok, valamint minden egyéb szolgáltatás piaci áron való megfizetése komoly kihívást jelent...

R. Zs.

Méltányosabb helyzet, biztosabb pénzügyi háttér

A következő időszak terveiről beszélt Hortobágyi István

Már közel egy évtizede töltötte be az ügyvezetői igazgatói posztot a Zuglói Filharmónia Non-profit Kft. élén Hortobágyi István, aki ettől az esztendőől újabb öt évre nyerte el a megbízatást. A muzsik, aki korábban aktív tagja is volt a Szent István Szimfonikus Zenekarnak, büszke arra, hogy az együttes irányítása alatt – minden nehézség ellenére – stabilan és kiszámíthatóan tudott működni. A következő igazgatói időszakában szeretné elérni, hogy az intézmény méltányosabb helyzetbe kerüljön, és az anyagi háttérük szintén biztosabbá váljon. Szeretné optimalizálni a státuszokat, és csökkenteni a komoly gondot okozó zenekari fluktuációt. Az együttes egyébként már a Pécsi Balettel közös produkciójára készül, Dubrovay László Faust, az elkárhozott című darabját mutatják be a Műpában, a Tavaszi Fesztivál programsorozatában. Elkészült már a következő szezonjuk műsorterve is, amelyet április végén ismerhet majd meg a publikum.

! Miként kezdődött a kapcsolata az együttesel?

– Itt nőttem fel, hiszen a zuglói zeneiskolából és utánpótlás zenekarból 1988-ban kerültem be a Zuglói Filharmónia Szent István együttesébe, s egészen 2013 januárjáig aktívan zenéltem is a társulatban.

! Hogyan vélekedik, minek köszönheti, hogy ismét bizalmat szavaztak önnek?

– Az előadó-művészeti törvénynek megfelelően írták ki a pályázatot, amelyre egye-

düli pályázóként jelentkeztem. Feltehetően a szűkös anyagi lehetőségek miatt nem vonzó ennek a zenekarnak a gazdasági vezetése, és ezért nem akadt több aspiráns...

! Mit emelne ki az elmúlt évekből? Mire a legbüszkébb, mi jelentette az együttes számára a legnagyobb nehézséget?

– A legbüszkébb arra vagyok, hogy az elmúlt években – a nehézségek ellenére – az intézményi és az együttesi működés stabilizálása, valamint kiszámíthatósága biztosítha-

tó volt. Ráadásul a zenekar meg tudta tartani és képes volt megvalósítani zenekari zenészek képzésével, oktatásával kapcsolatos céljait. Az esztendőök során a legnagyobb nehézséget a zenészek fluktuációja jelentette és jelenti, több szólam stabilitása nehezen biztosítható, a legjobb muzsikuskok leterheltek...

! Milyen az együttműködés ön és Záborszky Kálmán között?

– Közös erőfeszítéseket teszünk azért, hogy a magas művészeti célok megvalósításához szükséges forrást megteremtjük, emellett Kálmán is teret enged új művészeti irányoknak. Ennek a rugalmasságnak köszönhetően jó az együttműködésünk.

! Miben más a Zuglói Filharmónia – Szent István Szimfonikus Zenekar működése, mint a többieké, s mindez mennyiben állítja más feladatokat elé az ügyvezetőt, mint más zenekari igazgatókat?

– Elsősorban közhasznú tevékenységet végzünk. Ennek egy része díjmentesen, illetve jelképes regisztrációs díjért látogatható, ami azonban sajnos a jegybevétel rovására megy. Ennek is következménye az alulfianszírozott helyzetünk, ami nem teszi lehetővé, hogy a Zuglói Filharmónia részét képező együtteseket (például az oratóriumkórust, a fúvós zenekart) vagy az utánpótlás-nevelésben részt vevő háttérzenekarokat megfelelő mértékben támogassuk. Emellett a fiatal zenészek beillesztése az együttesbe, a folyamatos munkába sok esetben türelmet igényel a művészeinktől.

! Beszéljünk kicsit az együttesről is. Mit emelne ki a szezon hátralévő részéből, s hol tartanak a jövő évad programjának az összeállításában? Lesz turné, számíthatunk-e ismét olyan neves vendégekre, mint Sir Simon Rattle?

– Nagyon készülünk Dubrovay László: Faust, az elkárhozott című művének a bemutatására, ez a premier a Pécsi Balett közreműködésével történik a Budapesti Tavaszi Fesztiválon. A produkció 2016. április 22-én este kerül színre a Műpában. A Dubrovay-kompozícióhoz hasonló, modern

Hortobágyi István (középen) a zenekari tagokkal

magyar darabot sajnos ritkán játszhat az együttesünk... A jövő évi műsortervünkön pedig már az utolsó simításokat végezzük, s szándékaink szerint április végén, május elején kiadjuk műsorfüzetünket. A külföldi vendégünk a következő szezonban Alexander Mayer svájci karmester lesz.

■ *Új koncerthelyszínük a Pesti Vigadó. Mennyire elégedettek az ottani sorozatukkal?*

– Kiválónak tartjuk ezt a termet, ráadásul nagyon jó az együttműködés a rendezvényhelyszín és együttesünk között. A rendezvények szervezése rugalmas és hatékony. A Téli bérletünknek már másodszor adott otthont a Pesti Vigadó. A 18 éves múltra visszatekintő Pastorale-sorozatunk pedig idén került először bemutatásra ezen a helyszínen. Első előadásunk alkalmával hatalmas volt az érdeklődés, teljes teltházunk

volt. Az eladott jegyek alapján pótszékezésre lesz szükség a következő Pastorale-előadásokon is. Jövőre úgy kell megszerveznünk a sorozatot, hogy több néző tudja meghallgatni ezeket a produkciókat.

■ *Milyen tervekkel kezd bele a következő igazgatói időszakába? Mit szeretne mindenképpen megvalósítani a ciklusa végére?*

– Nagyon fontos céloom a zenekari státuszok optimalizálása, valamint a fluktuáció csökkentése. A vállalkozói szemléletű koncertek számát szeretném növelni a közhasznú feladatok megtartása és diákoknak szóló ingyenes műsorok (például a Felfedező úton) mellett. Ezeket a produkciókat egyébként örülnék, ha más kerületekbe is el tudnánk vinni.

■ *Többször is megkapták a Nemzeti Ifjúsági Zenekar kitüntető címet, de arról is lebe-*

tett az utóbbi időben hallani, hogy szeretnének a nemzeti kategóriába tartozó együttesek közé kerülni. A zenekarépítésben milyen lépések következnek a következő években?

– A Nemzeti Ifjúsági Zenekar címünket ifjúsági programjaink magas színvonalú megvalósításáért, valamint a fiatal zenészek sikeres pályára lépésének elősegítéséért kaptuk meg. Nem pontosan a nemzeti kategóriába képzelném el az együttesünket... Azt szeretném, ha a Zuglói Filharmónia alulfinanszírozottsága megszűnne. Az utánpótlás-nevelésért, illetve a fiatalok kulturális nevelésének elősegítéséért folytatott munkánk elvitathatatlan, ezért szeretnénk, ha a Zuglói Filharmónia méltányosabb helyzetbe kerülne és biztosabb pénzügyi háttérrel dolgozhatna a következő időszakban.

(R. Zs.)

Obama elnök 2015. december 10-én aláírta az új oktatási törvényt a művészeti neveléshez való hozzáférés új lehetőségeinek növelése érdekében. Az új oktatási törvény, a „Minden Diák Boldoguljon” – törvény sokat visszahoz azokból a tantárgyakból, amit az „Egyetlen Gyermek Se Maradjon Le” – törvény a nemzeti alaptantervben csökkentett. Eszerint valamennyi gyermek megérdemli a teljes körű oktatáshoz való hozzáférést, és kinyilvánítja, hogy az oktatásra fordítandó szövetségi költségvetés dollárjai felhasználhatók az egyes államok, és a helyi iskolarendszerek által, annak érdekében, hogy növeljék a művészeti és a zeneoktatáshoz való hozzáférés esélyét.

A törvény aláírásával a lehetőségek új korszaka kezdődött, annak érdekében, hogy valamennyi gyermek számára elérhető legyen a művészeti és a zenei nevelés. Jelenleg a legszegényebb iskolák számára érhető el legkevesbé a zenetanulás, ami számos diákot foszt meg azoktól az előnyöktől, amelyeket csak a teljes zenei nevelés képes nyújtani. A zenekarok – műsoraik, együttműködések és szakmai elkötelezettségük révén – nap, mint nap azért dolgoznak, hogy növeljék a zeneoktatáshoz való hozzáférést tagállami iskoláikban és településeiken.

***

Erőszak versus kultúra

A Bataclan Színházban és a többi párizsi helyszínen elkövetett múlt év novemberi terrortámadások utáni héten az olasz miniszterelnök bejelentette, hogy Olaszországban egymillió euróval növelik a terrorizmus elleni védekezésre szánt kiadásokat. Ugyanakkor azt is hozzátette, hogy ugyanekkor összeggel emelik meg a kulturális büdzsét is. Vagyis egy euró a terror elleni védekezésre, egy euró a kultúrára – magyarázta a „gyengébbek” kedvéért Matteo Renzi.

Bő egy hónappal később, 2015 utolsó napján szárnyára kapta a hírnév azt a 15 éves magyar jégkorongozót, Horváth Lászlót, aki az U-16-os magyar jégkorong-válogatott tagjaként, a kanadai Kamloopsban rendezett nemzetközi bajnokságon a meghibásodott technika helyett a meccs elején szólóban énekelt el a magyar himnuszt a zsúfolásig megtelt sportcsarnok közönsége előtt. A mérkőzést a magyar csapat 16:1-re nyerte, de valószínűleg nem emiatt fog bevonulni a sport-történelembe. Horváth Lacinak nyilván jó énektanára volt még abban az életkorban, amikor a gyerekek bátran, szégyenérzet nélkül mernek énekelni. Ez a muníció azután kitartott akkor is, amikor egy köztudottan nem kifinomult viselkedéskultúrájáról elhíresült közegben, egymás válogatott eszközökkel való inzultálására amúgy is hajlamos kamasz fiúk csoportjában, nagy nyilvánosság előtt bravúrosan helytállt. Szerencsére Szombathelytől Nyíregyházáig vannak még a Horváth Laciéhoz hasonló kvalitású kiváló énektanárok Magyarországon, bár féltő, hogy számuk és lelkesedésük egyre csökken.

Tavaly februárban a Feyenord -Róma mérkőzés után, az olasz fővárosban garázda holland szurkolók három millió eurós kárt okoztak, amikor megrongálták Bernini híres szökőkútját a „Barcacciát” a Piazza di Spagnán. A bravúros technikai megoldással készült különleges műalkotáson 110 sérülés keletkezett, közülük jónéhány helyrehozhatatlan. Hasonló randalírozás történt szinte napra pontosan egy évvel később, idén februárban is, amikor a Lazioval vívott találkozó előtt a Galatasaray mintegy félezer vandál szurkolója jelentett közvetlen fenyegetést a római Piazza del Popolo és a Villa Borghese környékének műemlékeire. Az olaszok tehát már megtanulták a leckét. Nem csak az itáliai félszigeten egyre nagyobb hullámokban partot érő migránsok – akiknek célpontja 2007 májusában ugyancsak Bernini-szökőkútja volt, csavarhúzóval vésve le róla a pápai címet – veszélyeztetik a műemlékeket, hanem a repülőgépen érkező regisztrált „európai” sportszurkolók is. Az olasz kormány tehát lépett, egyúttal félreérthetetlen üzenetet küldve a világnak: minden erőszak erőszak, bárki, bármilyen ürüggyel követi is el azt. Egyetlen ellenszere pedig a kultúra és a kultúrára való nevelés, amiért semmilyen ár nem lehet elég drága.

(k.r.)

Zenei közszolgálat – aprópénzből

Tervezhető, állandó támogatásra vágnak a regionális zenekarok

A tavalyi esztendő végén megtartotta szokásos közgyűlését a lassan három esztendőös születésnapját ünneplő szervezet: a Regionális Zenekarok Szövetsége. A tanácskozáson szó esett arról is, hogy érdemes volna közös projekteket szervezniük, megosztani a kottatárakat egymással, és segíteni egymást azokban a megoldásokban, amelyek a szűkös anyagi lehetőségeik mellett is prosperáló működést és fejlődést eredményezhetnek. Szabó Sipos Máté, a szervezet élére hívója, elnöke a sok pozitív tapasztalat mellett arról is beszélt, mekkora gondot jelent az együttesek számára a támogatási keretek ingadozása és kiszámíthatatlansága, s hogy az önkormányzati támogatások mellett a állami/pályázati támogatás is néhány együttes esetében lényegesen csökkent az előző esztendőhöz képest. Ezek a dolgok nagyon megnehezítik a felelős évadtervezést, és azt a nélkülözhetetlen közszolgálati munkát, amit az adott régióban ezek az együttesek egyedülként látnak el évtizedek óta.

I Három esztendővel ezelőtt alakult a Regionális Zenekarok Szövetsége. Hogyan látja, mi minden történt az azóta eltelt időben?

– Akkor a Békés megyei, az egri, a gödöllői, a kaposvári, a salgótarjáni, a szabolcsi, és a váci együttes fogott össze. A kecskeméti zenekar technikai okokból nem tudott csatlakozni hozzánk, de nagyon örülök, hogy most ők is visszatértek a szervezetbe. Azóta már a tatabányai és a karcagi együttes is jelezte, hogy szívesen csatlakozna. Meggyőződésem, hogy fontos ez a szövetség, hiszen azért született, hogy összefogjuk ezt a területet, rávilágítsunk annak egyediségére és nélkülözhetetlenségére, hogy közösen tudjuk képviselni érdekeinket és felmutatni mindazt a megkérdőjelezhetetlen értéket, amit a zenei közszolgáltatás, nevelés, valamint kultúraterjesztés terén ezek a nagymúltú együttesek létrehoznak. Lényeges, hogy tudjunk egymásról, egymás gondjairól, sikereiről, hogy összehangoljuk a munkánkat, hogy legyen egy olyan közeg, ahol segítséget nyújthatunk egymásnak, megoszthatjuk a másikkal a saját megoldásainkat, stratégiánkat. Mindenki sok évtizedes múltat tudhat maga mögött, van, aki már több mint 100 éves és muzsikál most is! Te-

hát ezek a zenekarok, úgy működnek, mint a „nagyok”, csupán csak a fenntartó városok nem tudnak annyi pénzt biztosítani, hogy hivatásossá váljanak, azaz nem százmilliókból, hanem csupán tízmilliókból élnek. A tavalyi találkozón a tapasztalatcserére mellett az új támogatási számokról is beszéltünk, ami néhány tagunknak komoly gondot okozott.

I Arról esett szó korábban, hogy a Zeneművészeti Bizottság fontosnak tartja ezeknek a társulatoknak a működését...

– A hatályos pályázati rendszerben egy kategóriában pályázhatunk minden más zenekarral, kisegyüttessel, a nemzeti és kiemelt együtteseken kívül. Azonban mi valóban nagy együttesekként, bár nem hivatásosként, de ugyanazt a közszolgáltatást végezzük az adott régióban, mint a „nagyok”, ezért muszáj különbséget tenni a támogatási összegekben és a hozzá kapcsolódó feltételrendszerben is. Ezek nem igazán jelennek meg a hatályos rendszerben, de a támogatási összegek valóban azt mutatják, hogy a döntéshozó testület igyekszik figyelembe venni ezt a speciális státuszt. Köszönhető mindez talán pont a szervezetünk megalakulásának is.

Sajnos a 2014-es számokhoz képest a támogatási összegek 2015-ben néhány együttesnél csökkentek, van ahol drasztikusan. Egy félmillió csökkenés a 7 millió átlagnál, már jelentős – mint például az egri zenekar esetében –, de a Békés megyei és a szabolcsi zenekar 3 millióval kapott kevesebbet.

I Mit tud az Önök szervezete tenni ebben a helyzetben?

– Beszéltem a ZeBi vezetőjével, Devich tanár úrral, aki ismét biztosított róla, igyekeznek ezekre a zenekarokra különösen odafigyelni, s a támogatási összeget a beadott igényekhez képest állapították meg. De mindez akkor is rejtélyes, hiszen a Békés megyeiek 12,5-et, a szabolcsiak nyolc milliót igényeltek és kaptak négyet, míg a gödöllői társulat 12 millió igényéből kapott hetet, de a váciak ugyanennyit kaptak a 19 millió igényükre. Szóval, nem látjuk igazán ebben a rendszert, a valódi okokat. Nagyon jó lenne, ha ezekre a legalább hétmillió körüli összegekre biztosan számíthatnánk évről-évre, hiszen akkor mindannyian más-ként tudnánk tervezni. Ha azonban az igényelt összeg fele sem érkezik meg, az már lehetetlenné teszi a működést... Ráadásul senki sem szeretné kozmetikázni a számaikat, valódi feladatokra, előadásokra fordítja mindezt. Elmondhatom azt is, hogy a városi támogatások nagyjából hasonlóak, ezek az együttesek általában öt-hét millió forintot kapnak a városaitól is. Persze, az önkormányzatok lehetőségei különbözőek, de mindenki harcol azért, hogy a saját települése minél nagyobb mértékben támogassa. Jó lenne hát, ha az államtól kapott pénz legalább azonos esélyeket teremtené.

I Mi lesz most ezzel a két társulattal?

– Elégge elkeseredettek, hiszen a szabolcsi együttes komoly mennyiségű, 29 ifjúsági koncertet ad egy szezonban, emellett nyolctíz nagy hangversenyt is tartanak és az eddig jól prosperáló békési zenekarnak is ez a pénz csupán 4-5 koncertre elég. A legfontosabb alapfeladatok ezekből a csökkentett összegekből nehezen valósíthatóak meg...

I Az önkormányzat ilyenkor nem tud segíteni?

– Erre kevés az esély. Igazából ugyanaz a problémánk: az önkormányzatok is eseten-

Szabó Sipos Máté

ként változtatnak az összegeken évről évre. Van, ahol stagnál ez a támogatás – ilyen például Eger, Gödöllő – máshol hol egy kicsit jobb, hol egy kicsit rosszabb a helyzet. Ez mindig a következő költségvetési tárgyalásnál dől el. Gyakorlatilag februárra derül csak ki, hogy mi a végső szám, az összeget pedig legkorábban áprilisban kaphatjuk meg. Nálunk, Egerben ez egészben megérkezik, azonban van, ahol negyed- vagy féléves részletekben jutnak a támogatáshoz. Az első negyedévre azonban senkinek nem marad igazán pénze... A NKA-s és többi pályázat is bizonytalan forrást jelent ma már. Amikor a ZeBi azzal biztatott, igyekszik ránk külön odafigyelni, reménykedtünk abban, hogy legalább ez egy nagyjából kiszámítható forrás lesz.

Remélem, a jövőben valóban azzá válik és kiköszöbölhetőek a tavalyi anomáliák. Így is mire kiderülnek az összegek, már eltelik az évad első fele. Nehéz így tervezni, vendégművészeket egyeztetni, bérletet árulni... Más forrásunk pedig nincs igazán. Még a TAO-t tudjuk néhányan igénybe venni, de ez sem olyan egyszerű, sokat kell érte küzdenünk. Ettől függetlenül a TAO-t nagyon hasznosnak tartjuk, ha valóban az kapja meg, aki megdolgozott érte.

■ Mikor látná biztosítottnak a működésüket, ehhez mekkora támogatás kellene?

– Ahogy azt több helyen is elmondtam, ha együttesenként 10 millió forintos támogatást kapnánk a központi pénzből, és ez egy konkrét feltételrendszer teljesítése mellett évről évre garantált volna, akkor már sokkal stabilabbá válna az életünk. Komoly múltra visszatekintő zenekarokról van szó,

amelyek hullámzó lehetőségek között, de működnek, és a városok is ragaszkodnak az együttesekhez. Ezek a társulatok járnak a falvakba is, ahová mások nem nagyon mennek el... Jelentős számú koncertet adnak, sokkal kevesebb pénzből, mint a hivatásos társulatok. Nem véletlenül maradtak meg ezek az együttesek, hiszen lényegesek a helyi közösségek számára. Saját régióikban szinte csak ők biztosítják, hogy mindenki élő muzsikához, szimfonikus zenéhez juthasson.

Nehéz persze versenyezni, mert előfordul, hogy egy hivatásos együttes sokkal kedvezőbb ajánlatot tesz egy koncert megvalósítására, mint a helyi kistestvér, és az önkormányzat nem érti, miért kerülünk akkor mi közel kétszer annyiba... Azért, mert nekünk mindent nulláról kell számolnunk, mi nem tudunk szolgálatba kirendelni egy zenekart fizetésért. Ha azonban kiszámoljuk, a büdzsét elosztjuk a koncertszámokkal, akkor kiderül, hogy mi milliókkal olcsóbban adunk egy koncertet, mint egy hivatásos együttes. Ez azonban egy városi képviselőnek nem mindig érthető, hiszen ő csak az adott projektet akarja olcsóbbnak látni, mindegy neki, hogy azt egy másik város által fizetett együttes csinálja. De nem a közönségnek, amelynek tagjai szerencsére jobban ragaszkodnak a saját együttesükhöz. S ez sokszor be is bizonyosodott! Ez hát a legnagyobb ütőkártyánk. Versenyben kell maradnunk, mert mindenki verseng a koncertszámokért, miközben mi – hasonló számokat – nagyságrendileg más összegből teljesítünk.

■ Minden ilyen társulatnál felmerül, elinduljanak-e a hivatásossá válás útján...

– Örök kérdés, hogy legyen-e státuszos a zenekar, mert akkor sokkal több pénzt tud hívni az állami támogatásokból. Mindenki azt gondolja, hogyha elindul ezen az úton, az milyen jó lesz. Ehhez komoly önkormányzati döntés és rengeteg pénz kell. S az örök kérdés, hogy e mögött valóban lényegesen több koncert lesz-e, s valóban csak ez a forma vezet lényeges minőségi javuláshoz?! Sok kérdést felvet, hogy mi lenne az ideális, kifizetődő működés. Az biztos, hogy jó zenészek megnyeréséhez, biztonságos, magas szintű működéshez, hangszerek vásárlásához, stb., sokkal több pénz kell. Nem státuszokkal működve, jó színvonalon – például Egerben – már 40–50 millióból pazarul meg tudnánk csinálni azt a 25–30 hangversenyt, amit amúgy is mindig tervezzük. Én már akkor is boldog lennék, ha annyi pénzből szervezhetném a koncerte-

ket, amennyibe valóban kerülnek, ha a művészeink méltó körülmények között készülhetnének, ha még kiválóbb szólistákat hívhatnánk, ha nem kellene folyton azzal küzdeni, hogy miből fizetjük a jogdíjat, a kottákat, ha a műsor összeállítását nem az anyagi feltételek befolyásolnák...

■ Ne csak a támogatási összegekről beszéljünk, hanem arról is, hogy ezek az együttesek a muzsikusk számára is lényegesek, hiszen szívesebben megy valaki olyan vidékre zenetanárnak, ahol szimfonikus zenekarban is muzsikálhat...

– Így van, kb. húsz millióból fenntartanak olyan zenekarokat, amelyek a régió zenei életét biztosítják, ráadásul a munkaerőpiacnak is nagyon fontos szegmensét jelentik. A helyi erők integrálásán túl, olyan muzikusoknak is biztosítunk munkát, akik jó zenészek, de még sincs állandó helyük. Sajnos, ma elég sokan vannak... Még a hivatásos muzsikusk is, akik máshol vannak státuszban, örömmel jönnek hozzánk játszani. Jó koncerteken vesznek részt, s még az a kevés pénz is – amit mi tudunk fizetni –, számít nekik, olyan alacsonyak ugyanis a zenekari fizetések. Azok a települések, ahol van zeneiskola, színház, zenekar, egyértelműen vonzóbbak. A zenészeknek legalább ez a három láb – tanítás, zenekar, színház kell ahhoz, hogy meg tudjanak élni. S hogy megérje vidéken élni!

■ Mit tudnak tenni azért, hogy több forráshoz jussanak?

– Természetesen mindenki igyekszik a saját önkormányzatát is meggyőzni az együttes fontosságáról. Emellett pályázunk, s ahol lehet, takarékoskodunk. A szövetségben is igyekszünk minden lényeges információról tájékoztatni mindenkit. Most éppen arról is beszélünk, jó lenne közös projekteket életre hívni, s a kottatárunkat is meg fogjuk osztani egymással. Felmerült az is, hogy nagy segítség lenne, ha a Nemzeti Filharmonia, ahol talán a legnagyobb kottatár működik, kedvezményes díjért adná ezeknek a társulatoknak a kottákat. Megállapodtunk a tagdíjról is. Felmerült a székház problémája is, hiszen szintén kérdés, hol, ki és milyen feltétellel fogadja be a zenekarokat. Az alkalmas koncerttermek szintén megoldandó problémát jelentenek az együtteseknek. Kevés ugyanis az erre alkalmas hely. A színházak, ahol a legtöbb együttes koncertezik, többnyire alkalmatlanok a hangversenyekre. Mást építeni pedig nem nagyon fognak egy nem hivatásos együttes számára... Talán most – a stadio-

nok után – egy koncertterem-építő mozgalmat lehetne beindítani. Nagyon időszerű volna. Ahol néhány éve megépültek az agorák, ott szerencsésebbek az együttesek, mert azok alkalmasabb terek lettek. Ahogy hallom, a kezdeti félelmek ellenére, ezek megtelnek emberrel, rengeteg a program, sok fiatal is szívesen látogatja. Ahol létesül a kultúrának megfelelő helyszín, azonnal kiderül, meg lehet tölteni rendezvénnyel, közönséggel is. Ez is bizonyítja, hogy a kultúrára nagyobb az igény vidéken is, mint ami látszik. Csak ezt nagyon könnyű nem észrevenni. Visszatérve a hivatásossághoz, Szolnok egyébként remek példa arra, hogy hogyan nőheti ki magát egy együttes... Most Székesfehérvárnak is sok sikert kívánunk ezen az úton.

! *A többieknek mi lenne a jó stratégia?*

– Azt gondolom, hogy csinálni kell minden erővel, mert ha valaki megy előre, bevonja a város publikumát, kihasznál minden eszközt, hogy minél gazdagabb programot nyújtson, minél többször, minden fórumon jelen legyen, hogy a közönséggel aktív kapcsolatot tartson, akkor a városi vezetés is felfigyel rá és berántódik a dologba. Ha a döntéshozók látják, hogy mennyire népszerű az együttes az adott városban, akkor támogatni is jobban fogják, mert érdekükben áll. Tenni kell az embernek a dolgát, s nem várni a megfelelő körülményekre, vagy a politikára. Ha magad mellé tudod állítani a közönséget, akkor nyertél. Én ebben hiszek. Ez Egerben nagyon szépen alakul.

! *A Regionális Zenekari Szövetség élén mit tervez? Mit szeretnének elérni?*

– A kiszámíthatóság lenne az elsődleges. Ebben sokat segítene egy körülhatárolt, elkülönített keret a pályázati rendszerben. Szeretnénk elérni a támogatási összegek emelését is. Szeretném, ha tagegyütteseinkkel közös projekteket is létre tudnánk hozni. Jó volna uniós pályázatokon is közösen indulni, sokkal jobban összekapcsolni a vidéki városok zenei életét egymással. A szövetségen belül pedig egy még aktívabb információcserét és hatékony problémakezelést kell elősegíteni. Továbbá minden fórumon megmutatni ezeknek az együtteseknek a gazdag jelenét. Mert itt vagyunk és dolgozunk keményen, s örömmel.

R. Zs.

Zenekari muzsika – fél évszázada

Gálakoncerttel, külföldi fellépéssel ünnepel a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar

Bérleti sorozatot tart, újrakezdés hangversenyt rendez, s rendszeresen muzsikál jótékonyági operagálán is a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar. A társulat több filmben is szerepelt már, például a Beethoven árnyékában című alkotásban vagy a most készülő Kincsem moziban. A zenekar sok évtizedes múltja tekinthet vissza, ebben az évben már fél évszázados fennállását ünnepelheti. S nemcsak a társulat, hanem vezetője, Gerhát László is jubilál, hiszen húsz esztendővel ezelőtt vette át az együttes irányítását. A karmester a jubileumi szezon programjairól, a Regionális Zenekarok Szövetségébe visszatért együttes mindennapjairól, elképzeléseiről mesélt, valamint arról, hogy tervezik-e a hivatásos útra lépést.

Gerhát László

! *Miért csak most csatlakoztak ehhez a szervezethez?*

– Mi az alapítók közé tartoztunk, akkoriiban ugyanis még előadóművészeti szervezatként, önálló gazdálkodással dolgoztunk. Közben azonban változott a státuszunk, a fenntartó önkormányzat megszüntette a zenekart működtető kft-t, és betagozódottunk a városban működő művelődési központba. Ezért nem számolt velünk a szövetség. Mostanra viszont kiderítettük, nem kizáró ok, hogyha nem vagyunk önálló szervezet. Így újra kértük a tagfelvételünket, és ismét csatlakoztunk. Fontos ez a szervezet, hiszen szükség van érdekképviselőre és arra is, hogy legyen egy közösség, ahol megbeszélhetjük a hasonló problémákat, ráadásul ötleteket kaphatunk egymástól a megoldásra.

! *Szép évfordulót ünnepelhetnek az idén, fél évszázad jelentős idő egy nem hivatásos együttes életében...*

– A zenekari tevékenység Kecskeméten még régebbre nyúlik vissza, hiszen már az ezernyolcszázados évektől mindenféle zenekari formáról találni feljegyzéseket. Mégis az 1966-os esztendő volt az, amikor a település zeneszerető polgárságának az igénye, valamint a városvezetés támogatása életre hívta a mai együttes őseit. Mindenképpen meg kell említeni az akkori döntéshozók által felkért karnagyot, Kemény Endrét, aki évtizedeken keresztül vezette az együttest. Sikerült még a hivatásos formát is elérniük, nagyon szervezetten, igen jól dolgoztak. Nemcsak a város zeneéletét szolgálta a szimfonikus zenekar, hanem budapesti, vidéki, külföldi fellépéseken is részt vett, bérletes produkciókat szervezett, számos filmharmóniai hangversenyt adott. Temérdek neves vendégművész szerepelt az együttesrel. Mindez most is követelményt állít eléink. Ezekre az alapokra kell építeznünk, ezt az utat kell nekünk is követnünk.

! *Őn is jubilál ebben az esztendőben, hiszen éppen két évtizede vette át a zenekar vezetését.*

– A két évforduló valóban összekapcsolódik, hiszen 1996-ban bízott meg a város az együttes újra alakításával. Volt ezt megelőzően ugyanis egy olyan időszak, amikor támogatás hiányában nagyon nehezen működött a zenekar, és csupán a tagok lelkesedése tartotta életben. Ők szívügyüknek tekintették a társulatot, folytatni akarták a

A Kecskeméti Szimfonikus Zenekar

korábban megkezdett munkát, ezért a pénzhiány ellenére – öntevékeny módon történő muzsikálással – átmentették a zenekart ezeken a nehéz időkön. A gondok ellenére nagyon szép és jelentős időszak volt ez... Nekem húsz évvel ezelőtt az volt a feladat, hogy szervezeti és szakmai megalapozottsággal újraépítsem az együttessé az akkori zenekari tagokból.

■ *Ha visszatekint erre a két évtizedre, hogyan látja, hová jutottak el, hol tartanak a közös munkában?*

– Volt egy nagyon jelentős időszaka a zenekarnak – a hathatós városi támogatásnak köszönhetően. Önálló gazdálkodással először közhasznú szervezet lettünk, majd kft-ként működünk, s az, hogy a pénzügyekben szabad kezünk volt, segített felmérni és jól tervezni a szakmai munkát. Lehetőségünk volt a hangszerpark bővítésére, karbantartására, így ismét meg lehetett alapozni az együttes jövőjét. A város aztán négy évvel ezelőtt úgy gondolta, jobb lesz nekünk, ha egy olyan intézmény áll mögöttünk, amely működteti a zenekart, kiszolgálja az együttesben folyó munkát, ráadásul helyszín tekintetében is segítségünkre van. Így tagozódtunk be a művelődési központba, ezzel azonban elvesztettük az önálló gazdálkodásunkat.

■ *Ennek az új helyzetnek inkább előnye vagy hátránya van az együttes számára?*

– Akkor, amikor ez a váltás megtörtént, a fennmaradásunk biztosítékát láttuk a döntésben. Az azonban, hogy megszűnt az önálló előadóművészeti státuszunk, azzal járt, hogy jelentős állami támogatást veszítettünk, hiszen így pályázni sem tudunk. A továbblépés, a hogyan tovább szempontjából lényeges, hogy mérleljük a következő időszakban, változtatni kell-e ezen a formán vagy sem. A szakmai munkánkba nem szólnak bele, szabad kezünk van a közreműködőket illetően, a műsorpolitikát közösen alakítjuk ki, ez mind-mind pozitívum.

■ *Gondolom, a reklámozásban, a jegyeladásban is segítséget nyújt a művelődési ház.*

– Így van, s az általuk biztosított helyszín is nagyon lényeges az együttes életében. Jó döntés volt 1997-ben, amikor a zenekarunk a Kodály Iskola új épületében kapott helyet, remekül tudtunk ott dolgozni, de azóta az intézmény kinőtte magát... A társulat számára is továbblépési lehetőséget jelentett, hogy el tudott onnan költözni. Nem volt már ideális az a helyzet, most szerencsésebb a zenekar fizikai elhelyezése is.

■ *Elképzelhető, hogy most, ennek a szép évfordulónak a kapcsán, ismét az önállóság felé indulnak?*

– Nehéz kérdés, hogy mi a megfelelő út. A törekvés nyilván ez, de okosan fel kell mérni, hogy a Kecskeméti Szimfonikus Zene-

kar számára mi a stabilitást nyújtó, biztos megoldás – mind financiálisan, mind a működés tekintetében. Át kell mindez gondolni, ahogy azt is, mennyit számít a jelenlegi, segítő háttérintézmény, és mennyire lehet a fenntartó önkormányzatot megnyerni ahhoz, hogy adott esetben támogassák az önállósodást is.

■ *Kikből áll a zenekar?*

– A városban működő két intézmény: a Kodály Iskola és az M. Bodon Pál Zeneiskola pedagógusaiból. Emellett nekünk is van egy Kecskeméten kívüli zenekari tagságot összegyűjtő körünk. Ők ugyanúgy próbálatogató, koncertező tagok, mint az itteniek. Nagykőrös, Kiskunfélegyháza a szoros vonzáskörzetünk, de még budapesti muzsikuskunk is akad.

■ *Évente hány koncerten lépnek a publikum elé?*

– Kétévente változik a szám, mert a Filharmoníával közösen is akadnak fellépéseink, a megyei ifjúsági sorozatokat időnként a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar látja el. Azonban ennek a költségét nem tudjuk minden esztendőben fedezni, ezért kerül csak erre a sorozatra két-három évente sor. Akkor 15-16 szolgálattal nő a szám, egyébként, ezt leszámítva átlagosan évente 8-10 fellépésen szerepelünk. Nagy volumenű programoknál mindig az az elsődleges cél, hogy ne csupán egyszer adjuk elő a műsort,

KECSKEMÉTI SZIMFONIKUSOK

hanem többször is. Az utazgatással járó költséget azonban nem könnyű előteremteni, bár erre törekszünk, s ebben szeretnénk a jövőben előrelépni. Jó lenne, ha minél több helyre el tudnánk vinni egy-egy programunkat.

■ *Már hagyománynak számít, hogy újévi koncertet tartanak, emellett rendszeresen muzsikálnak jótékonyági operagálán is.*

– Az évadunk gerincét a jeles alkalmak adják. Fellépünk a Tavasz és a Kodály Fesztiválon, a Hírös Héten. Számomra szívügy az is, amelynek most már lassan szintén húsz éves hagyománya van, hogy a Kodály Szakközépiskolával közösen is adjunk egy hangversenyt. A zenekarral együtt muzsikálhatnak a kimagasló tehetségű hangszeres növendékek, azok, akik versenydíjakat nyertek. Számukra ez nagy lehetőség, nekünk pedig roppant mód üdítő feladat. A gyerekeknél, a fiataloknál különösen fontos, hogy lássák a pódiumon a kortársaikat, akiket mindig óriási ovációval fogadnak.

■ *A hagyományos hangversenyek mellett még díjat is alapítottak, minden évben kiválasztják a legjobb zenekari művészt...*

– Most már ez az elismerés is hét esztendő múlta tekinthet vissza. Úgy gondoltuk, legyen egy olyan lehetősége az együttesnek, hogy kiemelje azt a tagot, aki az adott évben jelentős munkát végzett. Ez nagyon sokat számít mindenkinek. A díj rangját pedig emeli, hogy a saját kollégáik szavaznak róluk.

■ *Bár a regionális zenekarok közé tartoznak, saját bérlettel is rendelkeznek már sok esztendeje.*

– A Filharmóniával közösen működött ez a sorozat jó ideig, most már csak az ifjúsági előadásaink közösek. A Művelődési Központ indított azonban egy olyan bérletet, ami kiváltotta ezt a Filharmóniás-sorozatot. Akad ebben kamaraest is, sok neves művészfellépő, azonban az események jelentős részében a zenekarunk lép pódiumra. Azért ez a bérlet is mindenképpen jelzi, hogy gondos gazdánk van, aki számít az együttesre.

■ *Az, hogy rendszeres sorozatuk van, az igényt is mutatja. Ezek szerint minden estre akad közönségük.*

– Nyilván egy bérlet abban is segít, hogy élő kapcsolatunk legyen a közönséggel, aztán erre az érdeklődésre a későbbiekben is lehet alapozni. A helyi közösségnek fontos a saját zenekara. Mindig ki kell azon-

ban találnunk valami újat, hogy más és más publikumot is meg tudjunk nyerni. Arra törekszünk, hogy olyan, ismertetővel egybekötött koncerteket adjunk – a fellépőelőadásainkon is –, ami segít a szabadabb, kötetlenebb kapcsolat kialakításában. Szerencsére az érdeklődés, a jegyeladás azt jelzi, hogy van igény a zenekarra. Sokszíni a programunk, akad közte operagála, kamaraest és oratórium is. A fő koncerthelyszínünk a művelődési ház, de templomban, iskolában, színházban is fellépünk.

■ *Különleges feladatokat is elvállalnak, hiszen szerepeltek már két filmben, s tavaly például nagykoncerten muzsikáltak Szekeres Adriennel.*

– Nem szabad nagyon vaskalapos módon olyasfajta konzervativizmus útján haladni, ami figyelmen kívül hagyja, hogy mi az, ami segíthet, nemcsak a zenekar létén, hanem a zenekultúra szélesítésében is. Más stílusú produkciókban is részt lehet venni, ha az nagyon jó színvonalú. Szekeres Adrienn mellett más műfajban ugyancsak kipróbáltuk magunkat, hiszen a Csík zenekarral is koncerteztünk már. Büszke vagyok arra, hogy 2005-ben, a Beethoven árnyékában című filmben a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar muzsikálhatott, tavaly nyáron pedig a Kincsem filmben vállalt szerepet az együttes. Ezek érdekes, izgalmas felkérések a számunkra, ami emellett természetesen szakmai kihívást is jelent.

■ *Milyen különleges programokkal köszöntik ezt az ötven évet?*

– Olyan vendégművészeket hívtunk, akiket nagy közönségérdeklődés övez. Egyébként nemcsak a jubileum miatt, hiszen mindig arra törekszünk, hogy olyan előadók szerepeljenek velünk, akikkel a muzsikálás a zenekarnak is nagy élményt jelent... Az évforduló előtt tisztelegve két kiváló karmester érkezik hozzánk. Velünk muzsikál Medveczky Ádám egy operakeresztmetszet-előadásban, a Kobayashi Ken-Ichiro által dirigált hangverseny pedig a jubileumi est lesz. De hadd mondjam el, hogy rendszeresen koncertezünk a Nemzeti Énekkarral, a Debreceni Kodály Kórusal, az idei Kodály Fesztiválon pedig fellépünk Vigh Andreával és Drahos Bélával. Szóval, nagy örömmel tekintünk a következő hangversenyek elé.

■ *Mi a helyzet repertoárépítés terén?*

– Arra törekszünk, hogy a zenekari muzsikusainknak szolistafeladatokra vagy ka-

maramuzsikálásra is lehetőséget adjunk. Több olyan rendezvényünk van, amikor nem a teljes zenekar, hanem kisebb együttes játszik, és ez nagyobb egyéni felelősséget hárít a tagokra. Természetesen a repertoárt is nagyon tudatosan építjük. A klasszikus kompozíciók műsorra tűzése a zenekari játék szempontjából a legjelentősebb iskola. Ha Mozart vagy Haydn szimfóniáihoz nyúlunk, vagy az oratorikus műveik csendülnek fel, annak éppen az a célja, hogy az a fajta hangszerjáték, amely a hangszerkezelés alapja, napi szinten megjelenjen az együttes munkájában. Legyen lehetőségük a zenekari tagoknak a hangszerjátékuk csiszolására. Rengeteget lehet tanulni egy Mozart-, Haydn-szimfónia próbaidőszakában, nemcsak a művet illetően, hanem az egyéni zenekari játék tekintetében is. Persze lényeges szempont a közönségigény is, de elsődlegesen az együttesépítés számít.

■ *Ha nem is ötven, de mi a következő öt éves terv?*

– A realitás talaján szeretnénk maradni. Hathatósabb lépéseket kívánunk tenni az eredményesebb ifjúsági zenei nevelésért. Idén is lesznek olyan koncertek, programok, amelyeket szeretnénk az iskolákba elvinni. Az egyik legfontosabb feladatunk pedig azt tartom, hogy minél többször legyenek ismétlőkonzertjeink, egy-egy programot minél többször adjunk elő. Akár külföldi turnéra is induljunk. Erre ebben az ünnepi évadban lesz lehetőségünk, hiszen Marosvásárhely, a tesvérvárosunk hívta meg a zenekart. De szeretném, ha erre nemcsak a jubileum kapcsán kerülne sor. A távolabbi jövőben pedig jó lenne, ha az előző időszakban is vágyott változást, a hivatásos formát is elérhetnénk. Ez nagyon nehéz út, lépcsőzetesen lehet csak haladni, de szeretnénk ezirányba is megtenni a kezdő lépéseket. Meg kell teremteni az anyagi bázist, aztán kamaraegyüttesként elindulni. Azt gondolom, Kodály városa, Kecskemét nem engedheti meg magának, hogy ezt a lépést előbb-utóbb ne tegye meg... Elsőként a nagyobb önállóságot, az anyagi biztonságot szeretnénk megteremteni. Nagy illúzióink nincsenek, de előgondolkozunk tíz-húsz év távlatában. Örömteli dolog, hogy idén az önkormányzat emelte a zenekar forrását. Ez az elmúlt években váratott magára, de nagyon jó, hogy legalább most megtörtént. A hosszú távú tervekhez persze még kevés, de nemcsak múltunk van, hanem jövőnk is...

R. Zs.

TAO – az ügynököket ki kéne iktatni a rendszerből

2015. decemberében alakult meg a Tiszta TAO társaság azzal céllal, hogy – idézve Fekete Pétert, a Fővárosi Nagycirkusz igazgatóját – „a közpénzek ne magánzsebekben landoljanak”. A TAO kérdéses és vitatható pontjairól, egyelőre rendezetlen állapotáról Ókovács Szilvesztert, az Operaház főigazgatóját, és Oszkó Péter volt pénzügyminisztert, üzletembert kérdeztük.

I *Hogyan jöhetett létre olyan helyzet napjainkra, amelyben azt kell feltételeznie a mindennapi balandónak, hogy jutalékot kell fizetni a TAO-ért? Mit jelképez a Tiszta TAO társaság megalakulása?*

Oszkó Péter: Sajnos a hazai viszonyok kellően éretlenek még ahhoz, hogy akár eredetileg előremutató rendszereket is képesek azonnal visszaélészerűen használni. Piaci hírek szerint van, hogy támogatók vagy közvetítők akár 20-30 százalékokat is visszakérnek a nyújtott támogatásból, ami nyilván elfogadhatatlan, és az intézmény céljainak és jogszabályi kereteinek teljes felrúgását jelentik. De nem ez az egyetlen terület a hazai közéleti, üzleti vagy pénzügyi környezetben, ahol durva visszaéléseket tapasztalhatunk. Pusztán annyi történik, hogy a visszaélések megszokott szintje jelentkezik a TAO támogatások rendszerében is.

Ezzel együtt el kell különíteni azok munkáját, akik úgy közvetítenek támogatásokat, hogy az arra egyébként adminisztratív szempontból nem felkészült intézményeket kötik össze a szintén megfelelő kiválasztási folyamatokkal nem rendelkező támogatókkal, elvégzik a támogatás lehívásához szükséges komplex adminisztratív munkát, azaz ténylegesen komoly folyamatokat kezelnek. Ennek a munkának az ellentételezése akár fix összegben, akár a támogatás minimális (egy-két) százalékában jogos is lehet. De pusztán emberek összekötéséért, telefonszámok vagy e-mail címek kicseréléséért a támogatási összegek 20-30 százalékára igényt tartani, nyilván elfogadhatatlan. Vélhetően olyan mértékben harapózott már el ez a gyakorlat, hogy erre született válasz a Tiszta TAO társaságának megalakulása is.

Ókovács Szilveszter: Elméletben az érintettekhez bekopog az ügynök, hogy ő ismer TAO-ra hajlandó céget, tud hozni pénzt, ha kap belőle. Feltehetően, a szóban forgó

cég beavatott kapcsolattartója valószínűleg visszakap abból a jutalékból, amelyet az intézmény az ügynöknek fizet. Közvetlen tapasztalatunk erről nincs, de amennyiben így történik, akkor ez utóbbi természetesen fekete pénz, míg az intézmény és az ügynök közötti jutalék inkább szürke (hiszen közvetítői díjról van szó, azonban ezzel az összeggel kevesebb folyik be a támogatott intézmény kasszájába). A vonatkozó szabályok ethosza biztosan nem tenné lehetővé a TAO-jutalékot, míg vannak más esetek, amelyek méltányolhatóak, ha adott esetben valaki valamely effektíve felmerült költséget, pl. az ügyvédi iroda munkadíját fizeti meg, ha a szerződést más szövegezi. Ezek viszont nagyságrendekkel kisebb összegek a „közvetítői” jutaléknál. Az Opera esetében azonban, mi mindent magunk intézünk, amelynek persze szintén van költsége, de magában foglalja a havi közalkalmazotti munkaidő és munkabér.

I *Mit jelent a TAO egy művészeti intézménynek?*

O. P.: Egy művészeti intézmény számára a TAO nagyon jelentős, bizonyos esetekben működési költségeinek komoly hányadát fedező támogatási forma. Ráadásul a kultúra területén működő TAO támogatás logikája kifejezetten előremutató, hiszen a jegybevételekhez kötött, így arra motiválja az intézményeket, hogy ne formális sikerkritériumoknak igyekezzenek megfeleltetni a működésüket, hanem ténylegesen képesek legyenek közönséget vonzani és mérhető számú látogatónak juttassák el a munkáikat. A magam részéről ezt kifejezetten előremutató logikának gondolom az állami kultúrafinanszírozásban, a visszaélészerű magatartások sajnálatos jelenségétől eltekintve.

Ó. Sz.: A TAO épp azt a pillért jelenti, amely a szponzorációból, pláne mecenatúrából sosem állt rendelkezésre. Ha egy in-

tézmény prosperál, azt a civil környezete is érzékeli, sőt hasznot is húz abból: ilyesmire volna válasz a magánszektortól érkező támogatás. Korábbi, az Operánál töltött időszakomban pl. a szponzoráció, mecenatúra nyomán érkező támogatás összegének volumene összehasonlíthatatlanul jelentéktelenebb volt ahhoz képest, ami a jelenlegi rendszernek köszönhetően a TAO-ból befolyik. A TAO céljainak egy része tehát, álláspontunk szerint rendben van, az általunk idén is maximálisan kihasznált, egyre növekvő támogatás 1 milliárd 126 millió Ft, rendkívüli jelentőséggel bír a költségvetésünkben. Ugyanakkor meglehetősen elgondolkodtatóak a sajtóban megjelent írások, és talán felhívnánk a figyelmet arra a nagyon egyszerű tényre is, hogy, ha a legtöbb nagytermi előadást, a legnagyobb befogadóképességet – így a legnagyobb nézőszámot és jegybevételt abszolút Opera teljesen feltöltötte a TAO-keretét, mennyire életszerű, hogy még a dobogóra se fér fel?

I *Minek tekinthető a támogatás, állami támogatásnak vagy sem? Alkalmanként helyzetfüggőnek tűnik e kérdés megválaszolhatósága is...*

Ó. Sz.: Könnyű volna rávágni, hogy állami támogatás, de nem ilyen egyszerű, hiszen meg kell érte küzdeni kétszer is: először a jegyek értékesítésénél, utána a támogatási keret feltöltésénél.

O. P.: A TAO támogatás nyilvánvalóan állami támogatás, az adóbevételek terhére történik a biztosítása, a kérdés megválaszolása tehát szerintem nem helyzetfüggő. Szintén a hazai viszonyok fejletlenségével tudom csak magyarázni, ha bárki képes még úgy gondolkodni, hogy az adófizetési kötelezettség az valamiféle külön szívességgel az államnak, és nem olyan kötelezettség, aminek az eredményeként az adó eleve közpénznek minősül. Viszont a TAO támogatás rendszere a kultúrafinanszírozásban

akkor is számos előremutató elemet tartalmaz, ha ez mégis csak közpénzből történő finanszírozás. Részben azért, mert jegybevételekhez kötött, így egy természetes szelekciót hajt végre az életképes produkciók javára, részben azért, mert rákényszeríti az intézményeket a magánszektorral való kapcsolatfelvételre, támogatási tárgyalások folytatására, amely új források bevonásának képességét is kialakíthatja a kulturális intézmények oldalán.

I Eredetileg kulturális támogatásnak indult, de az utóbbi időben egyre inkább a sporttal kötötték össze a TAO meglétét, mit gondolnak erről az irányról?

Ó. Sz.: A sportnak is kellett a támogató pillér, ez érthető. Ott nincs jelen a teljesítménnyel arányos keret, azonban sok helyütt nagyon mélyről kell felhozni az egyesületeket. Amikor azonban lábra kapnak, azokat is valamilyen mérhető rendszerre kellene átállítani, mert csak az ösztönöz, és sokkal igazságosabb.

O. P.: Nem tartom szerencsés fejlődési iránynak. A sportcélú TAO támogatások rendszeréből pont az a logika hiányzik, ami a kultúrafinanszírozás területén megmaradt, azaz a jegybevételekhez, az alapműködés sikerességéhez való kötöttség. Ráadásul ebben a világban amúgy is számos szerencsétlen, rossz hatásfokú finanszírozási folyamat volt, amit ez a támogatási rendszer nem javított, inkább csak rontott. A TAO

támogatások sport területére történő kiterjesztése benyomásaim szerint hatványozottan megnövelték a jogintézmény visszaélésszerű kihasználását.

I Hol láthatóak élesen a TAO rendszer problémái, és miként lehetne kiküszöbölni a felemásságokat?

O. P.: A TAO támogatási rendszer egy olyan állami támogatási rendszer, aminek az előnyei abból fakadnak, hogy az alaptevékenység sikeres végzésére motiválnak, és szükségszerű kapcsolatot teremtenek finanszírozásra szoruló intézmények és magánpiaci szereplők között. Kizárólag akkor és addig működik és hasznos ez a rendszer, amíg ezeket a célokat szolgálja. Minden más eleme csak visszaélésre ad lehetőséget, költségvetési trükközéseknek, politikai zsarolásoknak, pénzvisszafizetés előírásának nyit teret. Meg kellene próbálni visszatérni a támogatási rendszer eredeti logikájához és visszaszorítani, illetve kiszűrni a visszaélésszerű praktikákat, amire persze elsősorban jogalkotói hajlandóság kellene.

Ó. Sz.: Az Opera javaslata nyilvános, sőt, nem is teljesen saját, először Halász János korábbi államtitkár pedzegette. A teljes kulturális TAO-összeget el kellene határolni az adóbevételekben, és azt az állam róná utána ki az intézményeknek a teljesítmények fényében, nagyon komoly NAV-ellenőrzés mellett. A teljes bevételi összeg

néhány százalékából pedig egyfajta ki-egyenlítő alapot kellene működtetni, amely a TAO igazságossága melletti óhatatlan igazságtalanságokat orvosolja (pl. az egyik műfaj sokkal nehezebben eladható, mint a másik stb.). Semmilyen külföldi szereplést nem ismernék el, mi pl. az operával és ballettel leginkább olyan államokban turnézunk, amelyek kívül esnek az EGK országain.

I Hogyan indult el a kezdeményezés, és alakult ki ez az összefogás? Min múlik, hogy valaki csatlakozik a tiszta TAO társasághoz?

Ó. Sz.: Fekete Péter, a Nagycirkusz igazgatója találta ki, és azonnal csatlakoztunk többen. Attól, hogy sokan nem csatlakoztak, még nem kell arra gondolni, hogy ők ne értenének egyet a megfogalmazott célkitűzéseinkkel: pl. sok helyen az önkormányzat a TAO-keret összegével csökkentette a színháznak nyújtott hozzájárulását, úgyhogy nehéz helyzetbe kerültek, és választhatnak a csőd és a jutalékfizetés között. Álláspontunk szerint az ügynököket mindenképpen ki kellene iktatni a rendszerből, és a jogi környezet szigorításával meg kellene akadályozni a tényleges kulturális tevékenységen túlmutató jegybevételek-igazolások érvényesíthetőségét. Hiszen mindkét oldalon ugyanazt a közös adókatasszát dézsmálják meg, büntetlenül.

(Szekeres Nikolett)

„A művész ne érezze idegen közegben magát”

Új otthonra talált a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége Óbudán

A vöröstéglás épület előtt munkások hada sürgölődik, a berendezés utolsó darabjait hordják a helyükre, a végső simításokat végzik az óbudai házon, amely februártól otthont ad a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének. Csupa mosolygós arc mindenfelé, a munkatársak csinostják irodáikat, lassan a névtáblák is a helyükre kerülnek. Akivel csak találkozom, arról mesél, milyen jó, hogy végre van helye mindennek és mindenkinek, s hogy az általuk képviselt tagságot is méltó helyen fogadhatják. Dr. Gyimesi László, a MZTSZ főtitkára, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége elnöke örömmel vezet körbe, s mesél arról, miért kellett székházat cserélniük, miként találtak rá erre az épületre, és hogy hogyan búcsúztatták a hetven évnyi múltat a Városligeti fasorban. Elmondja azt is, miért tartja fontosnak, hogy barátságos, emberi léptékű, s persze korszerű legyen az irodaházuk.

A kovácsoltvas rácsok mögötti aprócska kertben már zöldül a fű, beljebb sétálva elegáns, üveges kapu fogad, impozáns információs pulttal, no meg Blaha Lujza mellszobrával. Dr. Gyimesi László elsőként körbekalauzol. A szuterénben kezdünk, ahol az irattár, és a műszaki kiszolgáló helyiségek kaptak helyet. Akad itt egy nagyméretű, hangulatos egykori borospince is, amely remek helyszíneként szolgálhat a jövőben a szakszervezet rendezvényeinek, közgyűléseinek is.

A földszint szobáiba az EJI, azaz az Előadó-művészi Jogvédő Iroda Egyesület költözött be, a pénztár mellett a jogsegély szolgálatot találják meg az érdeklődők. Az első emeleten a művészeti szakszervezetek a színe-

A Művészeti Szakszervezetek Szövetségének új székháza

szek, filmesek, képzőművészek, írók szakszervezetei, továbbá zenész alapszervezetek, az OSZK rendezkedhettek be.

A második emeleten, a tetőtéri részlegben az artisták szakszervezete, a MASZK, az Országos Színészegyesület, a dalok.hu zenei portál, és a gazdasági irodák mellett laknak a zenészek, s itt van Gyimesi László irodája is. Végül nála ülünk le, miközben érkeznek az újabb és újabb bútorok, méricskéljük a polcok helyét nagyságát, belekezd a régi és az új székház történetébe. Először az egykori Gorkij, majd Városligeti fasor 38. alatti palotáról beszélgetünk, hiszen szakszervezeti vezetőként ezt a házat örökölte meg.

„Nincsenek pontos adatok arról, hogy a művészeti szakszervezetek mikor kezdtek ott dolgozni, de ez nagyjából a háború után, a negyvenes évek második felében történhetett. A palota több háborús sérülést is kapott, az idősebb kollégáim elbeszéléséből tudom, hogy a súlyosan sérült épületet sokan a saját kezükkel építették újjá. Aztán – s erről már akadnak dokumentumok – az ötvenes évek második felében a fővárosi tanács engedélyezte a használatba vételét. Akkortól állhatott a mostani formájában megszokott fásori épület. Viszont a kezdetektől gondot okozott, hogy a több mint háromezer négyzetméter területű ház

korábban családi villa volt, tehát nem irodaháznak épült... A hatalmas szobákat elkezdték ugyan átalakítani, de ebben nem az építészeti hozzáértés, hanem a pillanatnyi praktikum jegyében hihetetlen helyekre húztak falakat. Használton kívül került egy gyönyörű belső lépcsőház is, valamikor megszüntettek egy létező liftet is, s a teljes alagsort berendezték, ugyanakkor kialakítottak egy legendás vetítőteremet is – itt élő hangalámondással vetítettek a nyilvánosság számára nem hozzáférhető filmeket. Ugyanakkor nem történt gépészeti felújítás, illetve amikor már én is itt dolgoztam, ilyen munkák nem zajlottak. Ahogy az idő múltott, az épület egyre kevésbé felelt meg az igényeknek. Például ennek a hatalmas épületnek a fűtése egyetlen szálon futott. Nem lehetett külön elzárni, javítani. Ha fűteni kellett, alul megfagytak az emberek, a felső emeleten pedig megsültek, a nyílászárók elfáradtak, előregedtek, az utcát fűtöttük... A ház a kilencvenes évekig a Benczúr Hoteltől – a földalatti csövön keresztül – kapta a melegvizet a fűtéshez. S ez persze – a fel nem tárt repedések, szivárgások miatt – elázattatta az alapokat, az alsó rész átvízesedett, és persze nagyon rossz határfokkal működött. De nemcsak a szuterénben, hanem a legfelül is akadtak ilyen gondok. Ki kellett volna cserélni a tetőt, vagy annak jelentős felü-

letét, mert temérdek helyen ázott. Arról nem is beszélve, hogy csak a külső vakolás – s most tíz évvel ezelőtti arról beszélek – ötvenmillió forintba került volna. A ház gépészeti-épületbiztonság szempontból katasztrofális volt, szerencsére a látogatók nem nagyon találkoztak ezekkel a problémákkal, mert a belső állapot lényegesen jobb volt, és a gyönyörű lépcsőház imponáló látványt nyújtott.”

Az elnök azt is elmondja, hogy mindenféle felméréseket végeztek arról, mennyibe kerülne a felújítás, de számukra elérhetetlen és megfizethetetlen összegeket kaptak. Miközben az épületet olyan állapotba kellett volna hozni, és aztán karbantartani, amelyet egy ilyen korú palota igényelne. Hozzáteszi, az is gondot jelentett, hogy a szakszervezetek – az EJI-vel együtt – ennek a háromezer négyzetméternek nagyjából csak az egyharmadát foglalták el. Az épületbe ezért folyamatosan bérlőket kellett találniuk, hogy az üres területeket hasznosítani tudják. Ezt a feladatot egy ideig megoldották, de közben beázott a tető, tönkrement a kazán, s a bérleti díjából származó összeg messze nem fedezte a kiadásait.

Így a helyzetük egyre tarthatatlanabbá vált. „Arról nem is beszélve, hogy a szakszervezetnek nem az a fő feladata, hogy ingatlant

hasznosítson... Két dolog jöhetett szóba – vagyonfelélés, azaz, hogy működésre költjük a vagyonunkat, úgy hogy eladunk valamit, s abból fizetjük a fenntartást. De ezzel persze a probléma megoldását csak elodáztuk volna. Ráadásul jogszabályi kötelezettségeink is voltak, hiszen az elmúlt évek során a faszor bekerült a világörökségi területek közé. Így az átalakításhoz a Műemlékvédelmi hatóság hozzájárulása kell, és bármikor felszólíthatnak arra, hogy hozzuk rendbe az épületet. Bármilyen apró külső renoválás is horribilis összegekbe került volna... 2010-ben elment a nagyon jelentős területet elfoglaló állandó bérlőnk, s abban az időszakban az ingatlanpiac is pangott, így gyakorlatilag nem tudtuk pótolni más bérlővel. El kellett kezdeni az eladással foglalkozni, több testületi, kongresszusi döntés is született erre vonatkozóan. Megfelelő vevőt kellett találnunk, utána foglalkozhattunk azzal, hová is költözünk... Nagyon sok érdeklődő járt nálunk, végül szerencsénk volt, jött egy olyan vevő, aki egyösszegben kifizette a vételárat és hathónapos visszabérlési haladékat ajánlott. Ez nekünk nagy előnyt jelentett, hiszen így mi is készpénzes vásárlóként tudtunk megjelenni a piacon.”

Gyimesi László tájékoztatása szerint mindkét adás-vétel gyorsan, néhány hónap alatt lezajlott. Az eladást követően ugyanis nagyon hamar sikerült megfelelő épületet találniuk. Az óbudai irodaház méreteiben is teljesen megfelel a szervezeteiknek, hiszen ezerkétszáz négyzetméteres.

„Helyileg nem a diplomata negyedben van, mint a korábbi székházunk, de a világ számos pontján jártam már, s a szakszervezeti székházak máshol sem a legelítettebb kerületekben kaptak helyet... Amikor másik székházat kerestünk, akkor nem szerettem volna modern irodaházat. Ott ugyanis túlságosan a funkció dominál, és az ilyen épület általában nem alkalmas arra, hogy jelképezze a szervezetet. A Vörösvári út 101. alatt található, klinkertéglás épület is komoly múltra tekintethet vissza, még a K. und K. korszakban lett ez a hadsereg tartalék hadtáp területe. Óbudai Malomnak is hívták a helyet, s két majdnem egyforma épület található egymás mellett, amelyek irodaháznak épültek már eredetileg is a Fasori épülethez hasonlóan, az 1910–20-as években, és közülük mi megvásároltuk az egyiket. Itt a 2000-es évek elején megtörtént már egy komoly felújítás, s ennek megfelelően lettek kialakítva a terek, és relatíve megfelelő volt a gépészet is. Ezért többé-kevésbé minden a helyén van, s viszonylag jó állapotban vásároltuk meg. Természetesen végeztünk azért mi is jelentős felújítást, hogy

Vörösvári út 101.

az itt dolgozók és az idelátogatók is jól érzék magukat és azt szeretnénk, hogy a mostani javításokkal, cserékkel és felújításokkal a jövőben a gondos karbantartásra fordítsuk csak a bevételeinket, és ne az ennek elmulasztása esetében törvényszerűen bekövetkező nagyjavításokra. Irodaházban vagyunk hát, ez mégsem egy semmitmondó, jellegtelen épület... S végre mindenkinek lett elég tere, az összes tagszervezetünknek jutott saját iroda, minden szinten van tárgyaló, s olyan terek, ahol az érkezők le tudnak ülni meginni egy kávé, elbeszélgetni. Büszke vagyok arra, hogy vannak étel- és italautomatáink, ezzel megoldottuk a fasorban már az utolsó éveken jelentkezett büfé-hiányt.”

Hozzáteszi azt is, hogy a fasori palota eladásából befolyó összegből nemcsak az óbudai házat vásárolták meg, hanem arra is jutott pénz, hogy úgy felújítsák, hogy a következő években ne okozzon többletkiadást. Így az épület üzemeltetése is nagyon gazdaságos lesz, hiszen a legmodernebb technológiát használják. Sőt, még egy másik irodaház is a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének a tulajdonába került.

„Az óbudai épület vásárlásakor akadt némi bizonytalanság, én pedig nem szerettem volna, ha egyszer csak azzal szembesülünk, hogy nincs hová költöznünk. Ezért elkezdtem keresgélni, s a VII. kerületben is találtam egy nagy, több mint kétezer négyzetméteres

irodaházat, ahol a tulajdonos azonnali visszabérlést garantált öt esztendőre. Így ezt is megvettük, és most bérbe veszik tőlünk. Legelőször ezzel a belső adósságainkat is konszolidálni tudtuk. A legfontosabb, hogy most kiegyensúlyozottá válhat a szakszervezeti szövetség gazdálkodása, s a szolgáltatásaink színvonala nem romlik, hanem javul.

A Rátkai Klub nem jött velünk, a TIT budai épületében találtak otthont. Gondoskodtunk róluk is, a költözködés minden terhét átvállaltuk, s egy esztendőn keresztül a bérleti díjukat is mi álljuk, a szükséges eszközöket a Klub számára ingyenes használatba adtuk.

Nekünk most az a feladatum, hogy belakjuk a Vörösvári úti házat, s visszazökkenjük a korábbi kerékvágásba. Jelenleg „építésvezetőként és gondnokként” is működöm, még néhány munkálattal be kell fejezni, hogy minden megfelelően működjön. Ebben a munkában néhány kollégám, a portások, a fizikai munkások, adminisztrátorok, rendszergazdák és mások kiemelkedő munkát végeztek, nagyon sokat segítettek, nélkülük nagyon nehéz lett volna az egészet lebonyolítani. Akkor leszek nyugodt, ha mindennel elkészülünk. Azt látom, hogy a kollégáim közül mindenki megtalálta itt a helyét, s talán élvezi is ezt az óbudai otthont.”

Az átköltözés sem volt könnyű feladat, hiszen hetven évnyi múltat kellett rendbe tenniük a fasorban. Közel harminc konté-

nerben, megszámlálhatatlan mennyiségű zsákból szállították el a lomokat. De még most, az új épületben is folyik a szelektálás...

Egy szerény ünnepségen, több, mint százan búcsúztak a palotától, az elnök összeállított erre az alkalomra a szakszervezet történetéből egy érdekes fotós válogatást, hiszen az összeállításban szereplők valamikor, vagy még napjainkban is rendszeresen megjelentek szakszervezeti tisztségviselőként, vagy művészként a fasori épületben.

„Már gyerekként abba a villába jártam, kísértém az édesapámat, s magam pedig 1982-ben lettem a szakszervezet munkatársa, így igazán hozzám nőtt az a helyszín, de azt kell mondom, ezt az új épületet is szinte azonnal megszerettem, így nincsenek rossz érzéseim, éppen ellenkezőleg. A változás szükséges az életben, s ez mindenképpen pozitív változás. Szép az óbudai hely, remek az infrastruktúra, a közlekedés, s ami számomra nagyon lényeges, hogy barátságos, emberléptékű, nem egy üvegpalota. Olyan helyszín, ahová belépve a művészek talán nem érzik úgy, hogy idegen közegbe csöppentek.”

A beszélgetés végére ismét egy csoport munkás érkezik, ők a polcelhelyezésről szeretnék egyeztetni. No meg a házra kerülő táblákról, hiszen márciusra már cégek hirdetik a Vörösvári út 101-es épületen, hogy itt a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége lakik... R. Zs.

A Rádiózenekart helyzetbe kell hozni

Két jelentős magyar zenei intézmény, a Magyar Állami Operaház és a Rádiózenekar történetének megkerülhetetlen alakja Kovács János karmester. Kis és közepes díjak és a legnagyobb elismerések (Kossuth-díj, Prima Primissima-díj) kísérik pályáját. Szívesen látott vendég nemcsak a hazai zenekaroknál és Európában, 1992 óta a Tokiói Filharmonikusok állandó vendégkarmestere, 1998 óta első vendégkarmestere.

! Nem állíthatom, hogy az élete nyitott könyv lenne. Elég régen ismerjük egymást, de csak most tudtam meg egy közös ismerősünktől, hogy az édesapja középiskolai tanár volt. Persze ez csupán a zenei indítatás miatt érdekes és nem valami privátizálás.

– Édesapám magyart és latint tanított a Cukor utcai gimnáziumban, tehát abszolút humán beállítottságú volt – és igazi sznob zenerajongó. Dilettáns fokon csellózott is. Olyannyira elfogult szobnak nevezhetem – illő tisztelettel –, hogy számára a muzsika kvintesszenciáját Beethoven

utolsó vonósnégyesei és zongoraszonátái jelentették, meg Schubert mindenekelőtt. Imádtá még Verdi Otellóját, Muszorgszkij Hovanscsináját, a tanítványainak kötelezővé tette e két opera látogatását, különben nem adott jelest magaviseletből. Ízlésének árnyoldalát is említenem kell: szinte vallásosan gyűlölte Lisztet és Csajkovszkijt, mindkét szerzőből hiányolta az előbbieket mélységét és bombasztikusnak találta a műveiket. Rossz előítélet ez, ami valószínűleg abból fakadt, hogy rossz előadásban ismerte meg a kompozíciókat. Emlekszem, Richter egyik utolsó budapesti koncertjén az első félidőben csak Csajkovszkijt játszott, és az nemhogy sok volt, elhallgattuk volna még órákon át.

! Mennyit élvezett az édesapja az ön tevékenységéből?

Kovács János karmester

– Sajnos keveset, az első színházi feladatomat, A varázsfuvolát épphogy megélte 1976-ban. A szíve mélyén reszketett azért, hogy meggyökerezzek a muzsikás pályán, gyerekesen, oszlopok mögül figyelt, ahogy bemegyek előadásra. Édesanyám – essen szó róla is – született óvó néni volt, aki csak azt kívánta, hogy boldoguljak azon az úton, amelyre elszántam magam.

■ *Az fel sem vetődött, hogy másik hivatást válasszon?*

– Nem, hiszen édesapám humán beállítottsága átragadt rám. Pedig az általános iskolában matematikai tehetségnek tartott a tanárom. Kamaszként nem voltak igazán pontos elgondolásaim a jövőmről. Érdekes viszont, hogy bekerülve a konzervatóriumba, egyik napról a másikra kipattant belőlem az ötlet, álljunk össze mi, hangszeresek. Zenekart szerveztem az osztálytársaimból és megpróbáltam botcsinálta módon vezényelni őket. A konziban nem létezett karmesterképzés, én Ábrahám Mariann zongora növendéke voltam. Hiába szerette volna ő is, én is, nem lettem zongorista, mert hiányzott belőlem a virtuozitás és a tökéletes fizikai adottság. Kötelezően tanultunk zeneszerzést is, Széleányi Istvántól igyekeztem elsajátítani mindent az elméletből. Ám az úristen nem áldott meg semmi önálló gondolattal, belőlem egy normális zenei ötlet nem jött ki. Miközben szégyenkezve bevallom, hogy nincs semmiféle teremtő fantáziám, valamiféle empátia született velem, bele tudom élni magam annak a zseninek a világába, akinek az alkotását tolmácsolom.

■ *Milyenek voltak a zeneakadémiai évei?*

– Kettős életet éltem. Egyrészt második apám Kórodi András szárnyai alatt, aki azonnal kezdte a képzésünket, hogy nem tartja taníthatónak a mesterséget, de azért jól el fogjuk tölteni az öt évet... Azért furamódon terelgetett bennünket, és a későbbi pályám is az ő támogatásával alakult. Én eleinte az opera műfajt mélységesen megvettem, úgy gondoltam, hogy az intézményben csak a zene rombolására gyűlnek össze az emberek. Ő erőszakkal bevitt engem az Operaházba, mondván: tessék ott egy évet korrepetitorként lehúzni. Ha azután sem tetszik, újratárgyalható a kérdés. No, én ott ragadtam.

A főiskolai életem másik fele Simon Alberthez kötődik, akinek famulusa lehettem. Amit zenéről, zenei interpretációról tudni lehet, azt indirekt módon tőle lestem el.

■ *Kik voltak az osztálytársai?*

– Medveczky Ádámmal, Kovács Zoltánnal és a nemrég elhunyt Váradi Katival négyen nyertünk felvételt. Ötévente indítottak karmesterképzést, amit nagyon egészségesnek tartok. Én ma drasztikus módon megtizedelném a túlnépesedett szakmát, persze nem fizikai értelemben. A pályám elején gyakran vezényeltem a MÁV Szimfonikusokat, az együtttest a karmesterképzés rezidens társulatának tartották akkoriban. A diplomakoncertemen kívül is sok kedves emlékem fűződik hozzájuk. Elég hamar kaptam meghívást az Állami Hangversenyzenekarhoz, valószínűleg azért engedett a közelükbe Ferencsik János, mert rendszeres látogatója voltam a próbáinak.

■ *Mi vagy ki marasztotta végül az operánál?*

– Szép lassan rájöttem, hogy a műfaj nem azonos az intézménnyel. Az operát a leggazdagabb műfajnak nevezik, hiszen annyi mindent ötvöz. De éppen a sok tényező miatt: kiváló énekesek, kiváló zenekar, kórus, remek rendező, nagyszerű műszak, csodás látvány és a többi – mindez nagyon ritkán jön össze. Az opera annyi sok pénzt igényel, amennyi nincs is, és ezt a sokat pedig nem hozza be. A megalkuvások miatti csaldottság okán az emberek egy részében kialakult valamiféle lesajnálás. Pedig tudva tudom, hogy szerényebb eszközökkel, de nagy tehetséggel életre lehet „csiklandozni” a közönség érdeklődését. Ez nem arisztokratára műfaj, története során olyan zseniális művek keletkeztek, amelyek a legszélesebb társadalmi rétegeket szólíthatnák meg hiteles előadásban.

■ *Azt mondja, hogy a kettős életet már tagadja.*

– Az opera ugyan egész embert kíván, de ahogy az úgynevezett szimfonikus zene nem létezik operavezénylés nélkül, úgy fordítva sem képzelhető el. Fontosnak tartom, hogy egy olyan zenekar, mint az Operaház muzsikusaiból alakult Filharmóniai Társaság, időről időre kiüljön a pódiumra és remekműveket szólaltasson meg. Rémlík, hogy egy híres hegedűművész azt mondta, aki nem ismeri Mozart operáit, az nem tudja eljátszani a hegedűversenyeit. Én ezt az egész életműre kiterjeszteném. Személyes „betegségem”, hogy a zenetörténet néhány jelentős korszakától el vagyok zárva, a napi munka mellett nem jutok hozzá, hogy például barokk muzsikával foglalkozzam. Visszatérve a korrepetitori tapasztalatokhoz, meg kellett tanulnom zongorázni a

darabokat, első évben az Otellót, meg Az álarcosbált, a Trubadúrt. Még hozzá azzal a technikai plusszal, hogy közben végzőt tudjak adni az énekessel, kvázi vele énekeljek. A zongorázás azért is hasznos, mert ha az ember szobában dolgozik az énekessel, közben nem hadonászik az orra előtt. Hallja, hogy magától mit énekelne, és bizony vannak énekes zsenik, akik képesek olyan megoldást kínálni egy-egy frázisra, amit jó követni.

■ *Az álarcosbál felújítása különleges szerepet játszik az életében.*

– Ferencsik a születésnapjára kapta az előadást, zongoráztam a próbáin, végig részt vettem a produkcióban. És ott ismertem meg későbbi feleségemet. A szerencse gyermekének mondhatom magam, részint, mert a sors összehozott engem ezzel a „rosszcsont”, ám utánozhatatlan színpadra született tüneményel, Sudlik Máriával. Egy csomó alapvető fontosságú dolgot tanultam meg tőle. Másrészt olyan operaházba kerültem be, amelynek még volt társulata, amit én azóta is meghatározó dolognak tartok. Nem érzelmi, hanem kizárólag szakmai okokból. Ezt kérem axiómának venni, mert a kifejtése igen hosszú lenne, de mögötte tapasztalatok és lényegi megfontolások állnak.

■ *Manapság elvárja a közönség, hogy az operaelőadás igazi színház legyen, a szereplő ne a pálcá végén lesse.*

– Ez is több tényezőtől függ, az egyik a jó akusztikájú színház. Az Ybl-palotában sajnos nem olyan jó az akusztika az 1984-es felújítás óta, hogy az énekesek csak a fülükre bízhatnák magukat. Remélem, hogy a következő rekonstrukció visszaadja az egykor kitűnő hangzást. Egyébként én az operaelőadásokat kamarajátéknak tekintem, Talán emlékszik a Ljubimov rendezte Don Giovanni produkcióra, Fischer Iván nagyszerű betanításában. A zenekar az Erkel Színház színpadán ült, a szereplők a muzsikusok között bóklásztak és a dirigens szerepe a minimálisra redukálódott. A zenészek hallották, hol tartanak az énekesek és viszont, totális színház volt.

■ *Sosem kacérkodott a rendezéssel?*

– Nincs hozzá affinitásom. Két nagyszerű rendező munkássága határozta meg a pályám első szakaszát. Az egyik Mikó András volt, akit szokás szidni, akinek nyilván háborús élmények miatt voltak emberi korlátai, nem tudott igazán feloldódni. Ha száz énekesből tíznek az ő „uralma” alatt

nem sikerült a karrierje, kilencvennek egészen biztosan mintaszerűen fel volt építve. A másik Békés András volt. Gyakran felidézem Ferencsik bon mot-ját aki, ha a rendezésről kérdezték, mindig azt mondta: „Nem értek hozzá, az egy másik szakma, de rá tudok csodálkozni, ha valami jó.” Nos, én számtalanszor rácsodálkoztam Békés munkáira, az ő rendelkező próbáin szintén mérhetetlenül sokat tanultam. A Bayreuthban töltött időm hozadéka is elsősorban a harmadik nyarat, Patrice Chéreau próbáinak végigkísérését tartom.

■ *Sosem ambicionálta, hogy „nagyfőnök” legyen?*

– Voltam „kiszfőnök” és kiderült, hogy a nagyfőnökségre alkalmatlan vagyok, kedves kollégáim megfogalmazása szerint túl jó szívem van. Egy igazi vezetőnek időnként nemet is kell tudni mondani, és ebben én valóban nem vagyok erős. A kérdés persze jogos. El tudok képzelni olyan zenei intézményt is, amelyben nincs szükség korbácsos emberre, mindenki a legjobban teszi a maga dolgát. Ilyen szituációban megfelelő lennék, és szívesen vállalnék is vezető pozíciót. Adódik egyéb negatív tapasztalatom, két évvel ezelőtt meghívtak a Rádiózenekarhoz, azért mert Vajda Gergely kollégám a nemzetközi elkötelezettségei miatt a szükségesnél kevesebbet jöhetett Budapestre. Megjegyzem, az ő kapcsolata tökéletes volt az együttessel. Akkor egy interjúban megkérdezték tőlem, hogy mi a koncepcióm a zenekarral kapcsolatban. Azt válaszoltam, hogy nincs koncepcióm, hiszen régóta ismerem és becslöm őket, tudom, hogy az ország egyik legkiválóbb zenei együttese, amelynek a rendszerváltás után egyre-másra szörnyű periódusokban volt része. Kétszer is olyan helyzetbe kerültek, hogy majdnem megszűntek. Koncepció helyett kijelenthetem, hogy ez egy olyan kimagasló muzsikusi társaság, amelyet egyszerűen „helyzetbe” kell hozni. Ez alatt értem a fizetést, a megélhetést, a megfelelő próba rendszert, megfelelő számú koncertfellépést. Azt látom, hogy minden kormányzat a nonprofit intézmények élére olyan vezetőket küld, akitől azt várja, hogy majd „rendet csinál” és gondoskodik a bevételről. A kultúra nem termel pénzt – közvetlenül. De közvetve hatalmas értékeket terem. Mégis a fenntartóknak az a fixa ideájuk, hogy át kell fazonírozni ezeket az intézményeket, hogy bevételt hozzanak, a bennük dolgozók örüljenek, hogy élnek, és rettegjenek.

■ *Megint új adminisztratív vezetőt kapott a Rádiózenekar, mi van most? A hírek szerint rövidesen elindul egy MTVA-s kulturális tévécsatorna, az vajon hogyan képzelhető el a zenei együttesek közreműködése nélkül?*

– Az együttessel semmi baj sincs, folyik a munka, egy rendkívül sikeres koncerten vagyunk túl. A muzsikusok azonban még mindig nem érezhetnek szilárd talajt a lábuk alatt. A fenntartó, mint tudott, az MTVA. Az ő költségvetésük behatárolt, a rádió zenei együttesei tehát mindenkor kiszolgáltatottak az MTVA anyagi állapotának. Ezért ezek az együttesek ebben a felállásban tehát állandó feszültségben élnek. Érthetetlen, hogy a zenekar (és a kórusok) miért nem élvezzi a nemzeti minősítést, miért nem részesül az e jelzőhöz címzett állami támogatásban, nem úgy, mint például a vidéki nagyzenekarok. De ez a furcsa működési konstrukció az önkormányzati finansziális kiegészítést sem teszi lehetővé. Kollégáimmal, köztük Kocsis Zoltánnal egy levelet fogalmaztunk Balog miniszternek remélve, hogy kitalálható valamilyen épkezláb megoldás.

■ *A 2015-16-os évadra nem kötöttek önnel szerződést, ám elég sok koncertre kapott felkérést.*

– Úgy látták, hogy nincs rám szükség, mint vezető karmesterre. Most megint vezetőváltás történt az MTVA élén és az együttesek adminisztratív irányításában. Új felkérést kaptam a 2016–17-es évadra, amit nemrég írtam alá. Szomorúan mondom, hogy nincs jó hangulat, hiszen nem látunk a jövőbe, kevésbé vagyunk informáltak. Azt tudjuk, hogy addig nem lehetünk képesek felszabadultan dolgozni, amíg szempont az, hogy kevés koncert legyen, mert az kevesebb költséggel jár. Amíg nem készíthető időben pontos, egész évadra kimunkált műsorterv, amíg a hangszerpark tovább romlik és nem fejleszhető. Egy zenekar lételeme a hangversenyezés, ennek biztosítása minimális feltétel, a műsorterv pedig azért szükséges, hogy a közönség időben tájékozható legyen – ezek mind evidenciák. Ehhez jöhet még a neves vendégművészek felkérése, ezt a zenekart valaha csupa világnagyság, például Charles Münch dirigálta, a fiatal Abbado velük debütált Budapesten. Megyünk „koldulni” ahova lehet, egészen addig, amíg a fenntartó fel nem ismeri, olyan nemzeti értéket képvisel a három együttes, amit nem lehet eltékozolni.

(Albert Mária)

Hangversenykritika

Nemzeti Filharmonikusok – 2016. január 17.

Aligha panaszkodhatnak napjainkban a szülők, akik gyermeküket időben rá akarják szoktatni a hangverseny látogatásra: vezető zenekaraink változatosnál változatosabb kínálatmal gondoskodnak élményekről. Amiről ezúttal beszámolok, egy „kézenfekvő” lehetőség kiaknázása: a Nemzeti Filharmonikusok művészei három hangversenyből álló sorozat keretében a Virtuózok hat sikeres fiatal résztvevőjét hívták meg szólista-közreműködőnek. A családi matiné-sorozat mindegyik rendezvénye kétszer (vasárnap délelőtt és délután) hangzik el, így két Fesztiválszínháznyi hallgatóság részesülhet a kivételes élményből.

Az októberi első műsort követően (melyben Tóth Bettina és Sándor Zoltán lépett fel), a második alkalommal az ország kedvence, Boros Misi és a „Virtuózok virtuóza” Lugosi Dániel Ali közreműködésével folytatódott a sikersorozat. Ezúttal Kovács János volt a karmester, és Némethy Attila vezette a műsort.

Kitérőnek tűnik, de idetartozónak érzem, hogy felidézsek egy régi tapasztalatot. Amikor a Bartók Rádióban a struktúra szerves részévé vált a Muzsikáló délután, a hallgatók – mintegy közvéleménykutatásként – lehetőséget kaptak, hogy megosszák a műsorvezetőkkel kapcsolatos véleményüket a sorozat életre hívóival. A műsorvezetők egy része ismert-népszerű mikrofon-közelí rádiós személyiség volt (mint például Boros Attila, vagy épp a közelmúltban elhunyt Meixner Mihály), míg mások a kulturális élet más területein nevet szerzett hírességek (mint László Margit énekesnő, vagy az író Gyurkovics Tibor). „Minősítésre” aligha alkalmas információs adathalmaz gyűlt össze, melynek sajátosságát az adta, hogy elenyésző százalékban vonatkozott a rádiós műsorvezetőkre. Jót-rosszat, tehát a két szélsőséget az alkalmi műsorvezetőkkel kapcsolatban írtak – amivel óhatatlanul azt is kifejezésre juttatták, hogy a „hivatásos” műsorvezetők minősítését nem tartják feladatuknak. Ők azért „teszik a dolgukat”, mert értenek hozzá – és ennél nagyobb elismerést aligha kaphattak. Ilyen értelemben mélységesen hallgatni kellene Némethy Attiláról; de amellett is szól érv, hogy épp őt emeljem ki a közreműködők sorából. Mert érdemes szavakkal is konkre-

tizálni, hogy mitől tette különlegessé a hangverseny ezúttal ténylegesen észrevétlenül elszálló idejét.

A viszonylatok sűrű szövetét hozta létre azáltal, hogy nem valami „didaktikus célt” akart megvalósítani. A kapcsolat-hálózat valamennyi szálát működésbe hozta, egyszerre hatva befogadói értelemre és a korántsem lebecsülendő érzelmi komponensekre. Egyszerre volt a műsor-folyamat irányítója és „első hallgatója”, aki él azzal a lehetőséggel, hogy hangosan kimondja gondolatait. Félreérthetetlen volt, ahogyan a komolyzene „nem komoly” mivoltára utalt – és szempontokat adott, amelyek nyomán a közönség beavatottnak érezhette magát a zenebirodalom egészében. Érezhetően „komolyan vette” a sugárzó tehetségű fiatalokat, a gyerekeknek kijáró kedves közvetlenséggel, ugyanakkor tehetségnek kijáró szeretetteljes elismeréssel. Velük a zenéről (is) beszélt, oly módon, hogy méltán érezhették magukat személyesen megszólítottak, ugyanakkor a közönség sem érezte magát kirekesztettnek. Másik irányban is érvényesült ez a szó legnemesebb értelmében vett közérdekűség: a zenekari játékosok sem érezték üresjáratnak a prózai perceket. És nem feledkezhetünk meg Filibertről, aki további lehetőséget adott Némethy Attilának, hogy olyan, a zenére, zenélésre, zenehallgatásra vonatkozó megszívlelendő és/vagy hasznos tudnivalókat mondjon el, amelyekhez máskor-másutt aligha juthatnának a hallgatók. Így kell játszva tanítani – szerencsére voltak a közönség soraiban szép számmal diák-csoportok is, kísérőik tehát akár szakmai továbbképzésnek is tekinthették Némethy kommentárjait.

Játszottak a virtuózok szólistaként majd zenekari szólistaként is, és senkit sem kellett figyelmeztetni, hogy betartsa a tréfásan megfogalmazott illemszabályt: nyitott szívvel, csukott szájjal hallgatjuk a zenét. Chopin-keringő, Kovács Béla hatásos klarinétdarabja „Gershwin nyomán”, Milhaud muzsikája, majd Mozart-zongoraverseny – gyönyörködtető sokféleség. Majd a nagy lehetőség a hallgatóknak: közösen fellépni a virtuózokkal. Leopold Mozart Gyermekszimfóniájának nyitótételéhez vállalkozó kedvű gyerekeket invitáltak a színpadra. A 17 ritmushangszer csakhamar elkelt – de a többi aktív gyerek is színpadon maradt, tapssal, dobogással színesítve a hangzást. (Ez a mozzanat az Orff-módszer

lényegi szempontjának eredményességét igazolta: a részvétel ténye önmagában örömforrásnak bizonyult. Ugyanakkor, a gyerekek figyeltek a karmesterre, dinamikailag követték utasításait, és – ami szintén fontos – tempóban kezdettől együtt voltak a muzsikusokkal.) A befejező produkcióban felnőtt művész, Szatmári Zsolt klarinétművész partnereként, Krommer Kettősversenyének egyik szólistájaként lépett fel Lugosi Dániel Ali.

Jó légkörben zajlott a zenélés, a Nemzeti Filharmonikusok művészei sem érezhették kötelezőként rájuk kiosztott szolgálatnak ezt a fellépést; a zene mindenkit elvarázsolt. Aki jelen volt, azt aligha kell a továbbiakban meggyőzni arról, hogy az élőzene-hallgatás élménye semmivel sem pótolható.

(Fittler Katalin)

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara és Gyermekkórusa – 2016. január 19.

Különös sors jutott osztályrészül Mendelssohn művének, a Szentivánéji álomnak. A Shakespeare-színműhöz komponált nyitányt az ifjú Felix még kamaszként, tizenhét évesen, 1826-ban alkotta meg, ekkor azonban a későbbi műből semmi más nem készült el műhelyében, csak ez az egyetlen tétel – sőt a zeneszerző nem is sejtette, hogy valaha a teljes darabhoz kísérlenét fog írni. (Ráadásul a nyitány koncertdarabnak készült, tehát nem abból a célból, hogy színházban, a színmű eljátszása előtt szólaljon meg.) 1842-ben azonban, mindössze öt évvel a zeneszerző halála előtt IV. Frigyes Vilmos porosz király megbízta Mendelssohnt, a lipcsei Gewandhaus akkori zeneigazgatóját, hogy írjon kísérlenét a Shakespeare-darabhoz. Persze előzmény is volt: Mendelssohn egy évvel korábban hasonló zenét komponált Szophoklész Antigonéjához. Ez tetszett a királynak, aki az élménytől fellelkesülve megfogalmazta további hasonló művekre vonatkozó óhaját. Így készült el a tizenhat évvel korábbi op. 21-hez (a Nyitányhoz) az op. 61, a teljes kísérlené-zene, a maga több mint tucatnyi számával. Az utókor elemzői általában csodálattal említik, hogy Mendelssohn nemcsak tematikusan kapcsolta sikerrel a nyitányhoz a kísérlenét, hanem a két mű közötti stílári-összhang is olyan tökéletes, hogy senki

nem venné észre a hangvétel módosulásában az eltelt tizenhat esztendő változását. Sajnos a körülmények a mű máig tartó fogaadtatástörténete során többnyire nem kedveztek annak, hogy a teljes kísérőzene hiánytalanul és valóban funkcionálisan megszólalhasson. A karmesterek leggyakrabban a Nyitányt tűzik műsorra önállóan, de szabadon is válogatnak a kísérőzene legnépszerűbb tételeiből, hiszen a közönség a Scherzót, az Intermezzót, a Notturnot és a Nászindulót is kedveli – utóbbi a házasságkötéseknek is rendszeres hangzó kelléke. A teljes kísérőzene azonban ritkán hallható, hiszen kórus is kell hozzá, amely azonban keveset szerepel, szerződötése tehát nem gazdaságos, továbbá két énekszóló is, akik hasonlóan ritkán szólalnak meg, s ez is eltántorítja a koncertrendezőket a teljes kísérőzene műsorra tűzéséről. Leginkább azonban ott a bökkenő, hogy a közönség magának a kísérőzenének a működéséről csak akkor alkothatna hiteles képet, ha az valóban úgy hangozhatna fel, ahogyan Mendelssohn megálmodta: egy színházi előadás keretei között. Színházaknak viszont nincs pénzük teljes zenekart szerződtetni, többnyire elhelyezni sem tudnák, ráadásul a teljes kísérőzene nagyon megnövelné a színdarab játékidéjét. Koncertteremben pedig nem szokás előadni egy teljes színházi színésszel egy Shakespeare-darabot. Sakk-matt, a Szentivánéji álom kísérőzene sorsa meg van pecsételve – csak részlegesen, kivonatszerűen, szöveg nélkül hangozhat el, mert a teljes, kompromisszummentes előadás itt is, ott is: színházban és koncertteremben egyaránt túlzott áldozatot követelne.

Sokaknak régóta fáj a szívük amiatt, hogy ez így van. Köztük volt Vásáry Tamás is, aki kigondolt egy működőképes kompromisszumot. A Shakespeare-színműből tömör, mégis bőséges sűrítményt készített, olyan húzott szövegváltozatot, amely végigkísér a teljes drámai folyamaton, nem csorbítva az érthetőséget, ám lehetőséget adva a zenei részletek beillesztésére anélkül, hogy az időtartam irreálisan megnövekednék. A zenék tehát ebbe a koncepcióba simulva mindig éppen ott, ahhoz a szövegrészlethez kapcsolódva szólalhattak meg, ahová Mendelssohn eredetileg szánta őket. És mi a helyzet a népes színészgárdával? Vásáry ezt is megoldotta, igencsak huszárosan. Két színészre, egy nőre és egy férfira redukálta a teljes szereposztást – pontosabban háromra, mert egy ifjú hölgy Puckot személyesítette meg. A színésznő, Kerekes Éva játszotta el az összes női szerepet, a szí-

nész, Rátóti Zoltán az összes férfit, és mint említettem, Kovács Pankának jutott Puck. Természetesen ott volt a pódiumon a két énekszóló, Kertész Mónika és Molnár Ágnes, mögöttük pedig a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, valamint Gyermekkorusa (karigazgató: Matos László). Szívmelengetően szép, kedves és vonzó előadás jött így létre, egyszerre nyújtva színházi és zenei gyönyörűséget. A két színész remekelt, virtuóz hangváltásokkal cikázva több figura között, és sokszor fakasztva mosolyra hirtelen átlényegüléseivel a közönséget, amely így még egy külön kis színházat is ajándékba kapott a nagy színházon belül. Én különösen Rátóti Zoltán szövegmondását éreztem pazarul kidolgozottnak és részletgazdagnak. Kovács Panka meghatóan üde és lelkes Puck volt, élveztem a két énekesnő kulturált szólamformálását is. És ami a legfontosabb: a teljes előadás karaktervilága, szellemisége méltó volt Shakespeare-hez és Mendelssohnhoz, mert sugározta magából azt a hol ironikus-humoros, hol meghatott-titokzatos tündérvárás-hangulatot, amely a Szentivánéji álom – a színmű és a zene – sajátja, megvolt benne mindaz az emelkedettség, játékoság, könnyedség, találmányosság, ami a mű poézisének nélkülözhetetlen alkotóeleme.

Itt kellene véget érnie a kritikának, de hát nem esett még szó a zenekar és a kórus közreműködéséről. A Magyar Rádió Gyermekkorusa, mint mindig, üdén és bájos természetességgel szólalt meg (magam úgy emlékszem, pár éve, Thész Gabriella keze alatt a gyermekkar produkciói vonzóbbak, érettebbek voltak, mint most), a zenekar játékát azonban leginkább kétarcúként jellemezhetem. Hiteles tempóvételek, érzékenyen megformált karakterek, megfelelő dinamikai kontrasztok és hangsúlyok jellemezték az együttes játékát, de sok volt az elnagyolt részlet, a pontatlanság, az itt-ott megmutatózó csiszolatlanság – itt egy hangyag belépés, ott a sápadtan megszólaltatott hang –, s ezért nem a remek képességű muzsikusok felelnek, akik Vajda Gergely, Kovács János vagy Fischer Ádám vezetésével mostanában is tudnak nagyszerű teljesítményt nyújtani, hanem a pontatlan és gondatlan karmesteri munka. Vásáry Tamás, úgy látszik, megelégedett a kitűnő ötlettel és azzal, hogy minden egyes részletben megteremtette a produkció hiteles hangulatát. Ez sem kevés, de sokkal több kellett volna: a részletek lelkiismeretes, gondos kidolgozása, s ezt a zenekar egyedül nem végezheti el, ehhez karmester kell, s a karmester részéről akarat, türelem, oda-

adás. Kár, hogy Vásáry megelégedett a felfedezéssel, és nem tett meg mindent a produkció magasrendű kidolgozásáért.

(Csengery Kristóf)

MÁV Szimfonikusok – 2016. január 21.

Időről-időre sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a „Szimfonikus felfedezések” tematikus sorozatcím (hiszen korántsem készítenek bérletszerű áttekintésre a potenciális érdeklődőket) nem több hangzatos szlogennél. Nem célja „ismeretlen” művek repertoár bővítő felfedezése, s ha valamelyik műsorszám újdonságként hat is a hallgatóság egyik-másik tagjára, ennyi „felfedezni-valót” voltaképp bármely programkínálat jelenthet. Az annakidején hazai szimfonikus zenekarainkat nagy számmal fővárosi közönségnek bemutatni szándékozó elképzelésből kikopott az az elképzelés is, hogy legalább egy magyar szerző műve szerepeljen a műsorban. A mostani „szimfonikus felfedezések” kizárólag haszonélvezőinek azok a fiatal szólisták tekinthetők, akik ily módon zenekarral való fellépéshez jutnak (a közönség pedig – a szólista-választástól függően – már ismert, ígéretes tehetségeket hallhat újra, avagy lehetősége nyílik pályakezdőkre figyelni, vagy legalábbis, korai kísérleteikhez asszisztálni. Mert a pódium-gyakorlat megszerzésére kizárólag „élesben” van lehetőség – és épp eme lehetőség korlátozott volta bizonyul sokszor tehetségek érvényesülése kerékkötőjének). A MÁV Szimfonikus Zenekar műsorválasztása lehetővé tette, hogy énekkar közreműködésével játsszon, ami ha nem is példa nélkül való, de általánosságban viszonylag ritkán fordul elő évadjai során.

Műsorösszeállításra sok szót fecsérelni meddő dolog, csakúgy, mint messzemenő következtetéseket levonni annak a kérdésnek a megválaszolásából, hogy élőzene-hallgatásért koncertet látogatók inkább a művek vagy az előadás (interpretáció) kedvéért jönnek. Az viszont tény: azokból lett bérleti közönség (vagyis, rendszeres hangversenylátogató), akik rendszeresen megélték, hogy élményekkel gazdagodva távozhatnak a műsor végeztével. Ez a szempont sem hagyható figyelmen kívül, amennyiben konkrét produkciót értékelünk.

A január 21-i hangverseny két műsorszámát két különböző világba kalauzolt: az első részben Mahler X. szimfóniáját, a másodikban pedig Orff népszerű remekét, a Carmina Buranát hallhattuk.

A hangverseny kétségbeejtően indult: a brácsaszólam teljesítménye egyszerűen siralmas volt. Erre semmiféle mentség nem lehet; a legszűkebb próba-lehetőségek keretében is kell hogy jusson idő az est hangütését biztosító fordulat kidolgozására. Ráadásul a zenekar vezető karmestere (és a 2012/13-as évad óta művészeti vezetője) állt a dobogón. Csaba Péter mintha csupán a művel szándékozott volna kapcsolatot tartani (a műsorfüzetben olvasható nyilatkozata értelmében több évtizede hallgatja, tanulmányozza Mahler zenéjét) – elképzeléseit nem osztotta meg muzsikusaival. A megformálatlanságon túl a bizonytalanságot fokozta az is, hogy az egyébként értékes zenekari muzsikások közül ki-kí próbálta értelmezni játszanivalóját, s ezek az értelmezések/elképzelések nem igazán találkoztak (ezért a szólamvezető is elmarasztható). Mindenesetre, a hallgató megkönnyebbült, amikor csatlakozott hozzájuk az együttes, és a továbbiak során is mindig tanácstalanul hallgatta a – zeneszerző által aligha véletlenül – szólisztikusan zenekari szólamra bízott anyagokat. Mahler zenéje általában lehengerlő – ki-kí elfoglalhatta magát a monumentális tétel hallgatása közben elmélkedéssel, rész-mozzanatok megfigyelésével vagy épp a látvánnyal, de ezúttal nem adott maradandó élményt. Csaba Péter szokás szerint vehemensen dirigált, de mozdulataival korántsem segítette elképzelési konkrét megvalósulását. A zenekar intenzíven játszott, jobbára utasításnak tekintve a szólamok dinamikai jelzéseit, ám többnyire azok értelmezése nélkül. Márpedig szándékát tekintve sokféle értelmezése van egy-egy hangerő-jelzésnek, s akkor még nem is szóltunk arról, hogy az egyes hangszerek-hangszercsoportok pianója vagy épp fortéja mennyire különböző lehet a hangszerek adottságaiból következően. A közönség mindazonáltal jól fogadta a művet – talán olyan érzéssel, hogy túljutott a nagy falaton, megérdemelten következik a komolyzenei sláger.

Bármennyire is zenekarok mentén „specializálódott” az összehangolt koncertszervezést nélkülöző kínálatban a közönség, nagy valószínűséggel feltételezhetjük, hogy a Hollerung Gábor nevével fémjelzett időről-időre felcsendülő előadások valamelyikének részese lehetett ennek az estnek a hallgatósága is (ha másként nem, legalább részletekben, televíziós vagy rádiós riportok-interjúk illusztrációjaként). Éppen ezért ott lebeg az interpretáció felett az (akárcsak ösztönös) összevetés korántsem elhanyagolható „veszélye”; vagyis, az ismert-kedvelt,

ráadásul hangversenyek műsorán is szereplő mű esetében nyilvánvalóan kevésnek bizonyult a partitúra hangzó életre keltésének szándéka. Hogy valóban így volt, annak ékes bizonyítékát adta a hallgatóság – mind többen kezdték (élőzene-hallgatás közben!) olvasgatni a műsorfüzetbeli ismertetőt.

Ráadásul, bármennyire is kedvelt műről van szó, lehet tudni: a tényleges tartalom, vagyis, a szöveg nem játszik (lényeges) szerepet a népszerűségben. Tehát, ha már nem olvashatjuk kivetítve fordítását, s szöveggönyv formájában sem kaphatjuk kézbe, nem lett volna felesleges egy olyan részletező ismertetés, amelyből kiderült volna, hogy konkrétan miről szól egy-egy tétel.

Ettől az interpretációtól hiába vártuk volna azt az elementáris lendületet, amely lehengerlővé teszi a Hollerung-vezényelte Dohnányis előadásokat. A kompozíció pregnáns ritmikája azonban így is hatott – ennek a megszólaltatásnak a jellegzetessége éppen a lírai mozzanatok (tónusok) kibontakoztatása volt, amiben nagy szerepet játszott a Szabó Soma vezette Cantemus Vegyeskar. Felfedeznivalót a szólisták adtak, pontosabban, a rendkívül különböző teljesítményt nyújtó három fiatal közül Alexandru Aghe-
nie szereplése, aki az I. Nemzetközi Marton Éva Énekverseny győzteseként kapott felkérést e fellépésre. Miatta, neki köszönhetően jutott meglepő-új élményhez az est valamennyi hallgatója. (Fittler Katalin)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2016. január 30.

Csaba Péter, aki a 2012/13-as évad óta a MÁV Szimfonikusok vezető karmestere és művészeti vezetője, immár harminchárom esztendeje, 1983 óta él Lyonban. Sok szálon kapcsolódik a francia zenekultúrához, nem csoda hát, hogy amióta a zenekar élén áll, jó néhányszor tűzte műsorra francia zeneszerzők kompozícióit, sőt az is megesett már néhányszor, hogy a teljes hangverseny francia műveket tartalmazott. Ez történt január végén is, amikor a karmester a zenekar élén Ravel–Debussy–Berlioz-műsort vezényelt, a Lúdanyó meséit (1911), az Ibériát (1905/08) és a Harold Itáliából (op. 16 – 1834) szólaltatva meg. Utóbbiban az eredetileg Paganini számára komponált magánszólamot fiatal magyar művész, Szűcs Máté (1978), a Berlioz Filharmonikusok szólóbrácsása játszotta.

Egy effajta műsor többféle értelemben is hasznos. Közönségpedagógiai szempontból

gyümölcsöző egy nemzet zenei terméséből egy teljes koncertnyi antológiát összeállítani, hiszen így a közönség mindenfajta ismeretterjesztő magyarázat nélkül, önállóan fedezheti fel egy nemzeti stílus korszakokon átívelő sajátosságait, megfigyelve, mi-
ben rokonai egymásnak a különböző századok azonos földön élt komponistái, de azt is, melyek a lényegi különbségek. Ugyanakkor a zenekar számára is gyümölcsöző stúdium egy francia program, hiszen a gall szerzők nagyon igényesen komponáltak zenekarra, sok érzékenyen kikevert színárnyalatot és egyéb, igényes hangszerelési effektust sorakoztatva fel. A karmesternek egy francia műsor számtalan lehetőséget kínál arra, hogy muzsikusaiknak intonációját tisztítsa, játékok dinamikai érzékenységét fokozza, a művek szólisztikus és kamarazenei részleteinek kidolgozásán végezve el azt a finommunkát, amelyről persze minden karmester és zenekari zenész tudja, hogy csak elkezdni lehet, befejezni nem, de azért a kitartó és igényes művész – és Csaba Péter számtalanszor bizonyította már, hogy ilyen – minden egyes koncerttel előbbre jut a tökéletesség felé vezető úton.

A Lúdanyó meséi első tétele, Csipkerózsika pavane-ja örömet szerzett a zsánerképre jellemző álmossággal, elvarázsolt hangulattal. Jó volt érzékeltetni a bőgők mély pizzicatóinak terét, hallani a hegedűk magas fekvésbeli tiszta játékát és a fafúvók fényt árasztó hangzását. A Hüvelyk Matyi ártatlan meseatmoszféráját is élveztem, a naiv fafúvós szólókkal és a hegedűk füttyentést utánzó üveghangjaival. Csúnyácska, a pagodák hercegnője a xilofon fűrge mozgásával örvendeztetett meg, A Szépség és a Szörnyeteg beszélgetésében megkapótnak találtam a puha vonóhangzás és a mélyben tekerdő kontrafagottdallam éles karakterellentétét. A Tündérváros hallgatásakor persze a legszébb élményt a tétel végén a dinamika kitárulása szerezte.

Debussy Ibériájában tetszett az Utcákon és tereken mozgalmas nyüzsgése, lendületes tempóvétele és rugalmas ritmusa, a kasztanyett feszes-temperamentumos pattogása; örömmel figyeltem fel a klarinét lazán kibomló dallamára és a rézfúvók hangrepetícióira. Csaba Péter vezénylése a forma sajátos mozaikszerűségét is érzékeltette. Az éjszaka illataiban Debussy hangulatköltészetével szembesülhettünk – színekben megvalósítva. Érzékenyen keverte ki karmester és zenekara a különféle színkombinációkat: fafúvók, szordinált rézfúvók, szordinált magas vonósok, oboa, hárfá – ihletetten és igényesen szólalt meg a tétel.

Végül a lassú intermezzóból fokozatos átmenettel született meg a finálé, az Ünneppal reggelén. Mozgalmas előadást hallottunk, melyben életteli hangulatot teremtett a klarinét és a trombita harsánysága, a pengetett vonósok gitárt utánzó effektusa. Színes, érzéki, élettől duzzadó tolmácsolásban hangzott fel Debussy Ibériája.

Berlioz Harold Itáliában című szimfóniáját hallgatva joggal érezhettük úgy, hogy 2011-ben Szűcs Máté nem véletlenül lett – Antwerpen, Bamberg, Drezda, Frankfurt után – a Berlioz Filharmonikusok szólóbrácsása. Hangja telt, dús, színgazdag, intonációja kristálytisza, hangszeres játéka makulátlan és a lehető legtermészetesebben, minden magamutogatástól mentesen virtuóz. Arányérzéke, zenei intelligenciája átjárja zenélését, amelyet jóleső belső nyugalom ural. A brácsairodalom nevezetes darabját teljes zenei és poétikai azonosulással játszotta, a tételek tempóin, színein, ritmusprofiljain és karakterein keresztül találva meg az utat a romantikus hős alakjához. A nyitótételben (Harold a hegyekben) érvényesült a zene mozgalmassága és drámai hangvétele, a muzsikálás energiát sugárzott. A záródokok menetét tolmácsolva karmester és szólista egyaránt fontos szerepet szánt a lépő ritmusnak és a koráldallam kimért magasztosságának. Szépen énekelt a brácsa a Szerenádban, majd a korábbi tételek témáit beethoveni módszerrel visszaidézve finálé (A zsványok tivornyája) rendkívül határozott körvonalakat kapott, nagy lendület, dús hangzás, mozgékony ritmus és sok intenzív hangsúly jellemezte a felszabadult és szuggesztív közös muzsikálást.

(Csengery Kristóf)

Nemzeti Filharmonikusok

– 2016. február 11.

Művészetek Palotája – Bartók Béla

Nemzeti Hangversenyterem

Komoly érdeklődéssel, telházal várta a közönség a Nemzeti Filharmonikusok Halász Péter vezényelte koncertjét a Művészetek Palotájában. A koncert első felében Smetana Moldva című szimfonikus költeménye, és Dvořák h-moll gordonkaversenye hangzott el. Bár a szünetben többen elmentek, sajnálhatták volna, hogy nem szavaztak bizalmat a talán „túl modernnek” vélt, – bár 100 éves – kompozíciónak. Akik maradtak, mély és különleges élménnyel gazdagodhattak, Holst A bolygók szvitje kiváló előadása révén. Népszerű műveket – Smetana, Dvořák műveit – előadni

egyfelől hálás feladat, másfelől felelősség, hiszen a közönség elvárásokkal, hangemlékekkel érkezik. Azonban, ha a zenekar játéka tökéletesen összehangolt és rugalmas, a mű karmesteri interpretációja pedig jól felépített, dinamikaileg, hangszíneiben finoman kidolgozott, a hallgató megújult ismerősként hallgatja a művet.

A Moldva előadása szép hangszíneivel, arányaival, pontos artikulációjával sok örömet okozott. Az eltérő tematikájú szakaszok közötti átmenetek kellő tempó- és karakterbeli változásokat hoztak, ugyanakkor a kompozíció ívét sosem törték meg, ahogyan a folyó sem torpan meg útja során. A dinamika változatossága a fület pihentető szelíd pianók és meghökkentő forték közti teljes skálát bejárta, azonban nem volt benne semmi hivalkodó, vagy hatásvadász.

A gordonkaverseny szólistája, Perényi Miklós méltán vonzza koncertről koncertre lelkes közönség tömegét. Bölcs nyugalommal, mély szerénységgel közvetíti a művet, higgadsága azonban korántsem válik a romantikusan heves mű rovására. Ha a kompozíció úgy kívánja, Perényi természetesen a legmélyebb, legintenzívebb emóciókat is könnyedén megragadja, távlatokat pedig kitágítja. A második tétel molto appassionato utasítást viselő szakasza például szenvedélyessége mellett erőteljes letisztultságot sugárzott. A zenekar, úgy tűnt, megilletődött nagy kollégája jelenlétében, és kissé indisponábilnak hatott időről időre visszatérő pontatlanságaival. A fuvola szóló azonban mind az első tételben, mind a harmadikban remekül simult egybe a gordonka szólamával. A második tételben a zenekar tagadhatatlanul jó háttérrel biztosított a műben oly kiemelt szerepet játszó szólistának, majd a harmadik tétel elején Halász Péter karizmatikus és lelkes irányítása alatt remek tempót vettek, erőteljes, lendületes karaktert biztosítva a Finálénak. Perényit a közönség természetesen nem engedhette el ráadás nélkül, így a mester Bach Gordonkaszvitjeiből játszott egy tételt. A közönség megilletődött csönddel, figyelemmel kísért az ajándékot. A tizenhatodik hullámszáma talán akaratlanul is finom keretbe foglalta a koncert első felét, hullámszámaival felidézve a víz képét, a Moldva fuvoláinak fodrozódó játékát.

Holst szimfonikus művében újra a zenekarré volt a főszerep. Az első, Mars címet viselő tételben a col legno, precízen megszólaltatott vonósok, az ostinato ritmus fokozódó ereje biztató jel volt az előadásra nézve. A nyitó tétel folyamatos építkezése, a zenészek pontossága egységesen, egyre erő-

teljesebben megfeszülő felületet hozott létre. És valóban, mind a hét tétel jól eltalált, karakteres, találó tempójú előadásban szólalt meg. A békehozó Vénuszt megjelenítő, második tételben a hegedű szóló és tutti hangzás váltása egységes, zökkenőmentes volt. A harmadik tételben, amely a szárnyas hírnök, Merkúr nevét viseli, a plasztikus-ság, a celesta és üstdob összejátéka, a hárfa- és fuvola-futamok messzemenőig illúziókeltő, karakteres volta, és a befejezés is remek volt. A negyedik tételben a karmester ismét megfelelő tempót talált, a rezesek kezdeti, enyhe kuszaságát, rendezettség, és éppen kellő arányú vidámság, méltóságjelenség követte. Az ötödik tétel – Szaturnusz – remek előadása hallatán a hallgató igazán átérezhette, mit jelenthet az „olomlábú idő”. A hatodik tétel fantasztikus színei, és pontosan kivitelezett dinamikai kontrasztjai után a hetedik tétel végképp meggyőzte a közönséget, hogy remekművet hallanak. A Nemzeti Énekkar női karának megszólalása a közönséget a legjobb értelemben megdermesztette. Az addig elkalandozó tekintetek mind a meghökkentően puha, és bővülő hang forrását keresték, de hiába, hiszen a szerző utasítása szerint a színpalak mögül énekeltek, s ahogy az ősbemutatón, az énekkar távolodásának, és elhalásának hatását szolgálta az ajtó becsukása is. Az egyetlen apró kellemetlenség, az utolsó pillanatokban becsukódó ajtó megnyikordulása sem zökkenhette ki a hallgatóságot. Hálás, kitartó tapssal köszönte meg a kiváló előadást.

(Fedosov Júlia)

Budafoki Dohnányi Zenekar

– 2016 február 13.

Zeneakadémia

A Zeneakadémia nagytermében tartott koncerten egy kortárs és két népszerű romantikus kompozíciót hallhatott a közönség, a Budafoki Dohnányi Zenekar előadásában. A koncertprogram felépítésének ügyes fogása az együttes folyamatos növekedése volt: először Bánfalvi Zoltán vonósenekari darabja, a Divertimento hangzott el, majd a szimfonikus zenekart és cselló szólistát foglalkoztató Saint-Saëns a-moll gordonkaverseny, végül pedig egy nagyzenekari kompozíció, Rimszkij-Korszakov Seherezáde szvitje.

Bánfalvi Zoltán Divertimento című alkotásáról a közönség rövid ismertetést hallhatott a koncert előtt. Az első darab esetében az ismertetés például arra hívta fel a figyelmet, hogy az első tétel a hallgatóban nem

véletlenül keltheti filmzene benyomását, a szerző „jó értelemben vett eklekticizmusában” pedig könnyedén helyet talál a második tétel bartóki hangja, és egy népdal feldolgozása is. Az első tétel könnyedsége, jól kiszámítottan harmonikus és játékos hangvétele révén valóban kellemes hallgatnivaló volt. Ritmikája felvillanyozóan ismerős, mégis izgalmas, dallamvonalai, harmóniai ügyesen megmintáztak, chiaro-oscuro hatással játszó. A második tétel Bartókot idéző hangvétele, a vonós szólások kiegyensúlyozott, polifon összeszövődése, ködös és a figyelmet folyamatosan ébrentartó kavargása önmagában szintén jó benyomást keltett. Az újabb és újabb utak, zenei nyelvek keresésébe, feltalálásába talán már belefáradt alkotó és a kísérleteket gyakran csak elviselő, de nem igazán élvező közönség szerencsés találkozása ez a két tétel. Az eklekticizmus sem lett volna ellenemre, ha a különböző stílus elemekből egészen érezhető mű állt volna össze. Azonban ezen a téren hiányérzetem maradt. Nem alakult ki semmiféle keret, vezérfonal, egység, a „jó értelemben vett eklekticizmus” helyett pedig a széttartó jelző jutott eszembe. Ha a kompozíció esetleg több, ennyire eltérő hangvételű tételből állt volna, vagy valamiféle visszatérés, kapcsolat jelent volna meg e két tételben, végül teljesebb élményt kaphattunk volna. A zenekar pontos, érzékeny, kidolgozott játékkal messzemenőig lehetővé tette a mű minél teljesebb, pozitívabb befogadását, s valóban, a közönség nagyra értékelte teljesítményüket, ahogyan a zeneszerzőt is odaadó taps fogadta a pódiumon a mű elhangzása után.

A koncert első felében ezután Saint-Saëns a-moll gordonkaversenye hangzott el, Tomasz Daroch kiváló csellista közreműködésével. (Az est elején hallott ismertetés szerint e darab „borzasztó kellemes”. Véleményem szerint e mű sokkal több, gazdagabb, mintsem hogy a „kellemes” jelző volna a legmegfelelőbb, ha egy szóval kellene jellemezni.) Daroch játéka erőteljes, mégis meleg hangú és kifinomult, technikai akadályt nem ismerően könnyed volt, az agógikával különösen ügyesen, kifejezően bánt. A zenekar pontos, jól artikulált, dinamikailag változatos és összehangolt játékkal az *attaca* játszott három tétel alatt végig partnere tudott maradni a fiatal, lendületes szólistának. A ráadás természetesen nem maradhatott el, azonban a szokásos, gyönyörködtető, ám nagyon is ismerős ráadás-darabok helyett, Tomasz Daroch az ukrán csellista-zeneszerző, Mihail Buki-

nik (1872–1947) virtuóz No. 4-es f-moll Koncertetűdjét játszotta, a közönség érezhetően nagy meglepedésére.

A koncerten utolsóként elhangzó mű Rimszkij-Korszakov *Seherezáde* című szvitje valódi mese, abban az értelemben is, hogy programmal rendelkezik, még ha a szerző utólag ezt el is vetette. De ki ne tudná felidézni már csupán *Seherezáde* neve hallatán is azt a légkört, azt a meseszöveget varázslatot, ami olyan rokon a jelen szimfonikus műben és irodalmi előképében? A mesemondás pedig súlyos, felelősségteljes feladat. Ha egy gyermeknek legkedvesebb meséjét nem pontosan úgy mondjuk, ahogyan szoktuk, számon kéri a hiányokat, kiegészítéseket, pontatlanságokat, ki fog javítani. Nincs ez másként a zenében való mesélésben sem, a karmester és zenekar feladata az is – különösen, ha a műnek van programja –, hogy azt az élményt és tartalmat nyújtsa, aminek a képe az általunk hallott legjobb előadásból emlékezetünkben megmaradt. Vagy ha azt az élményt lehetetlen is újratemetni, vonjon a mesélés olyannyira büvökörebe, hogy az akkor hallott változatot tartsam pillanatnyilag az egyedüli lehetségesnek. Harsányi Elina koncertmester, és Bogányi Tibor karmester kiváló mesemondóknak bizonyultak. A zenekar az eleinte pontatlan fafúvós belépésekkel enyhe szétszórtság benyomását keltette, de hamar összerendeződött. Az első tétel hangorkánban kitörő fokozása hatásosan felépített, a fafúvósok szólói kidolgozottak voltak, egyedül a tempó tűnt kissé túl lassúnak. A második, harmadik tételben a szólóhangszerek párbeszédessége, Sahrar és *Seherezáde* alakjának illúziókeltő ábrázolása hívta fel magára figyelmet. A fantasztikusan gazdag hangszerelés a mű folyamán természetesen a teljes zenekarnak bőven ad lehetőséget a kibontakozásra, s ezt a lehetőséget a Dohnányi Zenekar meg is ragadta. A negyedik tétel félelmetesen gyors tempója mintegy kiegyenlítette az eddigi, viszonylag lassabbakat, s bekövetkezett, amire a felvezetésben figyelmeztették a közönséget: a karmester ötlete alapján „megfejték a hajótörés pillanatát”. Az oldalról, az ütősök felől felhangzó rettenetes üvöltés háborzongató, és hatásos volta tagadhatatlan. Bár mesehallgatóként kicsit úgy éreztem magam, mintha a mesélő maga nem tartotta volna elég erősnek magukat a szavakat, és a történetből egy félelmetesebb szakaszt kiabálva mondott volna el. Összességében azonban hálás voltam az elem tárt meséért, ahogyan a közönség többi tagja is. (Fedoszo Júlia)

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara – 2016. február 17.

A hat hangversenyből álló „Lehel sorozat” ötödik estjének műsorán Berlioz drámai szimfóniája, a *Rómeó és Júlia* szerepelt. A szerző életműve mindmáig sajátos helyet foglal el mind a koncertműsorokban, mind pedig megítélésüket illetően. Az elvitathatatlan újításokat tartalmazó kompozíciók közül leggyakrabban a *Fantasztikus szimfónia* hallható (amelynek fantasztikussága igencsak elhomályosul az idők folyamán), a Harold Itáliában remek brácsás szólójával mindig a kellemes meglepetés erejével hat – a Berlioz életében talán legjelentősebb átütő sikert arató *Rómeó és Júlia* tehát olyan hallgatnivaló, amelynél megpróbálhatjuk elképzelni, mi ragadta meg a kortársak figyelmét, s váltott ki lelkesedést. Egyúttal az interpretációt minősíti, hogy képes lehet-e a hallgatóság ilyesfajta „időutazásra”.

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara és Énekkara, szólistaként Schöck Atala, Horváth István és Cser Krisztián szólójával) remek alkalmat adott erre. Kovács János irányításával megfigyelésekre és gyönyörködésre egyaránt bőségesen kínált lehetőséget. A monumentális kompozíció három részből áll – ebből a megfontolásból nyilvánvaló, hogy szünet nélkül kellett megszólaltatni. Kemény erőpróba volt ez a Zeneakadémia közönségének; akik kevésbé tájékozottan jöttek, mindkét nagy formaszűz után reménykedve várták a szünetet jelző fényt – és szomorúan kellett tudomásul vennük, hogy lazításra semmi lehetőség.

Akik a Bartók Rádió élő adásában hallgatták, azoknak más problémával kellett megküzdeniük. A hangversenylátogatók tájékoztatásáról maximálisan gondoskodó ismertetőt kaptak kézhez, kétnyelvű szövegkönyvvel – mi tehát mindig „képben lehetünk” a cselekményt, a történéseket illetően. Az egyes formarészek belső tagolódásáról, programjáról is kielégítően tájékoztatott az ismertető, s valljuk meg, az ilyesfajta tartalmi információ elengedhetetlen a monumentális műben való tájékozódáshoz.

Ebben a műben a főszerepet a zenekar játsza, nem véletlenül hangsúlyozta – a partitúrához írt Előszóban is – Berlioz, hogy műfajilag nem koncert-opera, s nem is kantáta. Voltaképp a kórus-szimfónia sem fedi érdemileg a hangzást, hiszen mind a szólisták, mind a kórus (az első részben kis apparátussal, a másodikban, a vendégek búcsú-

zását érzékeltetően, immár a színpadon kívülről, a harmadik rész fináléjában viszont nagy létszámmal) inkább csak kommentálja azokat az érzelmi történeteket, amelyek megjelenítésére a hangszereket hivatottak. A zenekari játékosok számára kihívást jelenthetett a számos szólóállás, valószínűleg a pódiumon sem tévesztette el hatását a megannyi szokatlan szín-effektus. A Kovács János vezényelte együttes gondoskodott arról, hogy a hallgatóság gyakorlatban is megtapasztalja Berlioz remek hangszerelő művészetét – s ha a 21. századi hallgató számára nem is jelent soha-nem-volt élményt valamely ütős-effektus, a színpompá mit sem veszített erejéből-intenzitásából az idők folyamán.

Külön feladat lehet a vonóskarnak, hogy a mennyiségileg sok játszanivaló folyamán időről időre más-más szituációban kell játszania, s ezek a váltások viszonylag gyakran, s mindenképp hirtelen következnek. Ráadásul a zeneileg kötött formákban (gondolok itt elsősorban az imitációs szakaszokra) sem elég a metrikus pontosság, hanem mindegyik szólósnak meg kell formálnia a játszanivalóját, oly módon, hogy aközben a hangzás-egész a nyugodt fokozás érzetét keltse (néha a kifejezés ereje dominált az egység rovására – de ez még mindig sokkal jobb, mint ha érzelmi töltés nélküli precíz előadást hallhattunk volna). Már a mű indításakor remekelt a brácsaszólam, s a továbbiakban is egyenrangú partnere volt a magasabb és mélyebb vonósoknak. Talán csak a gordonkaszólam fáradt bele néha az intenzív játékba, s lazított olyankor, amikor kísérő funkcióban, csupán a fundamentumot kellett biztosítani a felette felhangzó áttört szerkezetekhez (ilyenkor a karmesteri figyelem is elsősorban a hangszínvilágra irányult, azaz, a rövid motívumok beintésére, s a hangzásképp dinamikai differenciálására).

A nagy erőpróbát sikeresen oldották meg a játékosok – az már sok más tényező eredője, hogy mennyire foglalta el őket szólamuk megszólaltatása, s mennyire tudták tudatosan átélni e hangzásvilágban elfoglalt helyüket.

Ismét dicsérhetjük Schöck Atala szép tónusát, mindhárom szólista úgy énekelt franciául, hogy elhisszük: értették-tudták, hogy miről énekelnek (tehát nemcsak a szövegmondásra ügyeltek, hanem a kifejezéssel is törődtek). Cser Krisztián szólójával hatáson megemelkedett a monumentális mű fináléja.

Csak az első képbeli kórushangzás nem tudott meggyőzni – a kiválasztott énekesek

csapata nem tudott a tenor-szólistához hasonló szín-élményt adni. Űdítő meglepetés volt, hogy külső karként szólaltatták meg a vendégek búcsúzását. A záróképben a szólista inspiráló hatása érvényesült.

Berlioz annakidején ezzel a művel tudott egyértelmű fogadtatást elérni – a 21. századi közönség számára azért fontos az újrhallgatása, hogy plasztikusabban átélhesse a zeneszerzőnek a monumentalitásra törekvő szándékait. S minél többször halljuk a drámai szimfóniát, annál több olyan részletre figyelhetünk fel, amelyekre, a műből kiragadva, ráillik az újító gesztus megnevezés. S ezek a részletek segítenek hozzá, hogy méltóképp próbáljuk elhelyezni Berliozt kora (és közvetlen követői) zenei világában.

(Fittler Katalin)

Óbudai Danubia Zenekar – 2016. február 20.

Immár hagyományosnak tekinthető, hogy évente egy-egy zeneszerző kerül az Óbudai Danubia Zenekar három rendezvényéből álló bérleti sorozatának a fókuszába. Eckhardt Gábor vetítéssel illusztrált műsorvezetése során múltidézés színhelye lesz ilyenkor a BMC hangversenyterme; a közönség előtt felvillannak a művészetek (s néha a tudomány) korhoz kötött érdekességei, s tekintést kapunk a társadalomra is (kiváltképp zenekedvelő főurak révén). Nagy haszna annak, hogy három alkalom során egyazon zeneszerzővel kapcsolatos a tematika, hiszen így módon az egyes programok során megszerzett ismeretek-élmények summázódnak (jó esetben hatványozódnak). Szükség lesz erre a február 20-án kezdődő sorozatban, hiszen ezúttal igencsak bérletes közönséggel számoltak a műsor tervezői, hogy bérletes közönség, akik értelem-szerűen toleránsabbak, mint akiknek érdeklődését valamely tematika keltette fel.

A tematikát (miért pont Schumann?) a következőképp indokolja a zenekar tavaszi programjait tartalmazó műsorfüzet:

„Mert idealista, mert lánglelkű, mert szerelmes, mert forradalmár, mert szerencsétlen, mert rokon velünk. És mert nagyon szeretjük a zenéjét – persze. Ki volt ő? Florestan, a világfi, a filiszteusok legyőzője, vagy Eusebius, az introvertált, magányos költő? Zseni vagy örült, egy elfuserált zongorista, vagy egy nagy zeneköltő, Bach és Beethoven utódja? Újabb portrészorozatunk koncertjein szeretnénk megidézni Schumann, hogy zenéjével ő maga adjon választ a kérdésekre.”

Nos, az első, Florestan-program nem sok esélyt adott ehhez. Kezdődött a közismert zongoramű, a Karnevál négy tételével Ravel hangszerelésében, majd a zenekar egyik nagybőgősének, Antonio Casagrandénak Carnaval című kompozíciójával (amelyet a zenekar karmesterének, Hámori Máténak a felkérésére komponált). Igazán szerencsések azok a hazai zenekari játékosok, akik zeneszerzésre/hangszerelésre is adják fejüket, hiszen időről-időre lehetőséget kapnak karmesterüktől alkotókénti megmutatkozásukra (ilyenkor eleve biztosított a lelkes felkészülés, hiszen kolléga munkájáról van szó, s a közönség is közvetlenebb szeretettel fogadja, bármilyenek legyenek is darabok). Schumann tehát mindösszesen egy koncert-féldőt kapott „a kérdések megválaszolására” – szünet után A messinai menyasszony nyitányt hallhattunk, valamint a Nyitány, scherzo és finálé ciklusát.

A zenekart ezúttal Cser Ádám vezényelte. Napjainkban talán soha-nem-látott érdeklődés mutatkozik a hangszerelések iránt – legalábbis zeneszerzők (vagy részben zeneszerzéssel is foglalkozó muzsikuskok) részéről, s azok körében, akik összeállítják (egymástól függetlenül) egy-egy zenekar éves programját. Mind újabb művekből születnek nagyobb apparátust igénylő átiratok, jó esetben felnagyítva azokat a hangsín-lehetőséget, amelyek így módon méginkább erősítik a szerzői szándékot. Ravel hangszerelési zsenialitása vitathatatlan; érdemes viszont előadásról előadásra ismételtlen meggyőzni a mindenkor hallgatóságot arról, hogy a hangszerelésből adódóan többlet-értéket kapott az eredeti mű. Vagy legalábbis, ismert kompozíció esetében további részlet-szépségek felfedezésére nyílik ilyen módon lehetőség. Nos, ezúttal (a tervezett műsor két számának felcsereléséből adódóan) nyitószámként a bemelegítés funkciójának esett áldozatul a Ravel-átirat. Nem történt több, mint hogy a zenekari játékosok lejátszották szólamukat. Cser Ádám összetartotta a tételeket – nem volt nehéz dolga a felkészült muzsikuskokkal, de olyan zenei többleteket, amelyeket a partitúra egészének ismeretében talán kérhetett volna, nem véltünk felfedezni. Kellemes hallgatnivaló lett, nem több.

Casagrande darabjának ősbemutatója – mint minden ősbemutató – hallgatói aktivitást követelt, várhattuk, hogyan s miként bukkannak fel Schumann zongoraművének kisebb-nagyobb foszlányai, avagy átengedhettük magunkat az ismeretlen zenének, amelyet érezhető lelkesedéssel

szólaltattak meg zenekari kollégái. (Tegyük hozzá, fiatal szerzők „felfedezése”, a közönség figyelmébe ajánlása nem idegen Schumann szellemétől!)

A Schumann-félidőnek – érzésem szerint – kevésbé koncentrált figyelem jutott. Itt a zenehallgatás passzivitása vált eluralkodóvá, mintha a korábbi „élményekbe” belefáradt volna a közönség. Eckhardt Gábor a szokásosnál is jobban kitett magáért, hogy egyszemélyes színházzá varázsolja a pódiumot; enigmatikus (és a közönséget mind kevésbé Schumann megértéséhez segítő), ám kétségtelenül szórakoztató előadása során többször ígért konkrétumokat a következő hangversenyek hallgatóinak. A felcsendülő művekhez leginkább lexikális adatok jutottak – s aztán a közönség dolga volt, hogy hirtelen teljes odaadással próbáljon a művekhez fordulni. Érezhetően vendégkarmester volt Cser Ádám, aki – részben a kórusmuzsika felől való közeledéséből, részben színházi karmesteri tevékenységéből adódóan – mintha csak annyiból vette volna észre a rendelkezésére álló zenei erőket értékét, hogy különösebb erőfeszítés nélkül tudta felépíteni a nagyformákat. Irányította a folyamatokat, kétségkívül formai biztonsággal – ám a belső kidolgozottságra, egyes melodikus fordulatok kiemelésére, érzékenyebb dinamikai arculat kialakítására nem sok kísérletet tett. Persze, magas elvárásokkal kell megküzdenie, mert amióta Hámosi Máté áll az együttes élén, az Óbudai Danubia Zenekar rendre élménytadó előadásokkal örvendeztet meg hallgatóit. Most ahhoz képest csupán „félgözzel” működtek – mármint a hangzás kidolgozottságának differenciáltságát illetően. Pedig a romantika nemcsak messziről jól kivethető plakátművészet, hanem finommívű lélekrajz is. Amúgy Florestan a távollétével tüntetett. *(Fittler Katalin)*

Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar – 2016. február. 20.

Ettől az évtől kezdve a Zuglói Filharmónia népszerű sorozata, a Pastorale új helyszínen jelentkezik, a Pesti Vigadó ad otthont rendezvényeinek. Itt tekinthették meg tehát február 20-án és 21-én délután négy órai kezdettel Mozart Varázsfuvolájának kerestmetszetét a családi zenehallgatások résztvevői. Ugyanaz a látvány, mint korábban a Columbus utcai Zenéháznál: apróságok sokasága rajzik a Duna parti patinás épületbe. Hasonlóképp veszik birtokba az

MMA által adott helyszínt, ugyanolyan otthonosan közlekedve a lépcsőházban, a büfében – s nem utolsó sorban, a hangversenyteremben.

A mesélő összekötőszöveggel rendezett operaelőadásoknak múltja van az intézmény életében, s valljuk meg: érződik a hatása is. A kisgyermek-koruktól hangversenylátogatók immár egész félidőnyi zenét képesek figyelmesen végighallgatni. S bár az operák témája-tartalma többnyire nem kifejezetten gyermekek érdeklődésére tart számot, Solymosi Tari Emőke átvezetőszövegei lehetővé teszik, hogy „képben legyenek”, amikor a következő felcsendülő részletet hallgatják. És persze sokat segít a látvány, hogy megelevenednek a szereplők, jelmezeik is adnak látnivalót – s bárhová figyel, avagy közben épp elméláz az apróság, kultúrával táplálkozik.

Az idei Pastorale-sorozat nyitódarabjaként az a Mozart-opera csendült fel, amelyet a végére tartogattak az öt legismertebb közül: A varázsfuvola. Gondolhatnánk, ez a legkönnyebb feladat, hiszen oly sok síkja/szintje van a mű gondolati tartalmának, hogy mi sem egyszerűbb, mint „kimazsolázni” a kicsik számára is legérthetőbb mozzanatokot. Szerencsére ennél igényesebb feladatra vállalkoztak az előadás megálmodói (rendező: Horváth Zoltán, a vetített díszlet a jelmeztervező Geresdi Zsófia munkája, a koreográfiákat a rendezőasszisztens Losonczy Anita készítette). Az előadás „haszonélvezője”, a felnőtt közönség mellett a zenekar volt, amely Horváth Gábor vezényletével megannyi ismert-népszerű zárt számot játszhatott az operából. A nyitánynak értelemszerűen ők voltak a főszereplői (hangulatos estét ígértek – s be is tartották ezt), a későbbiekben az énekesek kíséretéről gondoskodtak. Mivel kicsi a színpad, közel zajlott a cselekmény, a kíséret nem jelentett külön feladatot (legfeljebb arra kellett figyelniük, hogy ne éljék bele magukat annyira a néző szerepébe, hogy elfelejtsenek zenét szolgáltatni a karmester intésére).

Szokás szerint egyszerű-plasztikus kellékekkel segítették a gyerekek tájékozódását, az egyes szereplők könnyen felismerhetőek voltak (ezúttal nemcsak Sarastro volt a jelképes Napkorong tulajdonosa, hanem annak kicsinyített mását, a papi rendhez tartozás kellékeként birodalmának valamennyi lakója viselte).

A legnagyobb érdemi feladatot ebben az esetben a „húzás” jelentette (vajon ki/kik vállalkozott/vállalkoztak erre a feladatra?). A főszereplők bemutatkozása fontos, az

operaslágerek aligha maradhatnak ki – és érdemes külön figyelni arra, hogy a vidám elemek túlsúlyba kerüljenek. Ilyen megfontolásból megannyi érdekes részlet csupán említésre került (nem jelent meg a színen a „három égi gyermek”, s a hangszerek varázshatalmát sem szemléltették hatásos jelenetek).

Mozart zenés meséjét illusztrálta Sarastroként Cser Krisztián (királyi jelenség – de meghökkenett, amikor hatalmas feltartott karddal jelent meg), Éj királynőjeként Kolonits Klára (utóbbi énekéből kevés szöveget érthetett, aki nem ismerte eleve ezt a magyar fordítást), Paminaként Fodor Gabriellát hallottuk, Tamino szerepében pedig Benabdallah Yanist (vajon kinek az ötlete volt, hogy még csak ne is mímelje a fuvola-játékot, hanem magasra tartott hangszerral közlekedjen a színpadon?). Színpadi játék tekintetében – mint általában – Vecsey Gyula nyűgözte le (a kétségkívül leghálásabb szerepben) Paminóként a közönséget. Mozartot hallgatni, újrhallgatni jó, az ismert áriák s egyéb operarészletek is megunthatatlanok – hallgattuk is belefeledkezve, amikor aztán a vége felé (addigra már eléggé elbágyadt az aprónép, többeket elnyomott a buzdóság) arra lettünk figyelmesek, hogy a finálé túl hirtelenre sikeredett. Nem lévén függöny, nem várakozhattak az előadásvégi tapsra a színpad mögött a szereplők, néhányan felsorakoztak jelenésre várva, mások (akiknek az operában lett volna még tényleges jelenésük) társultak a színen lévőkhöz, s anélkül, hogy végülis megtudtuk volna, hogy hogyan végződik az opera, látvány-finálé alakult.

Opera-cselekményt mesélni, tapasztalatból tudom, nem könnyű. Még nehezebb feladat, ha összekötőszövegről kell gondoskodni. Solymosi Tari Emőke elegánsan megoldotta érdembeli költői kérdéssel – aki a konkrétumokra kíváncsi, annak öntevékenyen kell utánanéznie. De a mese-hallgató kicsiket kétségkívül kielégítette a „lieto finale”, amikor is még egyszer láthatták a szereplőket, akiknek sok szép zenei élményt köszönhettek. *(Fittler Katalin)*

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2016. február. 22.

A Szőke Tibor-mesterbérlet 2. hangversenyén Kocsis Zoltán vezényelt. Mondhatni, rendszeresen visszatérő vendégkarmester a MÁV Szimfonikus Zenekarnál – magam először láttam-hallottam közös produkciójukat.

Közhely lenne azt állítani, hogy „várakozásomban nem csalódtam” – ennél többről volt szó: jóleső érzéssel vettem tudomásul, hogy a dirigens Kocsis Zoltán maximálisan pozitívan hat az együttesre. Kocsis igényessége közismert – a korábbi együttes munka során kiismerhették irányító stílusát, s így stresszmentesen igyekeztek tudásuk legjavát adni. Ami, aligha túlzás, sikerült is!

Schubert Befejezetlen szimfóniájában a kiegyenlített vonóshangzás lepott meg. Oldottan szólt a muzsika, arányosan – egy-szersmind szívhezszólóan. Ritka hangversenytermi szituáció, hogy a hallgató egyszerűen belefeledkezhet a műbe – márpedig most ez történt! Elementáris közvetlenséggel dalolt Schubert zenekara, s ennek kapcsán utólag érdemes arról értekezni, hogy az ismert kompozíció ismételt előadása ideális esetben több mint „újrajátszás”, vagyis reprodukció. Aktualitással töltötte meg a művet az előadók odaadó jelenléte. Mintha mindenki élvezte volna a klasszikus szépségű melódiákat, a zenében elbeszélte érzelmi folyamatokat – s ezúttal valóban folyamatok követték egymást.

Kocsis inspiráló hatásának tudom be, hogy maximális felelősséggel játszott mindenki. Vélhetően jó légkörű próbák előzték meg ezt a hangversenyt, olyannyira érezhetően közös célért munkálkodott valamennyi előadó. A hegedűszólomoknak megszépült a hangszíne (mintha más hangszereken játszottak volna az előadók), és szinte önjáróan alakultak ki az ideális dinamikai és hangszínbeli arányok.

A jó érzés folytatódott Smetana Moldvája hallatán. Kocsis ezúttal megtalálta az az ideális tempót, amelyben mindent ki tudtak játszani a hangszeresek, s a szépen megformált frázisok ezáltal hihetetlenül megnövekedett „információtartalommal” rendelkeztek; tartalmas hallgatnivalót jelentett ez a komolyzenei sláger, üresjáratok nélkül, mindvégig a szerzői szándéknak megfelelő programot közvetítve. Minden gyönyörködtető volt, a jól megoldott zenekari szólóktól a természetfestő poézisig. Remek ötlet volt, hogy nem nyitányként (azaz, bemelegítésként) csendült fel a szimfonikus költemény, hanem a Schuberttől induló és Rchmaninovhoz vezető út közbülső állomásaként.

A pihentető-gyönyörködtető első részt intellektuális örömet is jelentő második félidő követte, Rachmaninov hangversenyteremben ritkán hallható II. szimfóniájával. A moll-hangnemek intonációs világát járta be a hangverseny műsora; a finom árnyalatok iránt fogékonyra tett közönség jól fo-

gadta a hosszú kompozíciót. Ideális zenei kalauza volt úgy az előadóknak, mint a hallgatóknak Kocsis, akinek Rachmaninov zenéje iránti fogékonysága több évtizedes múltra tehető.

A páholyból módomban nyílt néha megfigyelni a közönséget – mennyire tekinthető általánosnak az a jóérzés, amelyet bennem kiváltott ez az interpretáció. Örömmel regisztrálhattam: nem vagyok egyedül, sőt! És ha hihetünk a testbeszéd spontán megnyilvánulásainak, szinte általánosnak tekinthető ez a már-már áhítatosnak tekinthető figyelem: összekulcsolt kezekből ritkán látni ennyit „világi” műsorú hangversenyeken.

És az általános tetszésnek még egy csalhatatlan jelét is megfigyelhettük: a hangverseny végén sokáig zúgott a tetszésnyilvánítást kifejező taps; nem „menekült” a közönség, sőt, a ruhatárnál is békés légkör uralkodott. Annyira jó volt ott lenni, részsedni ebből a zenei ajándékból, hogy a köznap reális időérzet csak később, fokozatosan tért vissza.

S amikor ennyire elementáris a hallott zene hatása, akkor érdemes (ismételten) rámutatni a műsorszerkesztők felelősségére. Arra, hogy nem kell biztonsági programokra törekedni, hanem érdemes mindig érdekességekkel, a közönség nagy részének újdonságszámba menő műsorszámokkal is tágítani a zenekedvelők horizontját. Hogy az élmény-centrikus kínálatból tudja kiválasztani ki-ki a számára legkedvesebb kompozíciókat – azokat, amelyeket nemcsak felvételtől hallgat majd meg odahaza, hanem amelyek kedvéért a továbbiakban minden alkalmat megragad, hogy ismét átélhesse az „itt-és-most” élő előadásbeli születés-élményét.

Erre a hangversenyre sokáig fog emlékezni valamennyi hallgatója.

(Fittler Katalin)

Zuglói Filharmónia – 2016. február 27. Pesti Vigadó

A Zuglói Filharmónia Zenekar Téli bérletének utolsó, negyedik hangversenyén három zeneszerző öt kompozícióját kínálta a Pesti Vigadó közönségének, melyek a romantika mintegy három évtizedéből adtak ízelítőt. A műsor szerkesztése a hagyományostól meglehetősen különböző és eltérő, egyben rendkívül átgondolt volt. Az elhangzott darabok között többféle nézőpontból tekintve is izgalmas párhuzamokat

lehetett vonni és e megfelelések-összefüggések megtalálása már az együttes megszólalása előtt is kellemes szellemi élményt nyújtott. A művek elrendezése leginkább egy hídformára emlékeztetett: a két szélső pillért Liszt Ferenc egy-egy szimfonikus költeménye adta, eggyel beljebb Camille Saint-Saëns művei alkották az újabb rétegeket, míg középen Édouard Lalo 1880-ban írt zongorás triójának Scherzo tétele hangzott fel a szerző által készített zenekari letétben.

A koncertet nyitó, meglehetősen ritkán játszott Hamlet (1858) című szimfonikus költemény egyfelől bizonyára az ideai Shakespeare-évnek köszönhetően került műsorra: ebben az évben emlékezünk ugyanis a nagy angol drámaíró halálának 400. évfordulójára. Másfelől – úgy gondolom – e falak között Lisztet játszani egyedülálló élmény lehet, hiszen Liszt pesti fellépéseinek egy jelentős részét a Vigadóban rendezték. Több művének e falak között zajlott az ősbemutatója és itt köszöntötték első pesti fellépésének 50. évfordulóján is. Ráadásul, ez a mű Liszt szimfonikus költeményei között is különleges. A dán királyfi portréját megrajzoló alkotásból ugyanis hiányoznak a szerzőre egyébként meglehetősen jellemző erőteljes zenei megnyilvánulások. Az est karmestere, Ménesi Gergely jó érzéssel nyúlt a kompozícióban rejlő lehetőségekhez és szuggesztíven rajzolta meg Hamlet gyötrődő, kétségekkel teli jellemét. Bár a műben vannak kisebb „szenvedély-hullámok”, itt mégis a lélek belső vívódásának ábrázolása a mű és az előadás célja. Ménesi Gergely zenekarával nagyszerűen mutatatta meg a főszereplő karakterét, szép színeket keverve ki hangzó palettáján. Különösen emlékezetesre sikerült Ophélie zenei ábrázolása, melyben a fafúvók – elsősorban a fuvola és a klarinét – valamint a koncertmester szép szólói segítették a dirigens elképzelései megvalósításában.

Az ív másik végén, a hangverseny zárásaként Liszt egy másik szimfonikus költeménye, Az ideálok (1857) szólalt meg, melyet Schiller azonos című költeménye ihletett. Rendkívül jó ötlet volt Ménesi Gergely részéről, hogy mielőtt beintette volna a zenekart, felolvasta a Schiller-vers idevágó szakaszait, amit Liszt még ki is egészített. Maga a zeneszerző mintha csak saját ars poeticáját öntötte volna zenébe: „Életünk legfőbb értelme, hogy ragaszkodjunk ideálunkhoz, és szüntelenül munkálkodjunk megvalósításán.” A zenekar nagyszerűen mutatta meg azt a karaktergazdagságot, amit Liszt belekomponált e művébe, a

megvalósítás tele volt kontraszttal, sugárzó energiával, és a muzsikuskok technikailag is állták a sarat. Itt már nem hiányzott a liszti apoteózis sem, aminek kivitelezésében a kürtök és a harsonák vállaltak oroszlánrészét.

Lalo Scherzójának (1885) előadása korrekt volt, ám nem volt különösebben katartikus, inkább csak a két Saint-Saëns-darab közötti elválasztásra szolgált. Ám azok – mind a kettő – az est fénypontjával szolgáltak. Saint-Saëns a-moll gordonkaversenyének (op. 33, 1873) szólóját Déri György játszotta. Játékának egyik legfontosabb vonása a kiérlelt csellóhang, melynek alapját a káprázatosan magabiztos technikai fölény biztosítja. Dérit nem akadályozza a hírhedten nehéz szólam megvalósításának fizikai oldala, így teljesen a mű megformálásra koncentrálhat.

A lírai monológok bensőségesen, a virtuóz passzázatok lehegerlően szóltak. A szólista művészi nagyságát pedig az is bizonyította, hogy nem „önzőött”, ha kellett, készségesen előreengedte a zenekart, ha éppen a tuttiban történtek fontos dolgok. A közönség lelkesen ünnepelte a kivételes teljesítményt, amit Déri György – mit neki a csellóirodalom egyik legnagyobb kihívást jelentő versenyműve – egy ördögien nehéz Popper-etüddel köszönt meg.

A csellóverseny „párja”, Saint-Saëns Dance macabre (op. 44, 1874) című szimfonikus költeménye akár egy miniatűr hegedűversenynek is beillik, mindenesetre jó alkalmat adott Dóczi Áron koncertmesternek, hogy megcsillogtassa szólista-kvalitását és megmutassa a hegedűhangzás diabolikus hatását. A mű egyébként a többi hangszer-

nek – így a hárfának, az ütősöknek és a fafúvóknak – is hálás játszanivalót kínál. A muzsikuskok éltek is a felkínált lehetőséggel és szép egyéni produkcióknak örülhettünk. A darab indítása most talán egy hajszállal lassabbra sikerült, mint ahogy azt általában hallani szoktuk, ám aztán a „csontvázak” egyre jobban belelendültek a Dies irae-re lejtett keringőjükbe. Hatásos volt az oboa által megszólaltatott kakaskukorékolás utáni tétova csend „előadása” is, ami után megnyugtató volt, ahogy a dirigens e pokoli tivornya után végül „visszaparancsolta helyükre” e történet különös táncosait. Kidolgozottan, a nagy formafelületek egységét kidomborítva szólt a zenekar, sok szép pillanatot szerezve a Vigadó nagytermét teljesen megtöltő közönségnek.

Kovács Ilona

A SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

NAGYBŐGŐ SZÓLAMVEZETŐ ÉS TUTTI ÁLLÁSRA

A próbajáték időpontja: 2016. április 5. (kedd) 10.00 óra

A próbajáték helye: Szolnoki Szimfonikus Zenekar próbaterme
5000 Szolnok, Dr. Sebestyén krt. 3.

A próbajáték anyaga:

1. forduló (paraván mögött):

- Dittersdorf: Nagybőgőverseny I. tétel Grüber kadenciával
- 2 zenekari szemelvény

2. forduló:

- zenekari szemelvények

Zenekari szemelvények:

A zenekari állások részletes listáját és kottaanyagát a meghívott jelentkezők Kádár Edit kommunikációs munkatársnál, a kdredit@gmail.com e-mail címen igényelhetik.

Jelentkezés: 2016. március 29-éig (keddig)

levélben: 5000 Szolnok, Hild János tér 1.,
vagy e-mailben: kdredit@gmail.com

A jelentkezéshez rövid szakmai önéletrajz, valamint a szakmai végzettséget igazoló okirat másolata és erkölcsi bizonyítvány szükséges.

Kérjük az elérhetőséget (telefon, e-mail cím) is megadni.

A jelentkezések elbírálása a szakmai bizottság jogkörébe tartozik. A próbajátékra csak a jelentkezésük alapján kiválasztottak kapnak meghívást.

Információ:

Kádár Edit kommunikációs munkatársnál a 20-333-8619-es telefonszámon, vagy e-mailben (kdredit@gmail.com)

A próbajáték első fordulójának elbírálásakor előnyt élvez az a pályázó, aki kotta nélkül játszik. A versenyműveket kötelező zongorakísérettel előadni. A zenekar zongorakísérőt nem biztosít (kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani)!

Az állás betöltése: munkaviszonyban 3 hónap próbaidővel.

Az állást a próbajáték nyertese(i) számára a szakmai bizottság döntése alapján ajánljuk fel.

Szolnok, 2016. február 29.

Szolnoki Szimfonikus Zenekar
Nonprofit Kft.

A SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

I. FAGOTT ÁLLÁSRA

A próbajáték időpontja: 2016. április 7. (csütörtök) 14.00 óra

A próbajáték helye: Szolnoki Szimfonikus Zenekar próbaterme
5000 Szolnok, Dr. Sebestyén krt. 3.

A próbajáték anyaga:

1. forduló (paraván mögött):

- Mozart: B-dúr fagottverseny I. tétel kadenciával **VAGY**
- Weber: F-dúr fagottverseny I. tétel
- 2 zenekari szemelvény

2. forduló:

- zenekari szemelvények

Zenekari szemelvények:

A zenekari állások részletes listáját és kottaanyagát a meghívott jelentkezők Kádár Edit kommunikációs munkatársnál, a kdredit@gmail.com e-mail címen igényelhetik.

Jelentkezés: 2016. március 29-éig (keddig)

levélben: 5000 Szolnok, Hild János tér 1.,
vagy e-mailben: kdredit@gmail.com

A jelentkezéshez rövid szakmai önéletrajz, valamint a szakmai végzettséget igazoló okirat másolata és erkölcsi bizonyítvány szükséges.

Kérjük az elérhetőséget (telefon, e-mail cím) is megadni.

A jelentkezések elbírálása a szakmai bizottság jogkörébe tartozik. A próbajátékra csak a jelentkezésük alapján kiválasztottak kapnak meghívást.

Információ:

Kádár Edit kommunikációs munkatársnál a 20-333-8619-es telefonszámon, vagy e-mailben (kdredit@gmail.com)

A próbajáték első fordulójának elbírálásakor előnyt élvez az a pályázó, aki kotta nélkül játszik. A versenyműveket kötelező zongorakísérettel előadni. A zenekar zongorakísérőt nem biztosít (kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani)!

Az állás betöltése: munkaviszonyban 3 hónap próbaidővel.

Az állást a próbajáték nyertese(i) számára a szakmai bizottság döntése alapján ajánljuk fel.

Szolnok, 2016. február 29.

Szolnoki Szimfonikus Zenekar
Nonprofit Kft.

Ki volt A Nyugat lánya műzsája?

Titkos levelezés és némafilm egy második(?) Puccini-fiú hagyatékából

Egyike a sors igazságtalan fintorainak, amikor egy téma kutatásának évtizedeket szentelő tudós azelőtt hal meg, hogy az érdeklődése tárgyára vonatkozó „nagy felfedezés” napvilágra kerülne. Ez történt a kiváló angol zenetörténésszel, Julian Buddennel is, aki életéből éveket áldozott többek között Puccini életművének kutatására, pályájának utolsó évtizedében már a luccai Puccini Kutatóközpont igazgatójaként. 2002-ben, halála előtt öt évvel publikálta Puccini-monográfiáját, amely a modern Puccini-kutatás irányát meghatározó alpművek közé tartozik, és ami 2011 óta magyarul is olvasható az Európa Kiadó „Életek és Művek” sorozatában. Budden 2007 februárjában bekövetkezett halála miatt már nem érthette meg, hogy egy filmrészlet társaságában nyilvánosságra kerüljön az a két kekszes doboz, amely Giacomo Puccini és Giulia Manfredi levelezését tartalmazta.

Puccini magánélete elválaszthatatlanul összefonódott zeneszerzői invenciójával. Szerelmei, barátnői inspirálták azoknak az erős egyéniségű nőalakoknak a megteremtésében, akik operáinak főhősei, legtöbbször címszereplői. Egy-egy új mű komponálása idején általában más és más nő jelentette számára az inspiráció forrását. A megkülönböztetett figyelmével kitüntetett hölgykoszorút a rá jellemző lefegyverző közvetlenséggel csak „az én kis virágoskertem”-ként aposztrofálta. Máshol pedig így jellemezte önmagát: „a szárnyas vad, az operalibrettók és a szép nők nagy vadásza vagyok.” Puccini életében a szó szoros értelmében leggyümölcsözőbb csaknem egy évtizednek az 1895-1904 közötti időszak számított. Ekkor keletkezett az a három világszerte legtöbbet játszott opera – Bohémélet, Tosca, Pillangókisasszony – ami szakmailag és anyagilag egyaránt a csúcstra repítette az időközben szülővárosától, Luccától nem messze, a Massaciuccoli tó partján található idilli falucskában, Torre del Lago-ban berendezkedett zeneszerzőt. Nem melleleg Puccini egyben minden idők legjobban kereső komponistája volt. 1924-ben bekövetkezett halálakor vagyona mai értéken durván mintegy 250 millió dollárra rúgott, és ennek nagy részét az említett termékeny évtizedben szerzett jövedelme tette ki. A Bohémélet több mint 1200 előadással vezeti a New York-i Metropolitan Operában legtöbbször játszott operák listáját, a Tosca és a Pillangókisasszony pedig szintén az első hat helyezett között van. (A Carmen, az Aida és a Traviata egészíti ki a listát.) A nagy triász megalkotása után azonban alkotói invenciója megtörni látszott. Következő operáját, A Nyugat lá-

nyát hat esztendő múltán fejezte be, de ez a mű már nem folytatja a Bohémélettel megkezdett szériát.

A Pillangókisasszony komponálása idején Puccini egy nála húsz évvel fiatalabb férjzett torinói tanárnővel folytatott viszonyt. Az általa Corinnaként becézett hölgy számára még házat is bérelt a Torre del Lagótól nem egész 5 km-re fekvő Migliarino községben. A kapcsolatra természetesen hamarosan fény derült. Puccini és Corinna levelezése a zeneszerző élettársához, Elvira Bonturihoz került, aki a nővérenek adta át megőrzésre a leveleket. A kétségbeesett Elvira ugyanakkor éhségstrájkjal próbálta meg otthon tartani Puccinit, aki ennek ellenére rendületlenül találkoztatott a fiatal nővel. A viszony már csaknem házassággal végződött, amikor a zeneszerző – nővérei unszolására – egy magán-detektív közreműködésével leleplezte, hogy az időközben megözvegyült hölgy más férfikkal is viszonyt folytat, ráadásul nagy valószínűséggel pénzéért.

A legnagyobb botrányt azonban a tragédiába fúló Doria Manfredi-ügy kavarta, amelynek drámája Puccini egész hátralévő életére árnyékként vetült, és további zeneszerzői munkásságán is nyomot hagyott. Ráadásul – mint nemrégiben kiderült – a két főszereplő ez esetben „ártatlan” volt, bár a zeneszerzőt terhelte némi felelősség. Julian Budden brit Puccini-kutató 2002-ben írt monográfiájában még – valamennyi mértékadó forrásnak megfelelően –, úgy tudja, hogy Elvira Bonturi mániás féltékenysége üldözte a halálba az akkor már hatodik éve a Puccini-házban szolgáló 21 éves Doria Manfredit. Doria akkor került a Torre del Lago-i Puccini-villába, amikor a

zeneszerző – aki legalább annyira rajongott a gyors autókért, mint a vadkacsavadászattért, az operalibrettókért és a szép nőkért –, 1903. február 25. éjjelén, Luccából hazafelé tartva a San Mario falucska melletti hágónál súlyos autóbalesetet szenvedett. Az eseményről a korabeli sajtó is részletekbe menően tudósított. Az autót vezető sofőr lecsúszott a töltésről és egy fának ütközött. Puccini kirepült az ülésről és a motor alá szorult. A kipufogógáztól félig megfulladva találtak rá. Jobb lábán nyílt törést szenvedett, emiatt szüksége volt valakire, aki ápolja. Felfogadták az akkor mindössze 16 esztendő Doria Manfredit, egy környékbeli özvegyasszony lányát, aki hosszadalmas felgyógyulásáig ápolta a Maestrót. Puccini iránti áhítatos tisztelete azonban továbbra is ott tartotta a villában, ahol a személyzet Elvira asszony szeszélyes természete és rögeszmés féltékenysége miatt csaknem havonta adta egymásnak a kilincset. Odaadása végül tragédiába torkollt. A sors különös szeszélye folytán a baleset követő napon Elvira férje – Puccini egykori iskolatársa – elhunyt. Így elhárult az utolsó akadálya annak, hogy a zeneszerző – a Corinna-ügy miatt ekkor most már főként kiadója, Giulio Ricordi ösztönzésére – törvényesen is rendezze akkor már 18. éve tartó élettársi kapcsolatát. Végül a 10 hónapos gyászidő leteltével, egy héttel a Pillangókisasszony befejezését követően, Puccini 1904 január 3-án feleségül vette fiatalkori szerelmét.

A Pillangókisasszony után a zeneszerző különféle szöveggönyvek között válogatott egy következő operához. A szóba jöhető irodalmi alapanyagok között volt többek között a kortárs olasz költő, Gabriele

A zeneszerzőtől balra Puccini elismert fia, jobbra a titkos viszonyból született Antonio

A gyermek Puccini és a feltételezett ükunoka 10 esztendőskorában

d'Annunzio Párizsi nője, és a Ciprus rózsája, Oscar Wilde Firenzei tragédiája, és Pierre Louÿs Az asszony és a bábu című regényének adaptációja Conchita címmel. Még az is megfordult a fejében, hogy Mária Antoinette-ről írna egy operát, amelynek címe „Az osztrák nő” lett volna. Mindazonáltal 1907 januárjában, a New Yorkba érkezése alkalmából rendezett sajtó-tájékoztatón már azt jelentette be a sajtó képviselőinek, hogy egy vadnyugaton játszódó operát tervez. Másnap a főcímek arról tudósítottak, hogy „Megírna az amerikai operát. M. Puccini lelkesedik, hogy megkomponálja a Nyugatot. Mr. Belascóval fog konzultálni”. David Belasco Az arany Nyugat lánya című 1905-ben New Yorkban látott darabjára barátja, Piero Antinori márki hívta fel a zeneszerző figyelmét, aki most látta elérkezettnek az időt arra, hogy megalkossa harmadik „amerikai” operáját, ízig-vérig amerikai témára. Hazatérve Torre del Lagóba Puccini ezt írta Belascónak: Gyakran gondolok az Ön darabjára (...). Lenne olyan kedves és küldene egy példányt a színműből (...) akkor le tudnám fordíttat-

ni, alaposan tanulmányozhatnám és megírhathatnám Önnek további észrevételeimet.

1908 szeptemberében, a Nyugat lánya kompozíciós munkálatai idején azonban újabb, még a Corinna-ügnél is súlyosabb kimenetelű dráma rendítette meg Puccini viszonylagos nyugalomát, ami sokkal intrikusabbnak bizonyult, mint a fiatal szolgálóra féltékeny rögeszmés háziasszony banális kliséje, és egy folytatásos teleregény forgatókönyvírójának fantáziáján is túlsz. Puccini üzenetet küldött Doriának, hogy mielőtt megérkezne Torre del Lagóba, a lány nyissa ki és hozza rendbe a villát. Doria eleget is tett a kérésnek, de szerencsétlenségére az üresnek hitt épületben *in flagranti* találta Foscat, Puccini akkor már férjénél lévő 28 esztendősként nevelt lányát, a Nyugat lánya librettistájával, Guelfo Civinivel. Fosca attól tartva, hogy Doria elárulja őt férjének, Salvatore Leonardi impresszáriónak, támadásba lendült, és bevádolta a lányt Elviránál, hogy viszonyt folytat a mostohaapjával. Elvira megfenyegette, majd elbocsátotta Doriát, aki Puccini közbenjárását kérte. A zeneszerző – meg-

lehetősen óvatlanul – titokban találkozott Doriával, és megnyugtatta, hogy elrendezi a dolgot. A helyzet végül odáig fajult, hogy 1909 januárjában Elvira a villájuk előtt többször is nyilvánosan megfenyegette Doriát. Minősíthetetlen szavakkal illette és megtiltotta neki, hogy Torre del Lagóba betege a lábát. Doriát olyannyira viselték a sorozatos nyilvános megaláztatások, hogy pár nappal később mérget ivott, és egy hetes fájdalmas agónia után meghalt. Mindez Puccini távollétében történt. A lány végretekig elkeseredett családjá feljelentette Elvirát becsületsértésért, rágalmazásért, és öngyilkosságra való felbujtásért. A bíróság boncolást rendelt el, ami megállapította, hogy Doria még szűz volt. Elvirát többek között 5 hónap és 5 nap börtönbüntetésre ítélték, valamint 700 líra kártérítés megfizetésére kötelezték. Annak érdekében, hogy ne kelljen börtönbe vonulnia, Puccini mélyen a zsebébe nyúlt és az akkori értéken tekintélyes summának számító 12.000 líra fájdalomdíjat fizetett a lány családjának, a további pereket elkerülendő. Ráadásul Fosca félrelépése is kitudódott, és férje zsarolni kezdte. Hogy eleget tegyen a férj követelésének, Fosca anyjától kért pénzt, akinek végül mindent bevallott. Mivel Elvira pénzügyi helyzete sem volt rózsás, ezért Puccinihez fordult, aki visszafogadta, és a mostoha-vő hallgatását is megvásárolta. A botrány pénzügyi következményei egyszerűen letudhatók voltak. A lelkiek azonban nem. Puccini komolyan fontolgatta, hogy elváljon Elvirától. Fiuk, Antonio pedig kivándorolni készült.

Számos elemzőnek feltűnt, hogy a Nyugat lánya címszereplője, Minnie karaktere, egyáltalán nem mutat rokonságot a korábbi Puccini hősnőkével. Nem áldozat-típus, mint Manon, Mimi vagy a Pillangókisasszony, de nem is az a féltékeny, destruktív, akaratos teremtség, mint Tosca, hanem egy saját lábán megálló, vagány nő, aki önállóan vezet egy fogadót a kaliforniai bányavidéken. Sokan feltették a kérdést, hogy ki lehetett a zeneszerző műzsája, akiről legújabb operájának címszereplőjét mintázta. A választ végül egy olasz filmrendező, Paolo Benvenuti találta meg, akinek erről készült filmjét „Puccini e la fanciulla” (Puccini és a lány) címmel 2008 augusztusában, a zeneszerző születésének 150. évfordulója alkalmából mutatták be a Velencei Filmfesztiválon.

Benvenuti hat évvel azelőtt kezdte meg kutatásait Pucciniék szobalánya, Doria Manfredi 1909-ben elkövetett öngyilkosságára vonatkozóan. Hamarosan arra a megállapításra jutott, hogy Puccini egy-egy operájá-

nak komponálása közben rendszerint ténylegesen beleszeretett egy, az opera hősnőjéhez hasonló tulajdonságokkal rendelkező, a valóságban is létező nőbe. Miután nem látott semmiféle közös vonást Doria egyszerű, és A Nyugat lánya címszereplőjének összetett, független jelleme között, tovább kutatott. Csakhamar tudomására jutott, hogy élt egy másik nő is Torre de Lagóban, akire viszont teljesen ráillettek Minnie tulajdonságai. Ez a nő nem volt más, mint Giulia Manfredi, Doria unokatestvére.

Akárcsak Minnie, Giulia is egy fogadót vezetett, amit leginkább átutazó vadászok és a helyi parasztok látogattak. A Giulia apja, Emilio Manfredi után Chalet Emilio-nak nevezett vendéglő a Puccini-villával szemben, a Massaciucoli tó másik partján épült. Torre del Lago-i pletykák szerint Puccininak viszonya volt Giuliával, de erre semmiféle bizonyíték nem állt rendelkezésre, egészen addig, amíg 2006 őszén egy Lido di Camaiore-i pizzériás el nem árulta, hogy Giulia Manfredi Puccinitől született fia a pizzéria törzsvendégei közé tartozott. Ezen a szalon elindulva a filmrendező eljutott Nadia Manfredihez, Giulia Manfredi unokájához, a Pisa melletti Cisanellóba. 2007 januárjában Nadia Manfredi egy bőrröndöt mutatott Benvenutinak, ami édesapja hagyatékából származott. Az évtizedek óta a pincében porosodó bőrrönd mintegy negyven levelet és különböző dokumentumokat, valamint fényképeket tartalmazott, amelyek felfedték Doria öngyilkosságának valódi okait. Perdöntő volt ezek között egy kézírásos, keltezés nélküli feljegyzés, amit Puccini írt annak a milánói szállodának a fejléces papírján, amelyben éppen megszállt. A kétoldalas dokumentum alapján rekonstruálható volt az eseményeknek az a láncolata, amelyek végül Doria halálához vezettek. Doria Manfredi szerepe kimerült az unokanővére és a zeneszerző közötti levelek és üzenetek közvetítésében. Nem akarta azonban felfedni az általa szeretett két ember titkát, akiknek kapcsolata a tragédia ellenére is kiállta az idő próbáját. Ha a Nyugat lánya címszereplője sokkal valóságosabbnak tűnik a többi Puccini-hősnőnél, annak egyik oka lehet, hogy a zeneszerző ebbe a nőalakba sűrítette mindazon érzéseket, amelyeket az élete végéig hozzá legközelebb álló asszonyhoz fűzték.

A Manfredi-unokanővérek történetét feldolgozó filmjének előkészítése során Paolo Benvenuti a vártnál is messzebbre jutott. Giulia Manfredi és Puccini kapcsolata több mint másfél évtizedig tartott. Tizenöt hónappal a zeneszerző halála előtt, 1923 jú-

Doria Manfredi

Giulia Manfredi

nusában Giulia egy kisleányt hozott a világra Pisában, akit Puccini dédapja után – Elvirától született fiához hasonlóan – Antonio névre kereszteltek. A csecsemőt egy pisai dajka gondjaira bízta. Szerződés alapján az akkor tekintélyes összegnek számító havi 1000 lírát folyósítottak nevelésére. Az apánás azonban Puccini halálát követően, 1924 decemberétől egy csapásra megszűnt. A gyermek Torre del Lagótól viszonylag távol, Pisában nőtt fel és felnőttként is ott élt, egyszerű hotelportásként. Egyes visszaemlékezők szerint tisztában lehetett édesapja kilétével, annak ellenére, hogy a zeneszerzőt mindig csak, mint a „család közeli barátját” emlegették, és anyja szigorúan megtiltotta számára, hogy őt Torre del Lagóban meglátogassa. Szegényen halt meg 1988-ban, hatvanöt évesen rákban, akárcsak Puccini, valamint annak Elvirától született Antonio fia. Kettejük hasonlósága letagadhatatlan. A zeneszerző jellegzetes vonásai nemzedékről nemzedékre öröklődnek, és még az ötödik generáción is felfedezhetők, amint az Puccini ükunokája a tízéves Giacomo és a zeneszerző ugyanennyi idős korában készült fotóján is feltűnő.

A zeneszerző unokája, Nadia Manfredi a filmrendező felfedezése nyomán keresetet indított Puccini apaságának elismertetésé-

Szamosi Elza Mimi szerepében (Forrás:OSzMI)

re. Az olasz törvények azonban csak az első generációs leszármazottak számára teszik lehetővé az apasági kereset időkorlátozás nélküli érvényesítését. Ennek következtében a „másik” Antonio leszármazottainak keresetét a milánói bíróság végérvényesen elutasította. A Maestro egyetlen örököse tehát továbbra is kizárólag az Elvira Bon-turival később törvényesített kapcsolatából származó Antonio fiának szintén házasságon kívül született lánya, Simonetta (azelőtt: Giurumello) Puccini marad.

Puccini alkotóereje a Doria-botrány elcsitulása után, A Nyugat lányával ugyan viszatért, a századfordulón komponált három világhírű operához viszonyítva azonban formailag már nem teremtett újat. Elvesztette magabiztosságát, s vele alkotói önbizalmát. Ez így is maradt egészen legutolsó, befejezetlenül maradt operájáig, a Turandotig, amelynek rejtélye máig megfejtetlen operáinak rajongói számára. Zenei invenciója érdekes módon elapadt, amikor 1922-ben a férfigyűlölő, bosszúálló kínai császárnő történetén dolgozott, és csak akkor folytatta ismét a komponálást, amikor kérésére librettistái megteremtették az egyszerű szolgáló, Liu alakját, aki inkább megöli magát, mintsem elárulja a szeretett hőst. Liu Puccini saját kreatúrája volt, olyannyira, hogy a szöveggönyv néhány alapvető mondatát is ő maga írta. Toscanini visszaemlékezése szerint a zeneszerző Liu öngyilkossági jelenetét követően hagyta abba a komponálást és nem sokkal később – egy radikális torokműtét után fellépő vérzés következtében – meghalt a brüsszeli klinikán. Doria Manfredi emléke haláláig elkísérte a zeneszerzőt, míg annak unokanővé-

Szamosi Elza az első magyar Minnie (Forrás: Operaház Emlégyűjtemény)

re, az 1976-ban elhunyt Giulia, magára maradt közös gyermekükkel.

Egy magyar zeneszerzőnek, Lendvai Ervinnek köszönhetően Puccini legnépszerűbb operáit mindössze alig néhány évvel az ősbemutató után a budapesti Operaház is műsorra tűzte. Lendvai ugyanabba a zeneszerzés-osztályba járt, mint Kodály és Bartók, majd ösztöndíjjal Milánóban folytatta tanulmányait, ahol személyes barátságba került Puccinivel, aki ajánló levéllel is ellátta. Ettől kezdve Lendvai Ervin volt az olasz mester magyarországi premierjeinek legfőbb előmozdítója. Testvérhuga Blanka pedig – az első magyar Mimit, Cso-Cso-Szánt és Minnie alakító Szamosi Elza mellett –, a Maestro budapesti „virágoskertjének” emi-nens szépségei közé tartozott, amint az Elvira asszony előtt is csakhamar világossá vált. Ezen nem is csodálkozhatunk, főként akkor nem, ha megfigyeljük a meglepő hasonlóságot, ami Giulia Manfredi és a Mimi szerepében megörökített Szamosi Elza fotója között mutatkozik. *Kaizinger Rita*

A SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI ÁLLÁSRA

- A próbajáték időpontja:** 2016. április 6. (szerda) 14.00 óra
A próbajáték helye: Szolnoki Szimfonikus Zenekar próbaterme
 5000 Szolnok, Dr. Sebestyén krt. 3.

A próbajáték anyaga:

- 1. forduló (paraván mögött):**
- Hoffmeister: D-dúr brácsaverseny I. tétel (kadencia nélkül) **VAGY**
  - Stamitz: D-dúr brácsaverseny I. tétel (kadencia nélkül)
  - szabadon választott tétel egy Bach hegedűpartitából vagy hegedű-szólószonátából
- 2. forduló:**
- zenekari szemelvények

Zenekari szemelvények:

A zenekari állások részletes listáját és kottaanyagát a meghívott jelentkezők Kádár Edit kommunikációs munkatársnál, a kdredit@gmail.com e-mail címen igényelhetik.

Jelentkezés: 2016. március 29-éig (keddig)

levélben: 5000 Szolnok, Hild János tér 1., vagy e-mailben: kdredit@gmail.com
 A jelentkezéshez rövid szakmai önéletrajz, valamint a szakmai végzettséget igazoló okirat másolata és erkölcsi bizonyítvány szükséges.
 Kérjük az elérhetőséget (telefon, e-mail cím) is megadni.

A jelentkezések elbírálása a szakmai bizottság jogkörébe tartozik. A próbajátékokra csak a jelentkezésük alapján kiválasztottak kapnak meghívást.

Információ:

Kádár Edit kommunikációs munkatársnál a 20-333-8619-es telefonszámon, vagy e-mailben (kdredit@gmail.com)

A próbajáték első fordulójának elbírálásakor előnyt élvez az a pályázó, aki kotta nélkül játszik. A versenyműveket kötelező zongorakísérettel előadni. A zenekar zongorakísérőt nem biztosít (kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani)!

Az állás betöltése: munkaviszonyban 3 hónap próbaidővel.

Az állást a próbajáték nyertese(i) számára a szakmai bizottság döntése alapján ajánljuk fel.

Szolnok, 2016. február 29.

Szolnoki Szimfonikus Zenekar
 Nonprofit Kft.

A SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

HEGEDŰ TUTTI ÁLLÁSRA

- A próbajáték időpontja:** 2016. április 8. (péntek) 14.00 óra
A próbajáték helye: Szolnoki Szimfonikus Zenekar próbaterme
 5000 Szolnok, Dr. Sebestyén krt. 3.

A próbajáték anyaga:

- 1. forduló (paraván mögött):**
- Szabadon választott versenymű saroktétele kadenciával
  - 2 zenekari szemelvény
- 2. forduló:**
- zenekari szemelvények

Zenekari szemelvények:

A zenekari állások részletes listáját és kottaanyagát a meghívott jelentkezők Kádár Edit kommunikációs munkatársnál, a kdredit@gmail.com e-mail címen igényelhetik.

Jelentkezés: 2016. március 29-éig (keddig)

levélben: 5000 Szolnok, Hild János tér 1., vagy e-mailben: kdredit@gmail.com
 A jelentkezéshez rövid szakmai önéletrajz, valamint a szakmai végzettséget igazoló okirat másolata és erkölcsi bizonyítvány szükséges.
 Kérjük az elérhetőséget (telefon, e-mail cím) is megadni.

A jelentkezések elbírálása a szakmai bizottság jogkörébe tartozik. A próbajátékokra csak a jelentkezésük alapján kiválasztottak kapnak meghívást.

Információ:

Kádár Edit kommunikációs munkatársnál a 20-333-8619-es telefonszámon, vagy e-mailben (kdredit@gmail.com)

A próbajáték első fordulójának elbírálásakor előnyt élvez az a pályázó, aki kotta nélkül játszik. A versenyműveket kötelező zongorakísérettel előadni. A zenekar zongorakísérőt nem biztosít (kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani)!

Az állás betöltése: munkaviszonyban 3 hónap próbaidővel.

Az állást a próbajáték nyertese(i) számára a szakmai bizottság döntése alapján ajánljuk fel.

Szolnok, 2016. február 29.

Szolnoki Szimfonikus Zenekar
 Nonprofit Kft.

Marco Frei

Integrált egészségmenedzsment

A „Corporate Health in Orchestras” elnevezésű svájci kísérleti projekt a kérdéskör egységes megközelítésével új mércét állít a zenészek egészségügye terén

Elsőként hozott létre német nyelvterületen üzemi egészségmenedzsmentet egy zenekar számára a Luzerni főiskola „szociális munka” szakiránya és a Philharmonia Zürich, a Zürichi Operaház zenekara. Céljuk az volt, hogy munkakörülményeik javításával növeljék a zenészek fizikai és mentális jólétét. Németországban is tervezik egy hasonló kezdeményezés beindítását, noha a svájci eredményeket hivatalosan csak 2015 júniusában hozzák nyilvánosságra.

„Projektvezetőként örülök, hogy a munkánk ilyen élénk vitákat váltott ki a zenei világban, és hogy Németországban is sor fog kerülni egy hasonló projektre. A 2013 februárjában történt bejelentést követő komoly visszhang egyértelművé tette számunkra is, mennyire fontos ez a kérdés. Azonban amikor a projektet útjára indítottuk, nem sejtettük, hogy ekkora érdeklődésre tart majd számot, már csak azért sem, mert mi nem a kultúra területén dolgozunk. A mi célunk az volt, hogy az üzemi egészségügy általános kérdéskörébe minél több szakmai csoportot bevonjunk, így például a kultúra területéről egy zenekart” – fejezi ki örömét és meglepetését Monica Basler.

A „Corporate Health in Orchestras” elnevezésű projekt mögött álló kezdeményezés központjában a hivatásos zenekari zenészek egészségi állapotának javítása áll. „A ‚corporate health’ (üzemi egészségügy) fogalma azt jelenti, hogy a zenészek egészségére holisztikusan tekintünk, és úgy is közelítjük meg azt. Egészség alatt pedig nem csupán a fizikai, hanem a mentális állapotot is értjük.” A projekt másik feladata egy „integrált egészségmenedzsment” kialakítása, amelynek célja, hogy a zenészek egészségügye szervezeti és személyi szinten is beépüljön a mindennapi munkába, és annak szerves része maradjon.

Míndez konkrétan azt jelenti, hogy a zenekar támogatást kap saját üzemi egészségfejlesztési koncepciójának kialakításában és megvalósításában – nem egyszeri akciók keretében, hanem rendszerszintű kialakításban. A luzerni projekt keretében a Zürichi Operaház zenekara, a Philharmonia

Zürich volt a „kísérleti alany”. Különösen nagy figyelmet fordítottak a pszichoszociális tényezőkre, mint a vezetői képességek vagy a kommunikációs csatornák és a konkurenciaharc.

A Zürichi Operaház megbízásából – amely a svájci egészségfejlesztési intézet és a „Foundation Sana” mellett a projekt finanszírozásában is jelentős szerepet vállalt – részletes elemzés és értékelés készült a jelenlegi munkakörülményekről, hogy ezek alapján a zenészekkel közösen célokat és intézkedéseket fogalmazzanak meg és hajtsanak végre a kulcsszereplők – a zenekar ügyvezetése, művészeti vezetői, a munkáltatói és munkavállalói szakmai szövetségek, valamint zeneorvosok – tudatos bevonásával.

A hivatalosan 2014. december 31-én lezárult projekt 2011. november közepén indult, de az előkészületek megtételére és az előtanulmányok elvégzésére már jóval korábban sor került. A jelenlegi tanulmányhoz első lépésben a Zürichi Opera zenekarának 77 zenészét kérdezték meg írásos formában, anonim módon. Az elektronikus kérdőív segítségével „nehezítő” és „segítő” tényezőket (úgynevezett „források”) gyűjtöttek, majd értékelték ki az SPSS statisztikai program alkalmazásával. Elmondásuk alapján az „adatminőség” rendkívül jó lett.

Emellett sor került hét kb. 60–90 perces személyes interjúra – amelyek alanyai az intendáns, az általános zenei vezető, a kereskedelmi vezető, a zenekari igazgató, a személyzeti vezető, a biztonsági megbízott és a színpadberendező voltak –, valamint egy, a zenekar elnökségi tagjaival folytatott csoportos beszélgetésre is. A zenészek körében négy „fókuszcsoportot” alakítottak ki: „hangversenymester és szólamvezetők”, „fúvósok, ütősök és hárfások” és két „vonós tutti” csoport. Velük egyenként 3-3 órás beszélgetések folytak. Emellett három háromórás próbát is megtekintettek, egyet a próbateremben és kettőt az opera épületében.

A kérdések alapvetően a munkakörnyezet, azaz a munkahely, a munkatevékenység és a munkakörülmények „szubjektív megítélését” célozták. Az elvégzett elemzések alapján a zenekar elnökségi tagjaival és

igazgatójával közösen célok és intézkedések meghatározására került sor. A javító jellegű, konkrét ajánlásokat jóváhagyás céljából írásos formában adták át a zenekar igazgatóságának. Jóváhagyásuk meg is történt. A projekt végleges eredményeit és tapasztalatait a Zürichi Operaház kérésére csak 2015 júniusában hozzák nyilvánosságra.

Előzetes információk azonban már most rendelkezésre állnak. A zenészek számára például komoly problémát jelent a zenekari árookra jellemző magas hangerő, a nem megfelelően beállítható székek, a magas hőmérséklet és a nem kielégítő világítás, illetve a váll és a nyak környékét, valamint a szemeket érintő panaszokról számoltak be. Emellett a közösségen belül légkört is terhelőnek írták le a konkurenciaharc, a szolidáris gondolkodás hiánya és a zenészek közötti gyenge kapcsolatok miatt, amelyet a csoportos megbeszélések hiányára vezetnek vissza.

A vezetői viselkedésről is beszámoltak, például a karmesterrel való együttműködésről, a szigorú hierarchiáról és a zenekaron belüli intenzív csoportmunka kényszeréről, valamint a szoros határidejű programról, amely kevés időt hagy a darabok begyakorlására. A 2013-as sajtóközlemény keretében Heiner Madl, a zenekar igazgatója javító intézkedésként „masszázskezelést” bevezetését, pihenőterem kialakítását, valamint új székeket és új kottavilágítást ígért. Emellett útjára indítottak egy „szervezetfejlesztési folyamatot” azzal a céllal, hogy javítsák a zenekarvezetés és a zenekar közötti, illetve a zenészek közötti eszme- és gondolatcsere színvonalát, valamint megszüntessék a koncertmester és a szólamvezetők vezetői funkcióikkal kapcsolatos bizonytalanságát. Ezzel kapcsolatosan Monica Basler már akkor hangsúlyozta, hogy az üzemi egészségmenedzsment soha nem lehet lezárult folyamat, hanem folyamatos megvalósítást feltételez.

„Jó lenne, ha a Philharmonia Zürich bátor példája utat nyitna a rendszerszintű üzemi egészségfejlesztés felé a kultúra terén.” Elmondása szerint más zenekarok is jelezték már, hogy érdekelné őket az egészségfejlesztési projekt. „Hiszen a jó munkakörül-

mények mindenki számára hasznosak.” Mindeközben a zenészek oldaláról érte kritika is a luzerni projektet. Néhányan attól tartottak, hogy a kezdeményezés egyszeri eset marad konkrét intézkedések nélkül. Monica Balsler ezt is meg tudja érteni, hiszen gyakran hallani ezt más szakmákban is.

„Mindenütt nehéz véghezvinni azt, hogy az integrált egészségügy szervezeti és személyi szinten is beépüljön a mindennapi munkába, és annak szerves része maradjon.” Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy 2013 tavaszán konkrét intézkedések kerültek bevezetésre úgy személyi, mint szervezeti szinten. Néhány zenész ugyanakkor attól is tartott, hogy érdekeik gyengülhetnek, ha ezekben a projektekbe bevonják az ügyvezetést és a zenekar igazgatóságát is. Monica Balsler számára ez is teljesen érthető. Hiszen „ha az ügyvezetésnek beruházásokról kell döntenie, olyan megfontolásokra van szükség, amelyek a „vállalkozást” mint teljes egészet, illetve a munkatársakat mint individuumokat is szem előtt tartják. A kettő teljesen más szemléletet és logikát követel. És könnyen előfordulhat, hogy adott esetben a döntés nem a zenészek érdekeinek kedvez.” Éppen ezért rendkívül fontos, hogy az ilyen projektek alkalmával minden egyes érdek képviseltesse magát a megbeszéléseken, hogy sikerüljön bemutatni a különböző álláspontokat, ahogy az a luzerni projekt esetében is cél volt.

Martin Fendel, a zenészekre specializálódott orvos dicséretesnek tartja a svájci pro-

jekt kapcsán azt, hogy a zenekar minden területét bevonták, illetve azt, hogy a kezdeményezést a zenekar igazgatósága is intenzíven támogatta. „Németországban csak kevés zenekarnak van olyan vezetősége, mely maga vállalkozna erre” – állítja. „Egyedülálló dolog, főleg hogy a zenészek véleményét is kezdetől fogva meghallgatták.” Dicsérte továbbá a meglévő állapot felmérésére összeállított részletes kérdőívet és a javítási intézkedéseknek a válaszok alapján történt meghatározását.

Különösen érdekesnek találja, hogy a zenészek gyakran úgy érezték, nincsenek eléggé kihasználva kapacitásai, illetve hogy rendkívül fontosnak tartják a közösségi légkört, amely ugyanakkor komoly problémákat is okoz számukra, valamint azt a tényt, hogy nem kevesen érezték időnként „nehezen legyűrhető akadálnak” feletteseik viselkedését. „Ez alapjában véve nem volt meglepő információ, inkább csak igazolta feltevéseinket.” Fendel ezért lelkes szószólója a hasonló németországi kezdeményezésnek, amelyre a német üzemi orvosok szövetségének együttműködésével, a Fendel által vezetett „Színházak és zenekarok” munkacsoport révén kerülhetne sor. Azt még nem tudni, hogy mikor, de Fendel már bemutatta a munkacsoportnak a luzerni projektet. „Elhatároztuk, hogy nem másolni fogunk, hanem németországi viszonyoknak megfelelően adaptáljuk az ötletet.”

Fendel számára rendkívül fontos, hogy kezdetől fogva megelőzze azt, hogy a zenészek

üres ígéreteként vagy egyszeri fellángolásként tekintsenek a projektekre. „Nemcsak a zenekar vezetőségének szándéknyilatkozata fontos, hanem hogy szavahihetőségünk egyértelmű jeleit is adjuk. Németországban ugyanis volt már rá példa, hogy az intézkedések a kezdeményezést követően a napirendi pontok szintjén ragadtak.”

Ugyanakkor szükség van a kölcsönös megértésre is. „Ilyen jellegű intézkedések esetén fontos tényező a gazdaságosság, akárcsak az alapvető kompromisszumkészség. Ha a saját felelősségünket és a gazdasági szempontokat teljesen figyelmen kívül hagyjuk, és azt mondjuk, csak arra vagyunk kíváncsiak, mit tesz az egészségünkért a munkáltatónk, akkor rossz irányban haladunk.” Az érintettek építő kritikája nagyon hasznos lehet, folytatja Fendel. „Vannak azonban zenészek, akik alpból mindent ellenéznek, ami felülről jön, és kevés készséget mutatnak az együttműködésre.”

Önkritikát gyakorolva Monica Balsler elmondta azt is, hogy egy következő hasonló projekt során érdemes lenne célzottabban foglalkozni a szervezet- és személyzetfejlesztési kérdésekkel, és egyértelműbben meghatározni a projekten belüli felelősségeket. Ezek ugyanis a projekt elején nem voltak mindig nyilvánvalók, miután egy zenekar esetében a szervezeti és kommunikációs struktúrák, akárcsak a változások végrehajtásának módjára vonatkozó elképzelések is, jelentősen eltérnek a más ágazatokban tapasztaltaktól. A zenekarban ugyanis a próbákön kívül szinte nincs is más lehetőség a beszélgetésre, a hétköznapi kérdések, konfliktusok vagy akár a változások megbeszélésére.

Ezért egy következő projekt során további módszerek alkalmazásával szélesebb körben kívánják megoldani a zenekar valamennyi részlegének bevonását, hogy további javulásokat lehessen elérni – a jelenlegi projekt eredményeinek nyáron történő ismertetését követően. Monica Balsler biztos benne, hogy a zenészek számára az okoz sok nehézséget, hogy mindennapjaikban nem állnak rendelkezésre a megfelelő csatornák a vélemény- és tapasztalatcserére. „Ezáltal nő a konfliktushelyzetek száma. A zenei vonatkozásokon kívül nincs általánosan értelmezett és elfogadott koncepciójuk a vezetői funkciókról. Pedig az, hogy mit jelent egy csapat vezetése, vagy a grémiumok közötti kommunikáció, az nem alakul ki önmagától. Ugyanakkor hozzá kell tennem, hogy a zenekar érintett felelős vezetői nagyon komoly teljesítményt mutatnak fel nap mint nap.”

TISZTELT OLVASÓNK!

Több, mint két évtizede jelenik meg folyamatosan szaklapunk, amely eljut a magyar szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, könyvtárakhoz és azokhoz, akik érdeklődnek a zene iránt, de arra is kíváncsiak, hogy miként működik egy zenekar, milyen szakmapolitikai döntések befolyásolják azokat a teljesítményeket, amelyek révén egyre értékesebb és magasabb színvonalú hangversenyeken vehetnek Önök részt.

LEGYEN 2016-BAN IS ELŐFIZETŐNK!

A
zeneKar

a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja, amely a Magyar Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg évi 6 alkalommal.

Éves előfizetőknek postaköltséggel együtt: **Összesen 3500 Ft/év**

Rovatainkban foglalkozunk

a magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangversenykritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszer-történettel, oktatással, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint közöljük a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tagzenekarainak hangverseny-programjait és próbajáték felhívásait.

Innen megtudhatja, mi történik a hangverseny-pódiumon és mögötte!

Megrendelhető e-mailben: info@zenekarujag.hu

**BUDAFOKI DOHNÁNYI
ERNŐ SZIMFONIKUS
ZENEKAR****Március 5. 19.30**
Zeneakadémia*Dohnányi bérlet*Sostakovics: Ünnepi nyitány
Sostakovics: I. hegedűverseny
Mozart:
Davidde penitente K 469
Km.: Kelemen Barnabás hegedű
Budapesti Akadémiai
Kórustársaság
Vez.: Hollerung Gábor**Március 6. 11.00**
Zeneakadémia*A megérthető zene bérlet*A VÉGTELEN MÉRTÉKEI
– A PALACKBA ZÁRT
MINDENSÉG
Schubert: Kvintett
Előad és vezényel:
Hollerung Gábor**Március 19. 11.00****Klauzál ház***Megérthető JUNIOR*

A Búgócsiga Zenede koncertje

Március 19. 15.00**Klauzál ház***Zeneértő leszek*FÉNY ÉS ÜNNEP –
A RÉZFŰVÓSOK
A trombita, a kürt,
a harsona és a tuba
Előad: Zelinka Tamás**Március 20. 19.30****Művészetek Palotája***Az örökkévalóság pillanatai*Most és mindörökké
Bach: János passió
Közreműködik: Budapesti
Akadémiai Kórustársaság
Cantemus Vegyeskar
Vez.: Hollerung Gábor**Április 1. 19.00****Klauzál ház***Budafoki Hangversenyesték*Orbán: IV. szerenád
Kovács:
Kettősverseny trombitára és
harsonára
Strauss: Till Eulenspiegel
Dohnányi:
Szimfonikus percek
Vez.: Werner Gábor**Április 2. 11.00****Klauzál ház***Megérthető JUNIOR*Strauss: Till Eulenspiegel – rész-
letek
Mozart: Variációk egy francia
gyermekdalra (K 265)
Dohnányi: Variációk egy
gyermekdalra – részletek
Előad és vez.: Werner Gábor**Április 2. 15.00****Klauzál ház***Zeneértő leszek*ISMERKEDÉS
A BILLENTYŰS
ÉS A PENGETŐS HANG-
SZEREKSEL
A zongora, a harmonika, a hárfa
és a gitár
Előad: Zelinka Tamás**Április 22. 19.00****Klauzál ház***Budafoki Hangversenyesték*Bach: III. brandenburgi verseny
Madarász: Fuvolaverseny
Dvořák: Szerenád
Hangversenymester:
Berán Gábor**Április 23. 11.00****Klauzál ház***Megérthető JUNIOR*Vajda: Változatok
Közreműködik: Budapesti
Akadémiai Kórustársaság
Előad és vezényel:
Hollerung Gábor**Április 23. 15.00****Klauzál ház***Zeneértő leszek*DOBPÁRBAJ –
AZ ÜTŐHANGSZEREK
BIRODALMA
A timpani, a nagydob,
a kisdob, a cintányér, a
harangjáték és a xilofon
Előad: Zelinka Tamás**Április 25. 19.30**Hegedüs Endre és a
Budafoki Dohnányi Zenekar
hangversenye**Április 30. 19.30****Művészetek Palotája***Az örökkévalóság pillanatai*Szimfonikus felfedezések –
„Kárhozat és megdicsőülés”
Csajkovszkij:
Francesca da Rimini
Bartók:
II. zongoraverseny
Stravinsky: Tűzmadár
Közreműködik:
Roman Rabinovich
– zongora
Duna Művészegyüttes
(koreográfus: Juhász Zsolt)
Vez.: Hollerung Gábor**DUNA SZIMFONIKUS
ZENEKAR****Április 8. 19.00, Duna Palota***Tavaszi bérlet 4. – A NAGY
TRIÁSZ*Mozart: D-dúr divertimento
(K. 136)
Haydn: D-dúr zongoraverseny(Hob.XVIII:11)
Beethoven: 8. (F-dúr)
szimfónia, op. 93
Km.: Boros Misi (zongora)
Vez.: Deák András**Április 24. 10.30****Duna Palota***Családi Szimfonikus Matiné bérlet 6.*ZENÉS MESÉK
Prokofjev: Péter és a farkas –
mese zenével
Ránki György: Két bors
ökröcske – szvit kisenekarra és
beszélőre
Vez.: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás
A műismertetést követően
részletek hangzanak el a
felsorolt művekből.**Május 6. 19.00****Duna Palota***Tavaszi bérlet 5. –*VILÁGJÁRÓ ZENESZERZŐK
Beethoven: Prometheusz
teremtőményei – nyitány, op. 43
Liszt: 2. (A-dúr) zongoraverseny
Beethoven: 7. (A-dúr) szimfónia
op. 92
Km.: Várjon Dénes (zongora)
Vez.: Baráti Kristóf**GÖDÖLLŐI SZIMFONIKUS
ZENEKAR****Április 16. szombat, 19.00****Művészetek Háza Gödöllő –****színházterem***JUBILEUMI KONCERT –**GÖDÖLLŐ 50 – Remekművek**Gödöllőn*
Erkel: Ünnepi nyitány
Beethoven: G-dúr zongoraver-
seny, szólista:
Berecz Mihály – zongora
Orbán György: Veronai vázlatok
Sztaravszkij: Tűzmadár-szvit
Vez.: Horváth Gábor**Április 24.****Művészetek Háza Gödöllő –****színházterem***IFJÚ TEHETSÉGEINK*Közreműködnek: a Frédéric
Chopin Zenei AMI kiemelkedő
tehetségű növendékei**GYŐRI FILHARMONIKUS
ZENEKAR****Április 8., péntek, 19.00****Győr, Richter Terem**Sándor János
hangversenybérlet
J. Brahms: B-dúr zongora-
verseny, op. 83
P. I. Csajkovszkij: IV. (f-moll)
szimfónia, op. 36
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Ránki Dezső – zongora**Április 9., szombat, 19.00****Tatabánya, A Vértes Agorája***Filharmonikus hangversenybérlet*
*Tatabánya*J. Brahms: B-dúr zongoraver-
seny, op. 83
P. I. Csajkovszkij: IV. (f-moll)
szimfónia, op. 36
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Ránki Dezső – zongora**Április 10., vasárnap, 16.00***Flesch Károly hangversenybérlet*F. Schubert: C-dúr vonósötös,
op. 163, D 956
Farkas F.: Régi magyar táncok a
XVII. századból
közreműködnek a Győri Filhar-
monikus Zenekar művészei
Művészeti vezető:
Berkes Kálmán**Április 23., szombat, 19.00****Audi Aréna Győr**Nikisch/Richter/Varga/Liszt/
Mosonmagyaróvár/Pápa/
Dunaszerdahely
G. Verdi: Otello
Az opera koncertszerű előadása
Shakespeare halálának 400.
évfordulóján.
Vez.: José Cura
A főbb szerepeken: Christian
Juslin, Gabrielle Philiponet,
Piero Terranova**Május 9., hétfő, 19.00****Győr, Richter Terem**Sándor János hangversenybérlet
M. I. Glinka: Ruszlán és
Ludmilla – nyitány
F. Mendelssohn-Bartholdy:
e-moll hegedűverseny, op. 64
H. Berlioz: Fantasztikus
szimfónia
Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro
Km.: Ami Oike – hegedű**Május 10., kedd, 19.00****Tatabánya, A Vértes Agorája***Filharmonikus hangversenybérlet*
*Tatabánya*M. I. Glinka: Ruszlán és
Ludmilla – nyitány
F. Mendelssohn-Bartholdy:
e-moll hegedűverseny, op. 64
H. Berlioz: Fantasztikus szimfónia
Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro
Km.: Ami Oike – hegedű**KECSKEMÉTI
SZIMFONIKUS ZENEKAR****Március 11. péntek 19.00****Hírös Agóra Kulturális és****Ifjúsági Központ Kecskemét***Kecskeméti Tavasz Fesztivál*
Bartók Béla: Két kép Op. 10
Richard Strauss: Burleszk
zongorára és zenekarra
Kodály: Missa Brevis

Km.: Fülei Balázs – zongora
Szappanos Edit – szoprán
Csereklyei Andrea- szoprán
Banó Éva – mezzoszoprán
Jámbor Zsolt – tenor
Klézli János – basszus
a Kecskeméti Cantus Nobilis
Kórus (karig.: Laczkó János)
Vez.: Gerhát László

Április 11. hétfő 19.00

Kodály Iskola Kecskemét

HANG-VERSENYMŰVEK

„Mesterek és tanítványok”

Quantz: G-dúr fuvolaverseny I.
II. tétel
Csajkovszkij: Variációk egy
rokokó témára
Saint-Saëns: Bevezetés és
Scherzo tarantella
Mozart: Esz-dúr Sinfonia
Concertante
Közreműködnek a Kodály Iskola
kimagasló tehetségű növendékei:
Menyhárt Eszter – fuvola
Braun Márton – gordonka
Korb Vanessza – hegedű
Juhász Ágnes – hegedű
Radnai Róbert – brácsa
Vez.: Gerhát László

KODÁLY FILHARMONIKUSOK DEBRECEN

Április 7.

Kölcsey Központ, Nagyterem

Weiner: f-moll szerenád
Liszt: Les Préludes
Orbán: Missa Quarta
Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Kovács László

Április 11.

Kölcsey Központ, Nagyterem

Gulyás György 100
Kodály Z.: Budavári Te Deum
Kodály Z.: Psalmus Hungaricus
op.13
Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Vásáry Tamás

Április 21.

Kölcsey Központ, Nagyterem

Rózsa: Brácsaverseny
Mahler: V. szimfónia
Szűcs Máté – brácsa
Vez.: Kovács János

Május 4.

Békéscsaba, Csabagyöngye Kulturális Központ

Dvořák: Déli boszorkány
Dvořák: g-moll zongoraverseny
Rahmanyinov: Szimfonikus
táncok
Jandó Jenő – zongora
Vez.: Kollár Imre

Május 5.

Kölcsey Központ, Nagyterem

Dvořák: Déli boszorkány
Dvořák: g-moll zongoraverseny

Rahmanyinov: Szimfonikus
táncok
Jandó Jenő – zongora
Vez.: Kollár Imre

Május 12.

Kölcsey Központ, Nagyterem

Mendelssohn: Skót szimfónia
Mendelssohn:
Verleih uns Frieden
O Haupt voll Blut und Wunden
Christe, du Lamm Gottes
Wer nur den lieben Gott lät
walten Wir glauben all an
einem Gott
Km.: Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Vashegyi György

A MAGYAR RÁDIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA

Március 11., péntek 19.30

Zeneakadémia

Kodály: Budavári Te Deum
Gounod: Szent Cecília Mise
Km.: Magyar Rádió Énekkara
(karigazgató: Pad Zoltán)
Vez.: Vásáry Tamás

Március 19., szombat 16.00 és 19.30, BMC

Zombola Péter:
Kamaraszimfónia
Brahms: Variációk egy
Haydn-témára, op. 56/a
Haydn: B-dúr divertimento,
„St. Antoni”, Hob. II:46
Haydn: D-dúr szimfónia,
Hob. I:104
Vez.: Madaras Gergely

Március 25. péntek 19.30, Müpa

Bartók Béla Nemzeti hangver- senyterem

Bartók: Magyar képek, BB 103,
Sz 97
Két kép, op. 10, BB 59, Sz 46
Táncszvit, BB 86, Sz 77
Tizenöt magyar parasztdal, BB
79, Sz 71
Allegro barbaro, BB 63, Sz 49
Cantata profana, BB 100, Sz 94
Km.: Horváth István – tenor
Szegedi Csaba – bariton
Fejérvári Zoltán – zongora
a Magyar Rádió Énekkara
(karigazgató: Pad Zoltán)
Vez.: Kovács János

Április 6., szerda 19.30

Zeneakadémia, Nagyterem

Lehel sorozat/6
Mendelssohn: V. (D-dúr)
szimfónia, „Reformáció”,
op. 107
Samuel Barber:
Kierkegaard imái, op. 30
Kodály: Psalmus Hungaricus,
op. 13
Km.: Rab Gyula – tenor
Magyar Rádió Énekkara

(karigazgató: Pad Zoltán) és
Gyermekkkórusa (vezető
karnagy: Matos László)
Vez.: Vajda Gergely

Május 11., szerda 19.30

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem

Dohnányi sorozat/5

Rimszkij-Korszakov:
Seherezáde, op. 35
Dohnányi: I. (d-moll) szimfó-
nia, op. 9
Vez.: Madaras Gergely

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Április 2. 11.00, Olasz Kultúr- intézet, Giuseppe Verdi terem

Varga László-bérlet 4.

W.A. Mozart: Figaro házassága
– nyitány
J. Haydn: C-dúr gordonkaverseny
L. van Beethoven: VII. szimfónia
Km.: Devich Gergely (gordonka)
Vez.: Károlyi Sándor

Április 2. 17.00, Olasz Kultúr- intézet, Giuseppe Verdi terem

Kamarazenei bérlet 4.

W. A. Mozart: Adagio és fuga
KV. 546.
g-moll kvintett K. 516.
F-dúr divertimento KV. 138.
A sorozat vezetője: Tarkó-Nagy-
mengyi Dóra
Állandó vendégművésze: Balog
Zsolt (csembaló, zongora)

Április 9. 10.00

MÁV Szimfonikus Zenekar,

Próbaterem

Zene-Tér-Kép 4.

A 3-7 éves korosztálynak szóló,
hangszereket bemutató játékos
foglalkozás minden darabja
egy-egy hangszer családdal
ismerteti meg a gyerekeket
(vonós, ütős, fafúvós, rézfúvós
hangszerek). A foglalkozásokat
Székely Edit fuvolaművész,
zenepedagógus vezeti a MÁV
Szimfonikus Zenekar művészei-
nek közreműködésével.

Április 12. 16.30

MÁV Szimfonikus Zenekar,

Próbaterem

Bűvöcsiga 7.

Zenés foglalkozás, zenehallgatás
babákkal érkező családok
számára. A foglalkozásokat
Székely Edit fuvolaművész,
zenepedagógus vezeti a MÁV
Szimfonikus Zenekar művé-
szeinek közreműködésével.

Április 12. 18.00

MÁV Szimfonikus Zenekar,

Próbaterem

Szeretethang 7.

Koncert várandós kismamák, és

az őket kísérők részére.
A foglalkozásokat Székely Edit
fuvolaművész, zenepedagógus
vezeti a MÁV Szimfonikus
Zenekar művészeinek közremű-
ködésével.

Április 12. 19.00

Francia Intézet, Nagyterem

Bérleten kívüli koncert

F. Poulenc: Trió oboára,
fagottra és zongorára
C. Saint-Saëns: Szonáta oboára
és zongorára
L. van Beethoven: Trió G-dúr,
op. 9. No. 1 hegedűre, brácsára
és gordonkára

Április 16 10.00 és 11.30

Magyar Nemzeti Múzeum,

Díszterem

Unokák és nagyszülők

hangversenyei 4.

FÖSZEREPBEN
A GORDONKA
C. Saint-Saëns: a-moll gordon-
kaverseny
F. Schubert: VIII., h-moll
(Befejezetlen) szimfónia – I. t.
Km.: Dolfin Balázs (gordonka)
Vez.: Károlyi Sándor

Április 22. 18.00

Festetics Palota, Tükörterem

Festetics-bérlet 3.

L. Boccherini: Éjszakai őrjárat
Madridban
J. S. Bach: I. Brandenburgi
verseny, No. 1
P. I. Csajkovszkij: Nocturne;
Andante cantabile
A. Honegger: II. szimfónia
Km.: Vámos Marcell (gordonka)
Vez.: Csaba Péter

Április 28. 19.30, Művészetek

Palotája, Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem

Szöke Tibor-mesterbérlet 3.

Sz. Rachmaninov: Vocalise
Sz. Rachmaninov: II. (c-moll)
zongoraverseny, op. 18
A. Dvořák: VIII. (G-dúr)
szimfónia, op. 88
Km.: Kocsis Zoltán (zongora)
Vez.: Takács-Nagy Gábor

Május 7. 10.00

MÁV Szimfonikus Zenekar,

Próbaterem

Évszak koncertek: Nyár

A négy alkalomból álló sorozat
zenei anyaga mindig az adott
évszakhoz igazodik Vivaldi: A
négy évszak című hegedűver-
seny ciklusa alapján. Ajánlott
korosztály: 4–9 év.
A foglalkozásokat Székely Edit
fuvolaművész, zenepedagógus
vezeti a MÁV Szimfonikus
Zenekar művészeinek közremű-
ködésével.

Május 10. 16.30**MÁV Szimfonikus Zenekar,
Próbaterem***Bűgösiga 8.*

Zenés foglalkozás, zenehallgatás babákkal érkező családok számára. A foglalkozásokat Székely Edit fuvolaművész, zenepedagógus vezeti a MÁV Szimfonikus Zenekar művészeinek közreműködésével.

Május 10. 18.00**MÁV Szimfonikus Zenekar,
Próbaterem***Szeretethang 8.*

Koncert várandós kismamák, és az őket kísérők részére.

A foglalkozásokat Székely Edit fuvolaművész, zenepedagógus vezeti a MÁV Szimfonikus Zenekar művészeinek közreműködésével.

**Május 13. 19.30, Művészetek
Palotája, Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem***Szöke Tibor-mesterbérlet 4.*

OPERA GÁLAEST

Fekete Attilával

Áriák, duettek Bellini, Verdi,

Gounod és Puccini operáiból

Km.: Kolonits Klára,

Schöck Atala

Vez.: Kesselyák Gergely

**MISKOLCI SZIMFONIKUS
ZENEKAR****Április 11. 19.00****Művészetek Háza***Szezonbérlet*

Glinka: Ruszlán és Ludmilla – nyitány

Paganini: I. (D-dúr) hegedűverseny op. 6

Csajkovszkij: IV. (f-moll) szimfónia op. 36

Lendvay József – hegedű

Vez.: Hollerung Gábor

Április 18. 19.00**Művészetek Háza**

Karmesterkurzus a Párizsi Konzervatórium (CNSMDP)

növendékeivel

Zárókoncert

Bartók: Concerto

Bartók: 3. zongoraverseny

R. Strauss: Till Eulenspiegel

vidám csínyjei

Brahms: Variációk egy

Haydn-témára

Oravecz György – zongora

Kurzusvezető tanár: Gál Tamás

Április 23. 16.00**Művészetek Háza***SZÍV-HANG*

Várandós kismamáknak szóló koncertsorozat

Forgatókönyvíró és műsorvezető: Bukáné Kaskó Marietta

Április 24. 11.00, 16.00**Művészetek Háza***CIRÓKA*

Interaktív koncert a 0-3 éves

korosztály számára bababarátság

környezetben

Forgatókönyvíró és műsorvezető:

Bukáné Kaskó Marietta

Április 30. 14.30, 16.30**Művészetek Háza***JÁTSSZUNK ZENÉT A SZIMFONIKUSOKKAL! Történetek**Ütemvárosból*

Forgatókönyvíró és műsorvezető:

Csuka Tímea

Május 9. 19.00**Művészetek Háza***Szezonbérlet*

Mozart: Figaro házassága – nyitány op. 62

Beethoven: IV. (G-dúr)

zongoraverseny op. 58

Beethoven: VIII. (F-dúr)

szimfónia op. 93

Miskolci Szimfonikus Zenekar

Krausz Adrienne – zongora

Vez.: Gál Tamás

**NEMZETI
FILHARMONIKUSOK****Április 3. 19.30****Müpa**

Dan Dediú: Frenesia 2.

zenekarra

Beethoven: I. szimfónia, C-dúr,

Op.21

Beethoven: V. szimfónia,

c-moll, („Sors”) Op.67

Vez.: Horia Andreescu

Április 13.**Müpa***Tavaszi Fesztivál*

Haydn: D-dúr zongoraverseny

(Hob. XVIII.11)

Ligeti: Zongoraverseny

Rachmaninov: Aleko-opera

koncertszerű előadás

Km.: Shai Wosner-zongora

Vez.: Kocsis Zoltán

Április 23., 18.00**Nemzeti Filharmonikusok****Próbaterem, Budapest***Próbatermi vendégség*

Házigazda: Kovács Géza

Debussy: Szonáta fuvolára,

brácsára és hárfára L. 137

Dahl: Duettino Concertante

Gould: So You Want to Write a

Fugue

R. Strauss: Metamorfózisok

Vez.: Kocsis Zoltán

Km.: Papp Dániel (hegedű),

Bali Gábor (hegedű), Kökényessy

Zoltán (brácsa), Balogh

Enikő (brácsa), Deák György

(cselló), Embey-Isztin Zsófia

(fuvola), Sipkay Deborah (hárfa), Joó Szabolcs (ütőhangszerek), a Nemzeti Énekkar szólistái, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar művészeiből alakult kamaraegyüttes

Május 4. 19.30**Zeneakadémia**

Beethoven: VII. szimfónia,

A-dúr, Op.92

Mozart: Requiem, K.626

Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro

Km.: Nemzeti Énekkar, Fodor

Beatrix- szoprán, Wiedemann

Bernadett – mezzoszoprán

Horváth István – tenor, Palerdi

András – basszus

Május 8. 11.00 és 15.00**Müpa Fesztivál Színház***Iffjúsági előadás – Virtuózok*

Vendégünk Foki Dániel – bari-

ton és Demény Mihály – har-

monika

Műsor: Vivaldi: A négy évszak-

III. tétel „A nyár”

Vladimir Zubitsky: Ommagio

ad Astor Piazzola

Mozart és Rossini dalok

Vez.: Antal Mátyás

Műsorvezető: Miklósa Erika

Május 12. 19.30**Müpa**

Dvořák: IX. szláv tánc, e-moll,

Op. 72/1

Bartók: II. hegedűverseny,

Sz. 112 BB 117

Dvořák: III. szláv tánc, Asz-dúr,

Op. 46/3

Dvořák: III. szimfónia, Esz-dúr,

Op. 10

Km.: Alina Ibragimova-hegedű

Vez.: Kocsis Zoltán

**ÓBUDAI DANUBIA
ZENEKAR****Április 5. kedd, 19.30****Zeneakadémia***TEREMTÜNK*

Hősök vagyunk sorozat 3. koncert

Bartók: II. Hegedűverseny

Brahms: I. szimfónia

Km.: Kelemen Barnabás, hegedű

Vez.: Medveczky Ádám

Május 3. kedd 19.30**Zeneakadémia***REMÉLÜNK*

Hősök vagyunk sorozat 4. koncert

Strauss: Metamorphosen

Mozart: Requiem

Km.: Kodály Kórus Debrecen

Kolonits Klára – ének, Balga

Gabriella – ének, Rab Gyula

– ének, Cser Krisztián – ének

Vez.: Hámori Máté

**PANNON
FILHARMONIKUSOK
– PÉCS****Április 5. kedd 19.00****Kodály Központ**

Music by...

Vez.: Christian Schumann

Április 14. csütörtök 19.00**Kodály Központ***Itália földjén*

Corelli: D-dúr concerto grosso

op.6 No.4

Mozart: D-dúr zongoraverseny,

K.451

Respighi: Róma kútjai

Alfredo Casella: Itália – rapszódia

Bogányi Gergely – zongora

Vez.: Paolo Paroni

Április 15. péntek 19.30**Müpa, Bartók Béla Nemzeti****Hangversenyterem***Itália földjén*

Corelli: D-dúr concerto grosso

op.6 No.4

Mozart: D-dúr zongoraverseny,

K.451

Respighi: Róma kútjai

Alfredo Casella: Itália – rapszódia

Bogányi Gergely – zongora

Vez.: Paolo Paroni

Április 16. szombat 18.00**Kodály Központ***Segítség, komolyzene!*

Corelli: D-dúr concerto grosso

op.6 No.4

Alfredo Casella: Itália – rapszódia

Vez.: Vass András

Április 19. kedd 16.00**Kodály Központ***Babzsák (0-3 éves korig)*

Mozart: d-moll

vonósnyegyes K.173

Buborék Kvartett: Vass Ágnes

– hegedű, Tóth Tímea – hegedű

Misányi Gabriella – mélyhegedű,

Herczeg Nóra – gordonka

Április 23. szombat 18.00**Kodály Központ**

Tosca

Puccini: Preludio sinfonico

(Szimfonikus előjáték)

Puccini operaáriák

Puccini: Tosca – az opera

keresztmetszete

Kristina Kolar – szoprán, Tosca

Giorgio Surian – bassz bariton,

Scarpia

Vez.: Bogányi Tibor

Május 14. szombat 15.30 és**17.00, Kodály Központ***Csigaház (3-8 éveseknek)*

Csak ütök, és mesélek

Gáspár Emese – ütőhangszerek

Góth Tamás – ütőhangszerek

Kugyelka Zsolt – ütőhangszerek

Óri Eszter – ütőhangszerek

Kiss Szabolcs – Csigabá

Szendrói Zsuzsanna – Csiganyó

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Április 1. 19.00

Bartók Terem – Szombathely

Szimfónia bérlet 9. előadás

Csellóművész, zongoraművész és karmester: Alexander Rudin
Haydn: D-dúr csellóverseny (Hob. VIIb:2)
Mozart: C-dúr zongoraverseny No.13, K.387b (415)
Beethoven: VIII. szimfónia (F-dúr, op.93)
Közreműködik és vez.: Alexander Rudin

Április 4. 19.00

Bartók Terem – Szombathely

Alexander Rudin és a Bozsodi Quartett
Kamarazene bérlet 6. előadás

Április 12. 9.30 és 10.45

Bartók Terem – Szombathely

Ébred a természet

Zenemanók bérlet 4. előadás

Április 13. 9.30 és 10.45

Bartók Terem – Szombathely

Ébred a természet

Zenemanók bérlet 4. előadás

Április 23. 19.00

Burg Perchtoldsdorf (bei Wien)

– Ausztria

Dvořák: Stabat mater op.58

Km.:

Wiener Lehrer-a cappella-Chor

Vez.: Maximilian Opl

Április 24. 17.00

Güssing – Kulturzentrum –

Ausztria

VOX Savariae Evangélikus Vegyeskar (Lakner-Bognár Nóra).
Güssingi (Németújvári) Városi Kórus (Prof. Walter Franz)
Vez.: Prof. Walter Franz és Lakner-Bognár Nóra

Április 29. 19.00

Bartók Terem – Szombathely

Szimfónia bérlet 10. előadás

Oratorikus-est
Dvořák: Stabat mater op.58
Km.: Wiener Lehrer-a cappella-Chor
Vez.: Maximilian Opl

Május 5. 19.00

Bartók Terem – Szombathely

Mennybemenetel ünnepe

a Camerata Pro Musica hangversenye
Szent Márton bérlet 4. előadás

Május 13. 20.00

Bruck an der Mur – Ausztria

Koloman Wallisch – Kantate

Vez.: Christian Stary

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Április 5. kedd 19.00

Budapest, MÁO (Erkel Színház)

Primavera Fesztivál
Mozart: A varázsfuvola
Vez.: Gyüdi Sándor

Április 8. péntek 19.00

Szegedi Nemzeti Színház

Verdi: A trubadúr – bemutató

Április 16. szombat 11.00

Kisszínház

Csokimatiné-bérlet/3

S. Prokofjev: Péter és a farkas, Op.67
Km.: Szegedi Szimfonikus Zenekar
műsorvezető és narrátor: Lukács házi Győző
Vez.: Kollár Imre

Április 19. kedd, 12.00

Szegedi Nemzeti Színház

Ifjúsgági hangverseny Délidőben

Válogatás az esti koncert műsorából
Vez.: Medveczky Ádám
műsorvezető: Lukács házi Győző

Április 19. kedd, 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet/5

Kodály Zoltán:

Marosszéki táncok

Dubrovay László: II. Zongoraverseny

P. I. Csajkovszkij: VI. („Pathétique”) szimfónia, h-moll, Op.74
Km.: Balázs János – zongora
Vez.: Medveczky Ádám

Április 24. vasárnap 11.00

Szegedi Nemzeti Színház

Matiné-bérlet/4

Virtuózok
W. A. Mozart: Kis éji zene, K.525
W. A. Mozart: Zongoraverseny, No. 1., F-dúr, K.37
Km.: Boros Mihály – zongora
Vez.: Gyüdi Sándor

Április 28. csütörtök 19.30

Rókusi Templom

Kamarabérlet/C+D/3

Musica Sacra
J. S. Bach: János-passió
Km.: Somogyvári Tímea Zita – szoprán
Csapó József – férfialt
Szerekován János – tenor
Kovács István – basszus
Altorjay Tamás – basszus
Vaszy Viktor Kórus
Vez.: Gyüdi Sándor

A ZUGLÓI FILHARMÓNIA

próbajátékot hirdet

CSELLÓ – TELJES ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2016. március 31-én 16.00 órától a Nagyteremben

A szakmai önéletrajz alapján kiválasztott jelentkezőknek küldünk meghívást, feltüntetve a pontos időpontot

A próbajáték helye: 1145 Budapest, Columbus u. 11.

A próbajáték anyaga:

- Bartók Táncszvit 24-28-ig, illetve 55 előtt 1. ütemtől 56-ig
- Beethoven 5. szimfónia 2. tétel első 10 ütem, 49-59. ütem, 98-106. ütem, 114-123. ütem; 8. szimfónia 3. tétel Trio ismétlés nélkül
- Brahms 3. szimfónia 3. tétel 1-29. ütem
- Csajkovszkij 6. szimfónia 2. tétel 1-25. ütem
- Mendelssohn: Szentivánéji álom - Scherzo C-D
- N-O Mozart Szimfónia Nr. 40 I. tétel 115-138. ütem, 4. tétel 125-205. ütem
- Verdi Requiem: Offertorio első 29 ütem, Libera me 45.-83. ütem

A zenekari állások kottái átvehetők a Zuglói Zeneházban (1145 Budapest, Columbus u. 11.) a kottatárban illetve a titkárságon minden hétköznap 8.00-16.00 között.

A próbajátékon zongorakísérőt a Zuglói Filharmónia biztosít.

Jelentkezés módja: szakmai önéletrajzzal

- az info@zugloifilharmonia.hu e-mail címen
- személyesen, minden hétköznap 8.00-16.00 óra között a rendezvényosztályon Karisztl Szabolcsnál
- 1145 Budapest, Columbus u. 11. postacímen (Karisztl Szabolcs rendezvényszervezőnek címezve)

Jelentkezési határidő: 2016. március 25-e péntek

Sikeres próbajátékot kívánunk!

2016. február 9.

Záborszky Kálmán
művészeti vezető

A MAGYAR RÁDIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA

próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI MUNKAKÖRRE

határozott idejű munkaszerződéssel

Várjuk mindazon képzett zenekari művészek jelentkezését, akik felsőfokú zenei végzettséggel (minimum szakirányú BA diploma) rendelkeznek.

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával
- szakirányú végzettséget igazoló dokumentum

A jelentkezéseket kérjük megküldeni Várad Ágnes részére a hegi@mtva.hu e-mail címre.

A jelentkezés határideje: **2016. március 14.**

A próbajátékokra csak a zsűri szakmai döntése alapján kiválasztottak kapnak meghívást.

A próbajáték időpontja: **március 24. 15.00 Magyar Rádió 6-os stúdió**

I. forduló – parván mögött:

- Tetszés szerinti klasszikus versenymű első tétele kadenciával (zongorakísérőt a zenekar nem tud biztosítani)

Zenekari állások:

- Mozart: D-dúr „Haffner” szimfónia No. 35, K. 385 – IV. tétel, elejétől a 30. ütemig
- Glinka: Ruszlán és Ludmilla nyitány – elejétől A-ig
- Brahms: Variációk egy Haydn-témára – VIII. variáció végig
- Sosztakovics: 5. szimfónia – I. tétel, 15 után 2. ütem- 17 előtt 1 ütemig; 22 után 3. ütem-25 után 4. ütemig; 32-38 után 4. ütemig
- Bartók: Concerto – III. tétel, 62. ütemtől 73. ütemig; IV. tétel, 119. ütemtől 127. ütemig

II. forduló – rögtön az első forduló után:

- Bach hegedű szólószonáta vagy cselló szvit egy tétele

Zenekari állások:

- Csajkovszkij: 6. szimfónia – I. tétel, 19. ütemtől D után 3. ütemig
- Mendelssohn: Szentivánéji álom – Scherzo, elejétől D –ig
- Mozart: Figaro házassága nyitány – elejétől a 24. ütemig
- Berlioz: Római karnevál nyitány – elejétől 4 után 6. ütemig
- Bartók: A csodálatos mandarin - 6 után 7. ütemtől 8 –ig; 62 –től 66 –ig
- R. Strauss: Don Juan – elejétől D előtt 5. ütemig; W előtt 14. ütemtől X – ig

A zenekari állások kottáját a próbajátékokra meghívott jelentkezők megtekinthetik a Magyar Rádió Zenei Együttesek Irodáján, Patkó Csillánál előzetes megbeszélés alapján. További információ: Patkó Csilla Tel.: 328-7182 (patko.csilla@mtva.hu)

A zsűri fenntartja magának a jogot, hogy a szakmai kritériumoknak nem megfelelő jelentkezőket a próbajátékból kizárja.

Budapest, 2016. február 24.

Kovács Ákos
igazgató igazgató s.k.

Május 10. kedd 19.30 Szegedi Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet/6

J. Sibelius: Hegedűverseny,
d-moll, Op.47

A. Rybnikov:

VI. szimfónia

Km.:

Kosztáncsi István – hegedű

Vez.: Kesselyák Gergely

Május 17. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet/6

F. Schubert:

Rosamunda – nyitány

R. Schumann: a-moll
gordonkaverseny, Op.129

G. Mahler:

I. szimfónia, D-dúr

Km.:

Perényi Miklós – gordonka

Vez.: Vajda Gergely

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Április 4. (hétfő) 19.00

Városháza díszterme

Fantázia bérlet

Mendelssohn és Schubert

Felix Mendelssohn-Barthol-

dy: d-moll hegedűverseny

MWV.O 3

Takemitsu Tōru:

Hika – Elégia hegedűre és

zongorára

Franz Schubert:

A-dúr Pisztráng ötös D. 667

Km.:

Suzuki Rieko – hegedű,

Wakabayashi Akira –

zongora

Vez.: Izaki Maszahiro

Április 11. (hétfő) 19.00

Aba-Novák Agóra Kulturális Központ

Aba-Novák-bérlet

Beethoven és Brahms

Johannes Brahms:

Akadémiai ünnepi nyitány

op. 80

Ludwig von Beethoven:

I. (C-dúr) szimfónia op. 21

Johannes Brahms: I. (d-moll)

zongoraverseny op. 15

Km.: Wakabayashi Akira

– zongora

Vez.: Izaki Maszahiro

Május 2. (hétfő) 19.00

Szolnok, Szigligeti Színház

Aba-Novák-bérlet

Nagy Dániel – Bodolay

Géza: A világcirkusz

Rendező: Juronics Tamás

Km.: Szolnoki Szimfonikus

Zenekar,

Szigligeti Színház,

Nagyvárad

Vez.: Izaki Maszahiro

Május 9. (hétfő) 19.00

Megyeháza díszterme

Fantázia bérlet

Barokk est

Johann Sebastian Bach:

A-dúr zongoraverseny BWV

1055

Johann Sebastian Bach:

d-moll zongoraverseny

BWV 1052

Johann Sebastian Bach: I.

(F-dúr) Brandenburi

verseny BWV 1046

Km.: Fujii Aki

Vez.: Izaki Maszahiro

ZUGLÓI FILHARMÓNIA

Április 5., kedd, 6., szerda, 7., péntek, 11., hétfő, 12., kedd, 13., csütörtök

Zuglói Zeneház Nagyterem

Felfedezőúton („Manók,

tündérek, boszorkányok,

sárkányok – zenében és

táncban”)

Május 21. szombat 19.30

Zeneakadémia

Gaudeamus V/5.

Szergej Rachmaninov:

II. (c-moll) zongoraverseny

(Op.18)

Km.: Farkas Gábor

Johannes Brahms:

II. (D-dúr) szimfónia (Op. 90)

Vez.: Baráti Kristóf

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

(A Magyar Szimfonikus Zenekarok
Szövetségének tagja)

1088 Budapest, Krúdy Gyula u. 15. III./40.

Elnök: Szabó Sípós Máté

Főtitkár: Horváth Gábor

***

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Békés Megyei

Szimfonikus Zenekar Közhasznú

Kulturális Egyesület

Békéscsaba 5600 Andrassy út 3.

Telefon: 20/4322-948

E-mail: uhrinviktor@freemail.hu

Honlap: www.beke+sszmf.hu

Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Egri Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Egri Szimfonikus

Zenekar Kulturális Egyesület

Eger 3300 Knéizich K. u. 8.

Telefon: 20/964-1518

E-mail:

Honlap: www.egriszimfonikusok.hu

Művészeti vezető: Szabó Sípós Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus

Zenekar Alapítvány

Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.

Telefon: 30/546-1852

E-mail:

godollo.zenekar@indamail.hu

Honlap: www.gso.hu

Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kaposvári Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Kaposvári Szimfonikus

Zenekar Alapítvány

7400 Kaposvár,

Rippl-Rónai u. 1/a. I. em 6.

Honlap: www.kapossymph.com

E-mail: bela.kuti@gmail.com

Telefon: 06 20 535 1030

Képviselő: Kuti Béla

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím:

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar

Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági

Központ

6000 Kecskemét, Deák tér 1.

telefon: 06-20/3230-001

email: kszztitkar@gmail.com

gerhat.laszlo@gmail.com

Honlap: www.hirosagora.hu

Művészeti vezető: Gerhát László

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyíregyháza,

Szent István u. 12.

mobil: 30 9656 453

E-mail: szabolcszimf@gmail.com

Képviselő: Nagy Gyula

Váci Szimfonikus Zenekar Egyesület

Székhely: 2600 Vác, Konstantin tér 8.

Levelezési cím: 2601 Vác, Pf. 297

Telefon/fax: 06-27-314-893

Honlap: www.vszsz.net

E-mail: vszz@invitel.hu;

vaciszimfonikus@gmail.com

Képviselő: Farkas Pál elnök

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.

Levélcíme: 1775 Budapest, Pf. 122

Művészeti titkárság: 1087 Budapest,

Kerepesi út 29/b. IV. ép.

Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365

E-mail: info@bdz.hu

www.bdz.hu

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrassy út 22.

Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478

http://www.bpo.hu

Duna Szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.

Tel./fax: (+36-1) 355-8330

E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu

www.dunaszimfonikusok.hu

Bérletvásárlás, jegyrendelés:

Tel.: (+36-1) 235-5500

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.

Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232

E-mail: office@gyfz.hu

www.gyfz.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.

Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395

E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu

www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.

Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699

E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu

www.filharmonikusok.hu

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara

1016 Budapest, Naphegy tér 1.

Levelezési cím: 1088 Bp. Bródy Sándor utca 5-7.

Tel.: +36 1 328 7065

E-mail: kovacs.akos@mtva.hu

http://www.mrze.hu/

MÁV Szimfonikus Zenekar

1087 Budapest, Kerepesi út 1-5.

Levélcíme: 1088 Budapest, Múzeum u. 11.

Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085

E-mail: office@mavzenekarhu

www.mavzenekarhu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábrián u. 6/a.

Tel.: (46) 323-488

E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Paulay Ede u. 41. I. em. 1.

Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178

E-mail: info@odz.hu

www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.

Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330

E-mail: info@pfz.hu

www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.

Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808

E-mail: info@sso.hu

www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.

Korzó Zeneház

Tel.: (62) 426-102

E-mail: orch@symp-h-szeged.hu • www.symp-h-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1

Aba-Novák Kulturális Központ

Tel.: (30) 9358-368

E-mail: info@szolnokiszimfonikusok.hu

www.szolnokiszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmonia Non profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

1145 Budapest, Columbus u. 11.

Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;

E mail: zugloifilharmonia@szenistvanzene.sulinet.hu

http://www.szenistvanzene.hu

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK
SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ÁLAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

A szerkesztőség levelezési címe:

ZENEKAR MŰVÉSZETI BT.

1222 Budapest, Fenyőtoboz utca 6.

e-mail: info@zenekarujsg.hu

www.zene-kar.hu

Felélős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

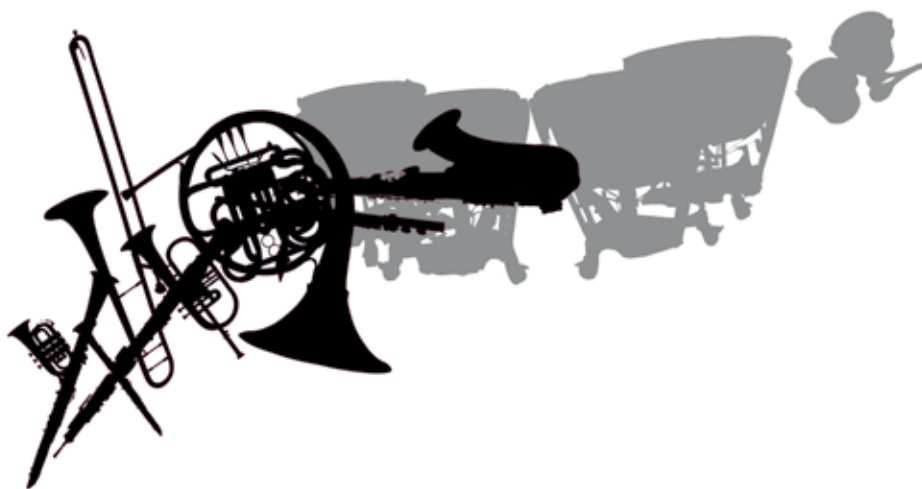
Nyomás: B32 Nyomda Kft.

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC